

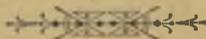
№ 53119

IX КОНГРЕСЪ
НА
СЛАВЯНСКИТЪ ЖУРНАЛИСТИ
ВЪ СОФИЯ

1910

ИЗДАВА ВСЕСЛАВЯНСКИЯТЪ ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1910

БИБЛИОТЕКА СВОБ. УНИВЕРС.
В к. №... 2963...
Получено на... 81... 1930г.

II 1845
~~VIII - 46 - 2~~

IX КОНГРЕСЪТЪ

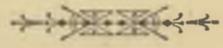
НА

СЛАВЯНСКИТЪ ЖУРНАЛИСТИ

ВЪ СОФИЯ

1910

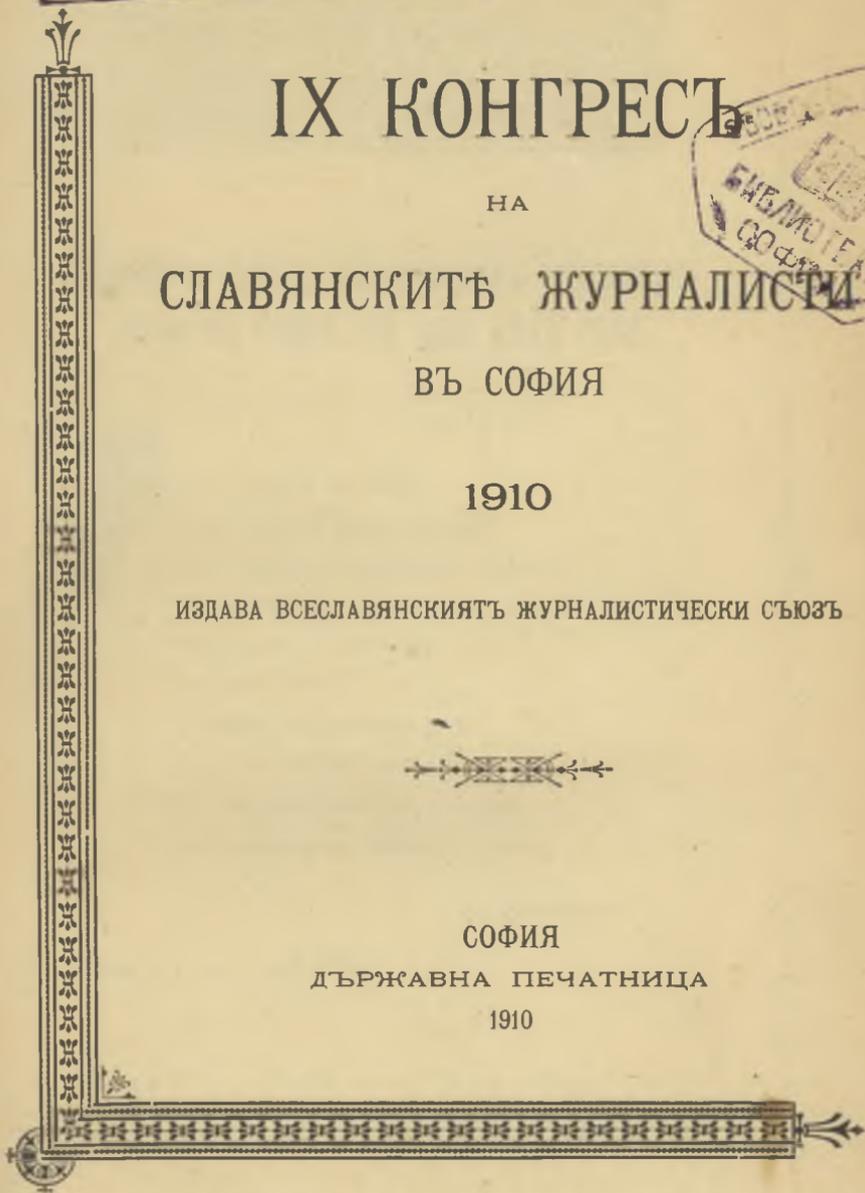
ИЗДАВА ВСЕСЛАВЯНСКИЯТЪ ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ

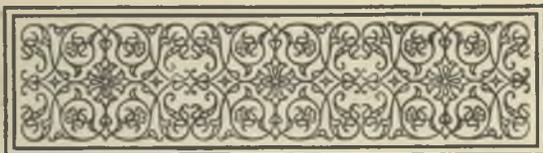

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1910

Привѣтъ съѣзду славянскихъ журналис-
товъ въ Софіи, 20 юня 1910 года.

юди мысли и пера,
Какъ власть ваша сильна!
Что прежде добывалось кровью
Творится въ наши дни любовью!
Что, какъ не любовь,
Родить потоки словъ,
Которыми полнятся рѣчи
И журнальныя статьи?
Въ бореньи мысли и труда
Да возрастетъ Славеиъ семья! . . .

А. Борзенко.

Одесса, 1 юнь 1910.

Приготовления за конгреса.

По желанието на настоятелството на Всеславянския Журналистически Съюзъ (В. Ж. С.), въ София се конституира, въ началото на февруарий мѣсець, подготвителнъ комитетъ отъ софийскитѣ журналисти, за уреждане на IX конгресъ на славянскитѣ журналисти. Въ тоя комитетъ взеха участие прѣдставителитѣ на всички ежедневни и партийни вѣстници въ София, съ изключение на двата социалистически вѣстника, както и съ изключение на прѣдставителя на в. „Демократъ“, който впоследствие оттегли съгласието си. Комитетътъ се състави отъ слѣднитѣ господа:

Прѣседателътъ на юго-славянския журналистически съюзъ: С. С. Бобчевъ,

Прѣдставителитѣ на дружеството на българскитѣ публицисти: Михалаки Георгиевъ, Ст. Н. Коледаровъ и Георги Николовъ.

Прѣдставителитѣ на дружеството на българскитѣ журналисти: Кръстанъ Доцевъ, Хр. Абрашевъ и С. Икономовъ.

Прѣдставителитѣ на вѣстницитѣ:

„Балканска Трибуна“ — Б. Бобошевски.

„Българанъ“ — Ал. Божиновъ.

- „България“ — Дим. Христовъ и Ал. Кипровъ.
 „Вечерна поща“ — Петръ Даскаловъ и Е. Козакъ-Чермакъ.
 „Вечерна поща“ — Ст. С. Шанговъ.
 „Донъ“ — В. Т. Велчевъ и Вл. Шипмановъ.
 „Дневникъ“ — Вл. Бурилковъ и по-послѣ Г. Костовъ.
 „Земледѣлческо знаме“ — Цанко Бакаловъ.
 „Камбана“ — Кръстьо Станчевъ.
 „Народни права“ — Ив. Златевъ.
 „Новъ вѣкъ“ — Мартинъ Тодоровъ.
 „Прѣпоредъ“ — В. Пасковъ.
 „Рѣчь“ — Д-ръ Н. Ивановъ.
 „Свободно слово“ — Д-ръ Вл. Черневъ.

По послѣ въ комитета влѣзоха за:

Българската телеграфна агенция — Ив. Бацовъ.
 Бюрото на пресата — Г. Груевъ.

Комитетътъ избра слѣдното настоятелство:

Прѣдседателъ: С. С. Бобчевъ.

Подпрѣдседатели: В. Т. Велчевъ и В. Пасковъ.

Секретари: Е. Козакъ-Чермакъ, Ст. Н. Коледаровъ

Касиеръ: Д-ръ Н. Ивановъ.

Въ 14 засѣдания комитета, въ споразумѣние съ настоятелството на ВЖС., изработи програмата на конгреса, осигури паричнитѣ срѣдства за него, както и всичкитѣ възможни удобства за конгресиститѣ. Въ послѣдно отношение комитета счита за свой приятенъ дългъ да поблагодари още тукъ на всички, които го улесниха въ неговитѣ задачи, а именно: на почитаемото българско правителство, както и на г-на Министра на желѣзницитѣ, на управляющия прѣзъ врѣме на конгреса Министерството на просвѣщението, на Столичния кметъ и Софийското градско общинско управление, както и на ония приятели на печата, които усилиха съ материални пожетвувания фонда по разноскитѣ за конгреса.

Програмата на събора.

Изработената за събора програма бѣше слѣдната:

День първи

понеделникъ, 21 юний, 10 ч. прѣдъ пладнѣ въ голѣмия салонъ на офицерското събрание.

1. Откриване на събора отъ г. Йосифъ Холечекъ, прѣдседателъ на Всеславянския Журналистически Сюзъ.

2. Изборъ на бюро.

3. Привѣтствия.

4. И. Холечекъ (на чехски) — рефератъ: Значението и задачитѣ на сюза.

5. В. Т. Велчевъ (на български) — рефератъ: Исторически прѣгледъ на днешното положение на българския печатъ.

Обѣдъ въ градското казино устроенъ отъ Софийския градско общински съвѣтъ.

День втори

вторникъ, 22 юний, 10 ч. прѣди пладнѣ, аудитория № 45 на юрид. факултетъ, улица „Тетевенска“ № 1.

1. С. С. Бобчевъ (на български) — По въпроса за размѣна на периодически издания.

2. Д. Т. Бурилковъ (на руски) — рефератъ: Улеснения за книжната търговия между славянскитѣ страни.

3. Е. Козакъ-Чермакъ (на чехски) — По устройството на всеславянската телеграфна служба.

4. Закриване на конгреса.

Обѣдъ въ „Славянска Бесѣда“, даденъ отъ комитета.

Прощална вечеря, въ Офицерското Събрание, дадена отъ комитета.

День трети

срѣда, 23 юний, 10 часа прѣдъ пладнѣ — тамже

Общо годишно събрание на Всеславянския Журналистически Сюзъ.

Въ програмата на конгреса влизаше и изложба на съврѣмения Български печатъ, но, по независящи отъ комитета причини, такава не се състоя.

Участниците въ конгреса.

Освѣнъ членовѣтъ на дружеството на българските публицисти и писатели въ София, които влизатъ въ Всеславянския журналистически сюзъ и членовѣтъ на подготвителния комитетъ за уреждане на конгреса, въ работитѣ на послѣдния взеха участие и слѣднитѣ лица — делегати:

I. Поляци.

Грабовски Т. професоръ — Краковъ.

Грабовска г-жа — Краковъ.

Майковски Д-ръ.

Чарновски Д-ръ — Берлинъ.

II. Руси и Малоруси.

Башмаковъ, ред. на „Правит. Вѣстникъ“ — С. Петербургъ.

Духовецкий Т. А., прѣдставитель на Руската телеграфна агенция въ — Цариградъ.

Залозецкий Василий — Горне.

Лесковацкій Ив. С. — Львовъ.

Матевъ Боню — Москва.

Павенцкий Ал. — Львовъ.

Павенцкий Д-ръ Левъ — Львовъ.

Полянский Амвросий, адвокатъ — Галиция.

Сватковский В., публицистъ — Виена.

III. Словинци.

- Габършчекъ Андрей, народенъ прѣдставитель —
Горица.
Пирнетъ Максо — Кранъ.
Пустослемшекъ Расто, редак. „Словенски народъ“
— Любљона.
Трео Д-ръ А. — Кранъ.
Трео г-жа Хърма, публицистка — Кранъ.
Тръстенякъ Ан., публицистъ — Любљона.

IV. Сърби.

- Баичъ Д-ръ Лаза, адвокатъ, редакторъ на в. „За-
става“ — Нови-Садъ.
Будевацъ Синиша — Бѣлградъ.
Деспотовичъ Петръ, директоръ „Српске Заставе“
— Бѣлградъ.
Иваничъ Ив., публицистъ — Бѣлградъ.
Милосавлевичъ Емил., редак. на „Денеша“ —
Бѣлградъ.
Мирковичъ Миланъ — Ужице.
Петровичъ Радосл., редак. на „Србски Одинокъ“
— Земунъ.
Петровичъ Д-ръ Бошко, гимназияленъ професоръ
— Нови-Садъ.
Ристичъ Свѣтозаръ, шефъ Прес-бюро — Бѣлградъ.
Серафимовичъ Георги Н. — Бѣлградъ.
Чурчичъ Стефанъ, прѣдседатель на журналисти-
ческото дружество, притежатель и директоръ на
в. „Београдске Новине“ — Бѣлградъ.

V. Хървати.

- Новакъ Драг. — Загребъ.
Пармачевичъ Ст. — Загребъ.
Швѣрлюга И. К. — Осиекъ.
Швѣрлюга г-ца Елка — Осиекъ.

VI. Чехи и Словаци.

- Александръ И. В. — Прага.
 Базовски Д-ръ Людвикъ, адвокатъ — Лученецъ.
 Вавринекъ Прокопъ — Прага.
 Вапѣкъ Янъ — Прага.
 Вайнерскъ Влад. — Прага.
 Кампъръ Ярославъ — Прага.
 Карасекъ Кар. — Прага.
 Клофачъ И. В., народенъ прѣдставитель — Прага.
 Кожинекъ Алоисъ — Бърно.
 Крецъ Фр. — Унг. Храдце (Моравия).
 Кунта Адолфъ — Прага.
 Куфнеръ Иозефъ, журналистъ и писатель—Прага.
 Мхотакъ Янъ, редак. в. „Венковъ“ — Прага.
 Моудри Габриелъ — Прага.
 Непили Фр., редак. в. „Венковъ“ — Прага.
 ✓ Цавлу Богданъ, журналистъ, — Прага.
 Пихълъ Георги — Прага.
 Похоренка г-жа София-Шебкова, редакторка на
 „Женски Обзоръ“ и „Новини“ — Коуримъ.
 Ратъ Д-ръ А., свещеникъ — Прешпургъ.
 Розвода И. — Пълзень.
 Свобода Бохушъ — Прага.
 Тума Соколъ Фр., публицистъ — Острова (Мо-
 равия).
 Тауферъ Фр. — Прага.
 Фастрова г-жа Олга — Прага.
 Хайнъ Д-ръ Антонъ, народенъ прѣдставитель —
 Прага.
 Хейретъ Янъ, главенъ секретаръ на всеславян-
 ския журналистически съюзъ, редакторъ на в. „На-
 родна Политика“ — Прага.
 Ховорка Фр. — Прага.
 Холечекъ Иеронимъ — Прага.
 Холечекъ Иосифъ, прѣдседатель на В.Ж.С. —
 Прага.

Циглосеръ Янъ, редакторъ на сп. „Женски
Обзоръ“ — Прага.

Циглосерова г-жа А., директорка на „Женски
Обзоръ“ — Прага.

Червенка В. — Прага.

Черни Ант., редакторъ „Пълзенски Обзоръ“ —
Пълзень.

Шимко Д-ръ Милошъ — Фрацакъ.

Щефанекъ Ант. — Буда-пеща.

Юнъ Антошъ, редак. на в. „Венковъ“ — Прага.

Посрѣщане на гоститѣ.

Гоститѣ, които щѣха да пристигнатъ, споредъ списъцитѣ на настоятелството на ВЖС., на брой около 90 души, бидоха посрѣщнати на граничната станция — Царибродъ, въ недѣля на 20 юний сутриньта отъ специална делегация на комитета, състояща се отъ господа: Михалаки Георгиевъ, Стоянъ Коледаровъ и Георги Николовъ. Господинъ Михалаки Георгиевъ отправи къмъ гоститѣ слѣдното привѣтствено слово, произнесено на български, сръбски и чехски езици:

Мили гости,

Делегирани отъ Софийския подготвителенъ комитетъ по уреждането на IX-й съборъ на славянскитѣ журналисти, намъ се пада честь да ви поздравимъ първи, при стѣпването Ви на българска земя, съ сърдечниятъ привѣтъ: „добрѣ дошли!“

Този привѣтъ, който Ви поднасямъ, заедно съ монѣтѣ другари тукъ, отъ страна на Софийския комитетъ, е единъ слабъ отзивъ на онзи силенъ жаръ, що пълни гърдитѣ на всички ония труженици на перото и на явното слово, които Ви очакватъ въ София обладани отъ съжитѣ братски славянски чувства, които пълнатъ и нашитѣ гърди!

Но, . . . не сж само другаритѣ по перото, не сж само публициститѣ и писателитѣ, които се въодушевяватъ отъ тѣзи братски славянски чувства, по поводъ вашето идване. Тамъ, въ нѣдрата на Витоша, е най-младата славянска столица, на най-младата славянска държава, на която жителитѣ сж въодушевени отъ сжшитѣ чувства — за развоя, заякчаването и подкрѣпването на славянската идея, която свързва сърдцата за дѣйность и разширява мисълта за полетъ къмъ ония висини, отъ кждѣто веѣки славянинъ може да гледа ясно, че бждѣщето е на славянитѣ!

Тамъ, въ тази най-млада славянска столица, Вие ще срѣщнете гостолюбие, което е скромно по отношение на комфортъ и пишнosity, но обилно по отношение на топли, искрени, сърдечни братски чувства! . . . Бждете спиходителни, по отношение скромността въ комфорта и разточителни, по отношение изобилието на нашитѣ братски чувства!

Добрѣ дошли, мили гости!

На привѣтствията отговориха: г. Хайретъ отъ страна на чехитѣ, г. Чурчичъ — отъ страна на сърбитѣ, г. Швърлюга — отъ страна на хърватитѣ и г. Тръстенякъ отъ страна на словинцитѣ.

Слѣдъ туй на гоститѣ бѣха раздадени значки, художествено изработени отъ сребро съ емблемата на боравянитѣ съ перото — ржка държаща едно перо, увѣнчана съ околорвѣстенъ вѣнецъ и съ надписъ „Всеславянски Журналистически Съборъ“, а на опакото — „София — юний 1910 г.“

Гоститѣ и носрѣщачи, въ оживени групи, заеха маситѣ въ бюфета на гарата. Слѣдъ малко влака потегли къмъ столицата.

Любопитни да видятъ България гоститѣ изъ пята не напуснаха прозорцитѣ на вагонитѣ. Въ 12¹/₂ часа сътъ трена пристигна

На софийската гара.

Още къмъ 11¹/₂ часа перонътъ на столичната гара, обкиченъ съ малки български, сръбски и руски знамена, бѣ прѣпълненъ отъ посрѣщачи. Прѣседателя на Славянския Журналистически Съюзъ г. Иосифъ Холечекъ, който пристигна ежщата заранъ въ София, заедно съ своя синъ, прѣседателътъ на Славянското Дружество г. С. С. Бобчевъ, подготовителниятъ комитетъ за уреждане на славянския съборъ, и повечето отъ софийскитѣ публицисти и журналисти причакаха гоститѣ.

Г-нъ Бобчевъ каза приблизително слѣдното:

Драги събрата, позволявамъ си отъ името на комитета по уреждането на славянския съборъ да ви приветствувамъ съ нашето българско „добрѣ дошли“! Ние въ вашето лице посрѣщаме освѣтителитѣ на оня мъченъ пѣтъ на славянската култура и солидарностъ. Този пѣтъ, драги гости, е труденъ, и за неговото разчистване ние имаме нужда отъ подобнитѣ като васъ освѣтители и благовѣстници. Поздравлявамъ ви! На здаръ, живили, ура!

Привѣтствието бѣ изслушано отъ гоститѣ съ голѣмо внимание и съпроводено съ задушевно „ура“.

На неговата рѣрь отговориха отъ страна на чехитѣ — г. Ховорка, който като изказа радостта на чехския народъ, че изпраща свои прѣдставители въ една свободна и културна славянска страна, завърши: „Да живѣе хубава България! Да живѣе българския народъ!“

Шумни овации посрѣщнаха края на рѣчта.

Отъ страна на харватитѣ говори г. Швърлюга, редакторъ на „Народна Отбрана“, отъ Осиекъ. И той изрази симпатиитѣ на хърватитѣ къмъ българския народъ. Отъ страна на словенцитѣ — г. Пустослемшекъ възторожно привѣтствува българитѣ като най-добритѣ ратници за популяризирането на югославянската идея.

Верѣдъ шумни акламации започна словото си на руски г. Полянски отъ Руска Галиция.

Г-нь Полянски каза: „Ние отъ задкарпатитѣ знаемъ, че въ южнитѣ славяни има единъ храбръ, високо културенъ народъ — българския, ние сме се въодушевлявали отъ неговитѣ борби за културна и политическа независимостъ и сега идемъ да го видимъ и му изпрачаеме нашитѣ поздрави.

Да живѣятъ Българитѣ, истинскитѣ славяни на Балкана. Непрѣкъжнато „ура“ посрѣщна възторженія финалъ на русина.

Отъ страна на сѣрбитѣ г. П. Деспотовичъ, директоръ на в. „Сриска Застава“, органъ на националиститѣ, като прѣдаде поздравитѣ на сѣрбитѣ прѣдимно, изказа пожелание за взаимностъ, добри отношения и искреностъ между всички славяни.

Веѣка една отъ рѣчитѣ се съпровождаше съ френетични „ура“, „живѣли“, „живио“, „наздаръ“.

Другарска трапеза.

Веднага слѣдъ като се настаниха гоститѣ по квартиритѣ, придружени отъ членоветѣ на подготовителния комитетъ, се отзоваха на поканването въ „Славянска бесѣда“, къдѣто бѣ сервирана отъ комитета другарска трапеза.

Тукъ, при едно най-приятно разположение, гости и посрѣщачи прѣкараха два часа въ интименъ разговоръ.

Прѣзъ врѣме на обѣда г-нь Бобчевъ поздрави гоститѣ съ „добрѣ дошли“. Той каза, че тѣ тука нѣма да намѣрятъ луксъ, нито комфортъ, но ще намѣрятъ сѣрдца прѣпълнени отъ любовъ къмъ братята славяни.

Г-нъ Чурчичъ, издатель на в. „Београдске Новине“, отговори: Тукъ, въ столицата на България, ни води общеславянската любовъ, доброто схващане интереситъ на славянитъ, разбиране културнитъ идеи за спасяване всички славяни, особено помалкитъ славянски страни.

Г-нъ Соколъ Тума, отъ Моравия, възхвалява заслугитъ на югославянския печатъ за освобождението на южнитъ славяни и благодари на българскитъ журналисти за огромния трудъ по организиране на журналистическия конгресъ.

Г-нъ Полянски каза: Всички наши симпатии къмъ храбрия български народъ, чрѣзъ който е дошло просвѣщението на насъ руситъ. Нека храбрия духъ на българитъ, които извоюваха своитъ свободи, да проникне душата на всички славянски народи.

Послѣденъ пи наздравица г-нъ Сп. Икономовъ, който пожела на гоститъ да прѣкарать най-весело между колегитъ си въ столицата на млада България.

День първи.

21 юний 1910 година.

Тържественото откриване на конгреса.

Понеделникъ, 10 часа нрѣди пладиѣ, въ голѣмия салонъ на военния клубъ се състоя първото тържественото засѣдане, въ което стана откриването на IX конгресъ на славянскитѣ журналисти.

Въ деветъ часа салона е прѣпълненъ съ гости-славяни и поканени столични публицисти, журналисти и писатели. Присѣтствуватъ и г. г. министра на правосѣдието и замѣтникъ м-ръ на просвѣщенieto Д-ръ Кръстевъ, градския кметъ Кирковъ, бившитѣ министри: Даневъ, Гешовъ, Ив. Вазовъ, Дѣдо Цанковъ, М. Балабановъ, Ив. Пѣевъ, М. Маджаровъ, ректора, декани и продекани на университета, народни прѣдставители и дами отъ столичното общество.

Въ 10¹/₂ часа прѣдседателя на ВЖС

Г-нъ Иосифъ Холечекъ, откри конгреса съ слѣдната привѣтствена рѣчь:

Рѣчьта на г-нъ Холечекъ.

Отъ всичкитѣ краища на славянството събрахме се тукъ въ дома на най-младия членъ на славянското сѣмейство. Наричаме българитѣ най-млади, затуй,

защото тѣхното народно, политическо и държавно възраждане стана най-подиръ, тепърва въ наше време. Най-младия членъ на едно сѣмейство е всѣкога най-обичания, той е галения на всички други членове. Истина е, че всичкитѣ славяни хранятъ къмъ братята българи особена любовъ и ги иматъ за своя гордостъ и слава. На всѣко едно поле на своята народна дѣятелностъ българитѣ постигнаха, отъ освобождението си насамъ, достойни за очудване успѣхи. Дѣятелността тукъ е въ кипещъ, и за българитѣ справедливо може да се каже, че въ общественитѣ си работи се напръдварватъ единъ другиго. Наука и искусства, земледѣлие, търговия и промишленостъ тукъ бързо процъвтватъ, а надъ благодарното дѣло на мира е протегната храбрата българска дѣсеница, съ мечъ бързъ и готовъ да защити мирния граждански трудъ. Българското войнство се слави въ цѣла Европа съ своето съвършенство и по своето модерно положение. Войската въ една здрава държава не е въ врѣда на дѣлото на мира, но го подпомага и пази, за да не може да събира плодетѣ му чужда ржка, ржката на неприятеля — на тогова, който не е оралъ и не е сѣялъ на нашата нива, ала простира ржка да събира богатата жетва. Едно съвършено войнство е, освѣнъ това, изворъ на хубави граждански добродѣтели, които сж необходимо нуждни за сполучното дѣло на мира. То дисциплинира човѣка, то го учи на точностъ, издържливостъ, честностъ и отговорностъ, а на тия свойства на мъжа се основава юнашкия характеръ. Прославеното българско войнство, прочее, ни кара още повече да почитаме българския народъ, защото то е корона на неговото отличително дѣло на мира.

Радостта на славянитѣ за успѣха и напръдъка на българския народъ е толкова искрена и голѣма, колкото искрено и дълбоко бѣ онуй наше състрадание прѣди освобождението му, когато той бѣ въ

сѣщинската смисълъ на думата мъченикъ между другитѣ народи. Кой бѣ този, който изтегли измъчения народъ отъ мѣнитѣ, кой прѣломи игото, което навеждаше главата му, кой го освободи и въздигна, кой му даде възможность и пѣрвични условия за постигане на днешния хубавъ развой? Това бѣ славянската любовь — пожертвователна и безпримѣрна — която нѣма подобно на себе явление въ историята на човѣчеството! Като земя, гдѣто гражданската дѣятелность е въ пѣленъ кипезъ, отечеството на българина ни е мило и драго, ала като земя, гдѣто славянската любовь се е тѣй дълбоко и за вѣкове впечатала, то за насъ е свято. Свята е кръвта, която славянь за славяна проля на българската земя. Святото кръщение на тая кръвь е оставило на българската земя неизличимъ знакъ на славянската мисълъ, която затоплюва и нашитѣ сѣрдца, която прѣпѣлва душата ни и която ни е тукъ събрала.

Българскиятъ народъ макаръ най-младъ членъ на славянското сѣмейство, е най-стария вносителъ въ сѣкровицето на славянската християнска култура. Славянскитѣ апостоли Кирилъ и Методий донесоха неговия стародавенъ глаголъ най-пѣрво въ нашитѣ чesкославянски отечества и чрѣзъ него ни отвориха вратитѣ не само за Христовата църква, но и за собствената християнско-славянска култура; съ него тѣ ни опазиха отъ опасния западъ и ни докараха въ съзнание за нашитѣ индивидуални културни задачи, които на наше врѣме иматъ наистина друга форма, нежели е била тая прѣди хиляда и повече години, но по сѣщество и до сега сж сѣщи задачитѣ на самостоятелната славянска култура, каквито сж биле въ началото на християнската славянска ера.

Като сме при тия мисли, поздравяваме българския народъ отъ името на цѣлата славянска родина, донасяме му отъ нея поклонъ и горещо благопоже-

лание за всичко хубаво. Да живѣе милия български народъ! Да процъвтѣва красивата българска земя!

Провъзгласявамъ за откритъ първия съборъ на съюза на славянскитѣ вѣстникари! (Шумни ржкоплѣскания).

Вжтрѣшния правилникъ на конгреса.

По прѣдложението на прѣдседателя г. Холечекъ, конгресътъ прие за ржководене на засѣданията си слѣдния вжтрѣшенъ правилникъ:

Членъ 1.

Конгресътъ на славянскитѣ журналисти въ Софiя ще засѣдава отъ 21 до 23 юний (старъ стилъ) включително. Официаленъ езикъ на конгреса е българския, но всѣки участникъ може да докладва и говори на който обича славянския езикъ.

Членъ 2.

Първото засѣдание на конгреса отвара прѣдседателя на В. Ж. С.; слѣдъ привѣтствията отъ страна на мѣстнитѣ културни организации и други лица, слѣдъ прочитане привѣтственитѣ писма и депеша, отправени до конгреса, той ще оповѣсти настоящия правилникъ и ще прѣдложи да се пристъпи къмъ изборъ на конгресното бюро.

Членъ 3.

Бюрото се състои отъ единъ прѣдседателъ и четирима подпрѣдседатели, избрани отъ страна на конгреса по прѣдложение на настоятелството на В. Ж. С. Въ бюрото влиза и главния секретаръ на конгреса; главниятъ секретаръ и другитѣ секретари прѣдседателя поканва изъ срѣдата на конгресиститѣ.

Членъ 4.

Слѣдъ тия избори конгресътъ пристъпва къмъ дневния си редъ.

Членъ 5.

Разискванията се ръководятъ отъ прѣдседателя на конгреса; въ негово отсъствие замѣства го единъ отъ подпрѣдседателитѣ.

Членъ 6.

Всеки участникъ може да говори не повече отъ два пѣти по единъ и същи въпросъ. Рѣчитѣ не бива да траятъ повече отъ десетъ минути. За да може нѣкой да говори повече трѣбва да поиска, чрѣзъ прѣдседателя, разрѣшение отъ конгреса. Референтитѣ могатъ да говорятъ половинъ часъ и да взематъ думата когато поискатъ. Рефератитѣ, или поне положенията (заключителнитѣ имъ точки), трѣбва да бждатъ прѣдставени писмено на настоятелството на В. Ж. С., което ги съобщава, чрѣзъ прѣдседателството на конгреса, прѣдварително на всички участници.

Членъ 7.

Самостоятелни прѣдложения на членовѣ на конгреса могатъ да се разискватъ само ако сж били прѣдложени на прѣдседателя на В. Ж. С. най-малко осемъ дена прѣди конгреса и ако той, заедно съ настоятелството, рѣши допушането имъ на дневенъ редъ.

Членъ 8.

Врѣметраенето на конгреса се опрѣдѣля отъ настоятелството на В. Ж. С. и може да бжде продължено само съ съгласието на настоятелството и бюрото на конгреса.

Членъ 9.

Секретаритѣ на конгреса водятъ протокола на дебатитѣ. Протоколътъ трѣбва да съдържа вкратцѣ разискванията и буквалния текстъ на взетитѣ рѣшения. Протоколътъ се подписва отъ прѣдседателя и главния секретаръ на конгреса.

Изборъ на бюрото.

Пристъпи се къмъ избиране бюро на конгреса. По прѣдложението на г. Холечекъ, за прѣдседателъ на конгреса биде избранъ г. С. С. Бобчевъ, който изборъ се посрѣщна съ бурни аплодисменти.

За подпрѣдседатели бидоха избрани: Велчо Т. Велчевъ отъ българската група, Стефанъ Чурчичъ отъ сърбо-хърватската, Амвросий Полянски отъ руската, Францишекъ Ховорка отъ чехската група, Андрей Габършчекъ отъ словинската.

За секретари: г. г. Емилъ Козакъ-Чермакъ и Стоянъ Коледаровъ отъ българската група, Иванъ Иваничъ отъ сърбо-хърватската, В. Сватковски отъ руската, Расто Пустослемшекъ отъ словинската и Янгъ Хайретъ, чехъ, главенъ секретаръ на конгреса.

Рѣчьта на С. С. Бобчевъ.

Г-нъ С. С. Бобчевъ, прѣдседателъ на събора, произнесе слѣдната рѣчь:

Почитаеми господа, драги събрата! Прѣди всичко азъ съмъ длъженъ да принеса моята сърдечна благодарностъ къмъ бюрото на всеславянския съюзъ на публициститѣ, който съюзъ чрѣзъ това именно бюро днесъ прѣдложи прѣдседателството на единъ българинъ. Тази честъ, нека се каже правото, не се прави на мене; тази честъ, прѣди всичко, се прави на България, тази честъ се прави на онази организация на българскитѣ публицисти, къмъ която имамъ щастието да принадлежа. И отъ името на тая организация, азъ поднасямъ още веднажъ своята благодарностъ за избора ми.

Слѣдъ това ще си позволя, на първо мѣсто, да поблагодаря най-напрѣдъ на нашето правителство въ лицето на прѣдставителя му, г-нъ Д-ръ Кръстевъ,

който прѣдставлява Министерството на Народната Просвѣта, за голѣмото съчувствие и за съдѣйствието му, които то даде, за уреждането на тоя конгресъ.

Слѣдъ това съмъ длъженъ да поднеса благодарността си на прѣдставителя на нашето градско управление, г. Кирковъ, който сѣщо така твърдѣ много съдѣйствува и улесни свикването на тоя съборъ (Възгласи: да живѣе!)

Г-да, помежду насъ, на първитѣ редове, азъ виждамъ славни, неуморни, полувѣковни борци — ратници на перото, ратници на славянската мисль, ратници за българското дѣло. Ето, тукъ виждамъ дѣда Цанковъ (ржкоплѣскания); ето ви до него г. Марко Балабановъ (ржкоплѣскания). Ето ви и нашия народенъ поетъ г. Иванъ Вазовъ (ржкоплѣскане). Ето ви и толкова други, кои по-млади, кои по-стари дѣйци, на които ние сме длъжни днесъ да отдадемъ нашата почитъ, за дѣто сж удостоили нашия съборъ съ присѣтственото си и да ни изкажатъ съ това своето съчувствие. Привѣтствувамъ и нашия университетъ, който се прѣдставлява отъ професори, видни дѣйци, ратници съ перото. Нашето Книжовно Дружество сѣщо така е на лице.

Свършвамъ съ реченето на имената и минавамъ на първо мѣсто къмъ ония славянски дошли отвъчъ дѣйци, и понеже à tout seigneur tout honneur, трѣбва да почна отъ чехитѣ. Защо да го криемъ: въ работата на славянската мисль, въ работата на славянската култура, чехитѣ сж, които носятъ най-високо хоругвата за запазване и за общение, между славянитѣ на културна и икономическа почва. (Възгласи: да живѣять!)

Въ лицето на г. Холечекъ, (Възгласи: да живѣе!) който отдавна дѣйствува за славянското обединение чрѣзъ перото, въ полето на славянската журналистика, азъ привѣтствувамъ чехитѣ, най-доблестнитѣ

отъ всички славянски работници. (Възгласи: браво! да живѣятъ!)

Подиръ туй идатъ поляцитѣ. Въ туй събрание не ги виждаме твърдѣ много; но това не значи, че тѣ не заслужаватъ нашия поздравъ и нашитѣ симпатии. Отъ тѣхъ виждамъ тукъ присѣтствува проф. Грабовски и др. и въ тѣхното лице азъ привѣтствувамъ полския печатъ. (Ржкоплѣскашия).

Отъ страна на руския печатъ имаме твърдѣ малко прѣдставители, и то е понятно. Да ви обясня, г-да, защо. Защото въ всеславянския съюзъ на журналиститѣ, който има своето сѣдалище, своята резиденция въ Прага, не влизатъ още журналисти отъ Русия. Въ Русия още не сж се съставили журналистически дружества, които да влизатъ въ нашия съюзъ. Присѣтствуватъ, обаче, прѣдставители отъ прикарпатска Русия и въ тѣхното лице азъ сжщо така привѣтствувамъ рускитѣ работници на печата. (Ржкоплѣскане).

Обаче, трѣбва да прибавя, че ако не присѣтствуватъ руси — членове отъ всеславянския съюзъ на публициститѣ, присѣтствуватъ достатъченъ брой прѣдставители на руския печатъ, които азъ виждамъ тукъ. Тѣ сж прѣдставители на най-прогресивнитѣ вѣстници — и мене ми е особено приятно, да ги видя въ нашата срѣда и да ги привѣтствувамъ. (Ржкоплѣскане).

Оставатъ най-близкитѣ до насъ, и ако за тѣхъ говоря най-послѣ, това не значи, че тѣ сж по-малко мили; напротивъ, тѣ сж най-близки до нашитѣ сърца — това сж хърватитѣ, словицитѣ и сърбитѣ, съ други думи, южнитѣ славяни. Пужно ли е да кажемъ, че тѣхъ азъ горѣщо привѣтствувамъ и изказвамъ своето удивление за голѣмата борба що сж водили чрѣзъ перо за възтържествуване на славянската мисль? Азъ ги поздравлявамъ и тѣхъ въ лицето на най-стария прѣдставитель на периодична книжнина

г. Стефанъ Чурчичъ (Гласове: да живѣе! ржкоплѣсканія).

Г-да, прѣгледали сте, вѣроятно, дневния редъ, който ние имаме, заблѣжлики сте извънредно скромния характеръ на този дневенъ редъ. Отъ това слѣдва, че славянскитѣ публицисти, които сж се събрали на този съборъ, не си поставяятъ нѣкои широки, нѣкои голѣми, нѣкои недостижими идеали, напротивъ, много скромна е тѣхната задача — тѣй скромна, както е скроменъ и дневния редъ на конгреса. Какво желаятъ тѣ? — Тѣ желаятъ на първо мѣсто едно колкото се може по-тѣсно единение между журналиститѣ на всичкитѣ славянски земи. Тѣ желаятъ, послѣ това, да помогнатъ на великата идея за едно културно единение на славянството и за туй издирватъ срѣдства. Върху тѣзи срѣдства сж разнитѣ реферати, които ще се четатъ: за една славянска кореспонденция, размѣната на вѣстници и списания и други такива.

Струва ми се подиръ това, че съвсѣмъ е не на мѣсто да се осжда този съюзъ, или нашия конгресъ, въ нѣкакви си намѣрени да прави демонстрация противъ когото и да било, противъ каквато и да било неславянска народност. Напротивъ, г-да, ние хранимъ къмъ всички културни неславянски народности почитание; ние бихме очаквали и отъ тѣхна страна извѣстни симпатии, защото дѣлото на което служатъ ратницитѣ на перото въ областта на славянството, е едно дѣло свето, едно дѣло благородно, едно дѣло, което заслужва само похвала.

Съ тѣзи думи, драги събрата и почитаеми господа, азъ завършвамъ моята рѣчь. Ще помоля онѣзи господа, които биха пожелали да кажатъ нѣщо въ този смисълъ — въ смисълъ на подчертаване значението на днешния съборъ, да се изкажатъ. (Бурии ржкоплѣсканія).

Други привѣтственни рѣчи.

Г-нъ **Д-ръ Т. Кръстевъ**, министъръ на правосъдието и управляющъ министерството на народната просвѣта:

Уважаеми господа,

Въ живота на българския народъ такъвъ сборъ е първъ по рода си, и съ радостъ се пълни всѣко сърдце, че той става въ столицата на България, и че ще третира въпроси, които иматъ високо културно значение. Че сборътъ става тука, това е знакъ на особено внимание къмъ България и едно доказателство, за особенни симпатии и искрення обичъ на славянския свѣтъ къмъ нашето отечество. Това е едно съкровище, което България ще се старее за всѣкога да го запази.

Господа,

Българското общество е много щастливо, за гдѣто може да види между себе си толкозъ видни прѣдставители на славянската журналистика, които същевременно сж и видни славянски дѣйци. Азъ, като управляющъ министерството на народното просвѣщение, считамъ се за особено щастливъ, че ми се падна високата честь, да бжда тълкувателъ на чувствата на България къмъ васъ, господа, и къмъ вашето културно дѣло и да ви привѣтствувамъ съ добръ допли! Да живѣте! (Ржкоплѣскания).

Г-нъ **Евстати Кирковъ**, софийски градски общински кметъ:

Господа,

Това косто кметството въ София извърши по случай идването на скъпни гости, то бѣше неговъ дългъ и бѣ изрично желание на гражданитѣ на столицата,

а ние само го изпълнихме. Въ нашата млада столица вие, господа, не ще намърите онзи комфортъ, на който сте привикнали, но ще намърите горъщи обятия и високи чувства на прѣданостъ къмъ васъ и къмъ вашето културно начинание. Вие, господа, будители на вашитѣ народи и носители на тѣхнитѣ идеали, вие съ вашето тънко наблюдателно око ще схванете нашето чувство и ще изучите нашия животъ, та ще прѣдадете на вашитѣ читатели това, което сте памѣрили. Вие нѣма да се излъжете, ако кажете, че въ България вѣе днесъ онзи национализъмъ, който е важенъ за нашето бъдаще развитие. Ние, славянитѣ, не сме още дорасли, да говоримъ за общъ миръ, какъвто владѣе въ гробищата; за млади народи живота е въ борбата. Нека стари да мечтаятъ за миръ, а ние трѣбва да се готвимъ, да противостоямъ на ония, които мислятъ, че ще станемъ торъ на тѣхнитѣ ниви. Азъ привѣтствувамъ прѣдставителитѣ на разнитѣ славянски народи, и като уважавамъ правата на всѣки славянски народъ, мисля, че трѣбва всѣко племе да има своето самоопредѣленіе, въ своитѣ географически граници. И тогава ще достигнемъ до онова обединение, за което мечтаемъ днесъ. Всѣкиму своето! Господа, да не си правимъ илюзии, но да си кажемъ истината. Тогава ще прѣстанатъ раздоритѣ, които, за съжаление, смущаватъ въ нашето велико славянско племе.

Вие, господа, водители прѣдайте въ вашитѣ страни това българско стрѣмление и желание за великото обединение на славянитѣ върху тази почва, и вие ще бъдете истински тълкуватели на нашитѣ чувства.

Отъ името на софійскитѣ граждани азъ ви поздравлявамъ съ добръ дошли и пожелавамъ вашия конгресъ да изпълни своето прѣдначертание. (Ръкоплѣскания).

Г-нъ **М. Поповилиевъ**, ректоръ на университета:

Почитаеми другари!

Отъ името на Софийския университетъ, азъ по-здравлявамъ славянскитѣ гости съ добръ дошли. Въ всеславянския журналистически съюзъ азъ виждамъ единъ мощенъ факторъ на общественото мнѣние, а знае се колко общественото мнѣние влияе въ политиката, въ отношенията на частнитѣ лица, въ отношенията на държавитѣ, колко то влияе за запазване на мира и правния редъ. Нека настоящия конгресъ работи усърдно и азъ му пожелавамъ блѣскавъ успѣхъ въ прѣдначинанията. (Ржкоплѣскания).

Г-нъ **Ив. Ив. Гешовъ**, прѣседателъ на Книжовното Дружество:

Господине прѣседателю и господа,

Натоваренъ отъ Българското Книжовно Дружество съ приятната длъжностъ, да привѣтствувамъ първиятъ всеславянски журналистически съборъ, който се държи въ столицата на нашата млада страна, азъ изпълнявамъ това послание съ гордостъ. Азъ се радвамъ, г-да, че виждамъ прѣдъ насъ такива отлични прѣдставители на журнализма въ славянскитѣ страни.

Г-да! Единъ френецъ е рекълъ за пресата, че тя води къмъ всичко, стига да се не злоупотрѣбява съ нея. И правотата на тази бѣлѣжка се доказва отъ знаменититѣ прѣдставители на славянската преса, които азъ днеска имамъ честта да поздравя; знаменити по своитѣ дѣла, знаменити по заслугитѣ, които сж принесли на своитѣ народи.

Г-да! Много членове на нашето Книжовно Дружество, това най-старо културно българско дружество, тая най-млада въ скоро врѣме славянска академия, сж били журналисти, минали сж прѣзъ пресата и сж

я оставили, или сж останали въ нея. И затова, г-да, вие можете да разберете чувствата, що мнозина отъ нашитѣ членове днеска усѣщатъ, като привѣтвуватъ своитѣ колеги въ нашата срѣда.

Г-да! Отъ сърдце и душа ви привѣтвувамъ отъ името на Българското Книжовно Дружество; отъ сърдце и душа желая пълень успѣхъ на първия всеславянски журналистически конгресъ въ наша България. (Ржкоплѣскания).

Г-нъ **П. Дичевъ**, отъ съюза на българскитѣ земледѣлчески организации:

Почитаемо събрание,

Въ основитѣ на всеславянския съюзъ стои взаимността. Азъ съмъ толкова честитъ, че имамъ щастието да ви поднеса поздравитѣ на една организация, въ основитѣ на която тоже стои принципа на взаимността. Българскитѣ земледѣлци, както всички работници на полето, сж съзнали, че кооператизмътъ, взаимността, ще имъ донесатъ щастие. Взаимността на славянския съюзъ се стреми да донесе щастие и слава на славянитѣ. Отъ името на главния съюзъ на земледѣлскитѣ кооперации азъ ви моля да приемете горѣщитѣ и сърдечни поздрави на българскитѣ земледѣлчески кооператори и ви моля още, да посито много здраве на всичкитѣ славянски кооперации. (Ржкоплѣскания; гласове: браво!)

Г-нъ **Д. Цанковъ** иска думата, която му се даде.

Маститиятъ старецъ дѣдо Цанковъ отъ мѣстото, правъ, каза нѣколко прочувствени думи за конгреса и славянството, на руски езикъ.

Той констатира съ болка на сърдце, че сжществуватъ недоразумѣния между нѣкои славянски народи и, трогнатъ до сълзи, апелира къмъ прѣдставителитѣ на всеславянската преса, да излѣзатъ съ своето

мощно перо и проповѣдватъ солидарностъ, любовъ и смекчение на страститѣ, които владѣятъ славянскитѣ народи. Между друго, дѣдо Цанковъ каза, че всичкитѣ славяни би трѣбвало да избератъ единъ славянски езикъ, който да бѣде официаленъ и който да знае всѣки славянинъ.

Прѣди 30 години, когато за пръвъ пжтъ се състоя славянски конгресъ въ Виена, се е повдигналъ този въпросъ, кой езикъ да се избере. Разнитѣ делегати подържали разнитѣ славянски езици, а единъ прѣдложилъ македонскитъ езикъ за официаленъ.

Стариятъ дѣецъ по славянството намира, че най-подходящъ езикъ — единъ видъ есперанто за славянитѣ — е руския езикъ, като такъвъ на най-великия славянски народъ.

Рѣчъта на дѣдо Цанковъ бѣ съпроводена съ овации.

И. Холечекъ — почетенъ прѣдседателъ.

Г-нъ **Ст. Чурчичъ**, директоръ на в. „Београдске Новине“, подпрѣдседателъ на конгреса:

Господа и драги братя,

Една велика, една благородна славянска мисль ни е събрала днесъ всички, отъ всички славянски страни, на този конгресъ въ столица Софѣя. Че тази идея бѣше подигната и че е могла да си пробие пжтъ между славянскитѣ народи — това е заслуга на единъ уважаемъ тукъ присѣтвующъ господинъ, който прѣзъ дълги години работи и се труди, за постигането ѝ, именно тя е заслуга на уважаемия г. Иосифъ Холечекъ. Азъ мисля, че ще дамъ изразътъ на общата ваша мисль, ако този най-заслужилъ дѣецъ на перото и на славянската идея, която ни е събрала тукъ, го изберемъ за почетенъ прѣдседателъ на нашия конгресъ. (Ржкоплѣскания).

Прѣседателътъ г. **С. С. Бѣбчевъ**: моля господина Холечека, да земе мѣстото си. (Г-нъ Холечекъ завзема мѣсто отъ дѣсно на прѣседателя). Г-нъ Холечекъ заслужва тая скромна честь, която му се прави. Дълги години той е работилъ за обединението на славянскитѣ вѣстникари, и днесъ чухме отъ него прѣкраснитѣ думи, като говори за голѣмия културенъ успѣхъ на славянството:

„Кой бѣ този, който изтегли измѣчения народъ отъ мжкитѣ, кой прѣломи игото, което навеждаше главата му, кой го освободи и въздигна, кой му даде възможность и пѣрвични условия за постигане на днешния хубавъ развой? Това бѣ славянската любовь — пожертвователна и безпримѣрна — която нѣма подобно на себе явление въ историята на човѣчеството! Като земя, гдѣто гражданската дѣятелность е въ пѣленъ кипежъ, отечеството на българина ни е мило и драго, ала като земя, гдѣто славянската любовь се е тъй дълбоко и за вѣкове впечатала, то за насъ е свято. Свята е кръвьта, която славянь за славяна проля на българската земя. Святото кръщение на тая кръвь е оставило на българската земя неизличимъ знакъ на славянската мисль, която затоплюва и нашитѣ сърдца, която прѣпѣлва душата ни и която ни е тукъ събрала“.

Този човѣкъ дѣйствително заслужава това почетно мѣсто (Бурни ржкоплѣскания).

Поздравление до Н. В. Царя.

Г-нъ **Ст. Чурчичъ**: (Продължава).

Господа и братя,

Ние сме гости на вашата хубава столица на младото кралство България и се наслаждаваме отъ вашето гостоприемство, ние, ваши братя отъ всички славянски страни. И азъ отъ името на всички тукъ

събрани, мисля, че е наша първа длъжностъ, да поздравимъ върховния домакинъ на тази страна, на чието гостопримство ние се радваме — Негово Величество Царь Фердинандъ.

Азъ прѣдлагамъ, конгресътъ да му изпрати една депеша, съ слѣдното съдържание:

Негово Величество Царь Фердинандъ.

София, двореца.

Славянскитѣ вѣстникари, събрани на своя IX славянски журналистически конгресъ въ Вашата столица, поднасяме най-смирено своитѣ хомагиални почитания, съ най-добри желанія за Ваше Величество и за щастieto и напрѣдка на българския народъ. (Гласове: Живио! Рѣкоплѣсканія).

Прѣдседателътъ: **С. С. Бобчевъ:** На дневенъ редъ слѣдватъ рефератитѣ.

Реферати.

Значението и задачитѣ на съюза.

Реферира г. И. Холечекъ.

Уважаеми г-да другари!

Този пръвъ съборъ на Всеславянския съюзъ на вѣстникаритѣ е деветия по реда на съборитѣ на славянскитѣ вѣстникари. Нашитѣ събори, въ продължение на дванадесетъ години, се промѣниха въ единъ постояненъ институтъ, който отъ днесъ стѣпва въ втория периодъ на своята дѣятелность. Умѣстно е да хвърлимъ единъ погледъ на пътя, който сме изминали, и да сравнимъ постигнатитѣ резултати съ цѣльта, която си прѣдначертавахме още въ нача-

лото. Ако отъ туй сравнение узнаемъ, че ний, съ досегашнитѣ събори и въобще съ организацията на славянското вѣстникарство, сме постигнали задоволителни слѣдствия, това ще ни напѣри за да продължаваме и нататкъ да работимъ неуморно и да разширяваме своята организция.

Мисълта за първия съборъ на Славянски вѣстникари се породи у насъ въ Прага, прѣзъ есепта на 1897 година. Тя бѣ изказна най-първо отъ присѣтствующия тукъ уважаемъ другаръ г-на Иосифъ К у ф н е р ъ. Въ това врѣме Славянството прѣдставляваше единъ тѣженъ образъ. Всичко бѣше разединено, на части раздробено и частитѣ така настроени една срѣцу друга, че едвали можехме да очакваме успѣхъ отъ свикването на единъ конресъ на славянскитѣ вѣстникари. Струваше ни се, че нѣма да бжде възможно да съберемъ разни Славяни около една маса и тѣ да посѣдатъ въ миръ, безъ разпри и неприятелства. Нѣкои даже мислѣха, че именно вѣстникаритѣ не могатъ се събра за една обща работа. Ама ний, Чехитѣ, считаме за своя длѣжностъ да бждемъ всекога готови, когато е дума за славянска мисль; затова нашитѣ пражски редакции образуваха пригитовителенъ комитетъ, безъ да се отдаватъ на никакви илюзии. Пригитовителниятъ комитетъ ми направи честь, като ме избра за прѣдседателъ. Съборътъ се тѣкмѣше само за австроунгарскитѣ Славяни, безъ Босна и Херцеговина. Отнесохме се къмъ славянскитѣ вѣстникарски дружества и редакции съ запитване намиратъ ли за умѣтно да се свика съборъ, и ето, че отъ всекадѣ се получи благоприятенъ отговоръ; нашитѣ славянски другари бѣха за свикване на събора и изказаха съгласието си да се състои той въ Прага. Особенно милъ ни бѣше одобрителния отзивъ отъ Поляцитѣ въ Галиция, които съ това се поставиха подъ общото знаме на славянската идея. Само единъ единственъ членъ па

1897.

славянската родина отказа участие; той бѣ тая часть отъ руския народъ въ Галиция, на която въ Виена дадоха името Рутени и която сега се нарича Украинци.

Приготовителниятъ комитетъ смѣташе сега за своя най-важна задача, да изработи за славянското вѣстникарство рѣководни начала за дѣятелность, които да бждатъ приемливи за всички народности и партии.

Излѣзохме прѣди всичко отъ туй становище, че на всѣки славянски народъ трѣбва да се остави оуи, що му е свято и скъпо: языка, вѣрата, обичаитѣ и културата. Въ сжщность Славянитѣ никога не сж помислювали да образуватъ една държавна цѣлостъ. Неприятелитѣ на Славянитѣ прѣдполагаха, че слѣдъ своето възраждане трѣбва да удобратъ това направление и затова правѣха всичко, за да изгонятъ въ тѣхъ всѣкаква помисль, за образуване на една обща държава. Истина, имаше и Славяни, които се подадоха на своитѣ неприятели, за да разгонватъ заедно съ тѣхъ призрака (фантома) на обединеното Славянство. Азъ твърдя, че всичката тая борба бѣ обрната противъ вѣтърни воденици. На неприятелитѣ тая борба обаче донесе една печалба, именно тая, че между Славянитѣ подъ тѣхното внушение се внесе почувствование на неизвѣстность и страхъ — по-опрѣдѣлено казано: въ тѣхъ се закрѣпи недовѣрие къмъ най-силния и най-голѣмия тѣхенъ братъ, а туй, на противницитѣ на Славянството, за сега стигаше. Погледнато на тия нѣща по-отблизо, съ здрави очи и съ оталожена душа, вижда се, че Славянството нѣма защо да се опасява отъ едно поглѣщане отъ Русия и никой не трѣбва да вѣрва въ него, освѣнитъ ако се отнася отъ празни фантазии. Както на Русина е скъпо неговото величие, тѣй и всѣки единъ отъ славянството държи за своята малкостъ, обича я, и

черпи от нея въодушевление и насърчение къмъ работата.

Като изключимъ отъ славянската мисль онуй, що принадлежи на царството на фантазията, ний добиваме една реална основа. Ние оставяме всѣкому своето, доколкото то не е въ ущърбъ на другия. Ний запазваме „status quo“ — то, разбира се не затуй, че намираме сегашното положение на славянството за прѣкрасно, но поради това, че въ него сж условията за по-нататъшна работа и развитие. Както единъ архитектъ, прѣди да започне да гради здание, разчиства терена за него, тѣй и ний, чрѣзъ запознаване съ сегашното положение на славянството, искаме да изметемъ изъ него всичко, що врѣди и прѣпятствува на новия индивидуалния и общественя развой, за да останатъ само чиститѣ условия за единъ здравъ развой. Всѣко дѣло, и най-голѣмото, трѣбва да се захваща отъ началото му — така и славянското дѣло. Не трѣбва да криемъ, че по-далеч отъ първоначалнитѣ стѣпки не сме стигнали. Началната работа е най-трудна, ала и най-радостна; радостта ѝ образуватъ идеалнитѣ намѣрения и очакванията на сладки плодове. Като казваме, че сме тепърва въ началото на славянската работа, не отричаме никакво славно и безсмъртно дѣйствиe на славянската мисль; обаче не може да се спори върху туй, че всички такива дѣйствия досега сж ставали разпрѣснато, сир. неправилно и неограничено. Ето защо, ние се стремимъ къмъ туй да докараме въ исполинското тѣло на славянството правилно биене на сърдцето, правилно течение на кръвта и правилно мислене и дѣйствование. За сега нищо повече. Ние се отказваме отъ всички светоборни мисли, непостижими блѣнове и неосжществими желаниа, при които мисълта може би се възнася въ надоблачни височини, волята обаче се прѣчупва, като има прѣдъ себя задачи не по

сплитѣ и дѣсницата пада обезкуражена. Славянството не бива да се залавя съ непостижими, неясни и несигурни цѣли, но съ такива, които му сж ясновидни и разбираеми и за ползитѣ отъ които не може да има съмнѣния.

Върху тая основа ний изработихме, за първия съборъ на славянскитѣ вѣстникари ржководнитѣ начала въ форма на резолюция, задължителни за всички участници на събора. Резолюциитѣ бѣха петъ.

Въ първата се казва, че славянитѣ, въпрѣки всички различия, които ги раздѣлятъ, иматъ известни общи свойства и интереси, които ги сближаватъ. Отъ сега нататкъ тѣ ще се стараятъ да отстраняватъ причинитѣ на недоразумѣнията и да търсятъ случаи за близки сношения.

Чрѣзъ туй различията ще се намалаятъ и обобщението ще се оголѣмява. Славянинъ къмъ славянина нѣма да бжде несправедливъ, ще му помага за да се защитава отъ чужда несправедливостъ. Славянинъ на славянина нѣма да отнема свободата, но ще му помага да защитава и разширава свободата и правото си. Славянскитѣ народи не желаятъ и никога нѣма да пожелаатъ да господствуватъ надъ чужди народи, но нѣма и да търпятъ чуждото господство, и съ съединени сили ще се бранятъ срѣщу него и срѣщу веѣко чуждо насилие. Що се отнася отдѣло до австрийската държава, славянитѣ заедружно ще се застѣватъ, за да не оставатъ тѣхнитѣ права само написани на книга, но и практически да се ползуватъ отъ тѣхъ. Туй особено се отнася за язовнитѣ права на славянскитѣ народи въ австрийската държава. Тукъ славянскитѣ язици иматъ на книга пълна равноправностъ, ала на практика тѣ сж принудени да водятъ за язовната равноправностъ безконечни и трудни борби, съ единъ доста съмнителенъ

резултатъ, защото каквото славянитѣ, слѣдъ голѣми усилия, придобиятъ, веднага на сила и съ хитрости имъ се отнема и то не само отъ противниците имъ, а и отъ ония фактори, на които е прѣдоставено съхраняването и изпълняването на законитѣ. Първата резолюция се докосна и до вѣроизповѣданата свобода. Понеже съ вѣроизповѣдна пропаганда се ограничава свободата, славянитѣ трѣбва да се противопоставятъ на такава пропаганда и да защищаватъ свободното изповѣдание на всѣкиго, по личното негово религиозно убѣждение.

Втората резолюция се отнасяше до свободата на печата, а третата отиде въ областъта на стопанскитѣ интереси. Нашитѣ неприятели отдавна вече прѣнесоха народната борба върху това поле. Нѣмскиятъ икономистъ Roscher, още въ 1842 год., изработи за „Drang nach Osten“ планъ за тая борба, а въ сегашно врѣме нѣмцитѣ изпълняватъ тоя планъ съ особена енергия и съ ужасна безогледностъ, която не знае никакъвъ изборъ на срѣдства. Извѣстна е не лоялната икономическа борба на голѣмата Германия срѣщу малка пруска провинция, Познанъ, затуй, защото славянското ѝ население обича своя полски языкъ и своята народностъ и отчаено, съ всички сили, се защищава противъ насилствената германизация. Подобна борба водатъ нѣмцитѣ и срѣщу австрийскитѣ славяни, а прѣди всичко срѣщу чехитѣ и словнитѣ. У насъ сама по себе се разви себезащитата, подъ девиза на Палацки „свой къмъ своя“.

Съ третата резолюция на първия съборъ ний се старахме да урегулируме народно-стопанствената борба по такъвъ начинъ, щото да не е така груба, както се проявява у нашитѣ неприятели, да не допуща на всѣкакви шарлатани да овладѣватъ това поле на народната дѣятелностъ съ цѣль на лично използувание и да поведе нашитѣ хора къмъ

солидна конкуренция, която е условието за развитие и успѣхъ. За туй ний ще подканваме славянскитѣ потребители да прѣдпочитатъ славянски произведения, разбира се само при еднаква солидностъ и стойности, и при еднакви условия за изплащане. Ние се задължаваме да работимъ съ всички сили и срѣдства, за да помагаме за развитието и съвършенството на славянското производство, за да може то да конкурира на чуждото производство, не само по нашитѣ, но и по чуждитѣ тържища. Не по-малко внимание искаме да посветимъ и на това, щото чуждия капиталъ да не отнима почвата подъ краката на нашитѣ земледѣлци.

Четвъртата резолюция обрисова духовната зависимостъ на славянското вѣстникарство отъ нѣмското, и намѣри за неотложимо нужно, щото славянскитѣ вѣстници да си учрѣдатъ своя собствена агенция за новини, която да черпи своитѣ съобщения направо отъ славянски източници, безъ чуждо посрѣдничество, а най-повече безъ посрѣдничеството на нѣмската журналистика. Съ туй ще се прѣмахне тоя скръбенъ фактъ, че славянскитѣ вѣстници, като приематъ отъ нѣмцитѣ съобщения за славянски работи, прѣдставяватъ ги съ нѣмски възгледъ и по-този начинъ тѣ, съ славянския езикъ, услужватъ въ славянския свѣтъ на нѣмскитѣ интереси.

Петата резолюция задължаваше славянския печатъ да поддържа старателно чисто славянскитѣ названия на селищата За славянитѣ въ Австро-Унгария — било гдѣто сж въ меншество, или въ болшинство — туй нѣщо е отъ твърдѣ голямо значение. Нашитѣ неприятели усилено работатъ, съ всички частни и публични срѣдства, съ помощта на своята журналистика и литература, съ злоупотрѣбление на държавнитѣ институти (админни-

стративни, сѣдебни, пощенски, телеграфни, а особно желѣзнопѣтни) да извѣртатъ всѣкакъ нашитѣ староврѣмни славянски названия на селищата, за да ги промѣнятъ въ нѣмски названия и съ това да затѣмняватъ и закриватъ тѣхното славянско произхождение. Много пѣти тѣ подхвърлятъ, че желаятъ едно помиряване съ насъ, което да имъ осигури само тѣхнитѣ имоти, които сега притежаватъ; обаче отъ тѣхната изтрѣбителна борба срѣщу славянскитѣ едноврѣмни и сегашни названия на нашитѣ селища излиза на явѣ тѣхното намѣрение: да ни изтрѣбятъ, като народъ, да толкосъ, што да не остане отъ насъ нито слѣда по земята. Единъ языкъ се приспособява на думитѣ на другъ языкъ отъ принуденостъ за употрѣбление, обаче това става по единъ органически способъ, произхождащъ отъ изговора на двата языка, и по тоя начинъ въ чуждия языкъ се опазва по-старото изговаряние на думи и гласни, каквото сега липсва въ нашия языкъ. Нашиятъ языкъ съ развитието си се е измѣнялъ, въ чуждия языкъ обаче останали не измѣненни, като окаменелости, нѣкои негови първоначални форми. Единъ примѣръ — между многото други: въ Чехия е рѣката Ухлава, която нѣмцитѣ наричатъ Ангелъ. Видно е, нѣмския языкъ е за-назиль едно доказателство, че чешкия языкъ си е служиль нѣкога съ носови гласни и съ г. Отъ нѣмскитѣ названия на чешкитѣ градове Пилзенъ и Бисенцъ се вижда, че старитѣ чехи изговаряли малкия *ерь* (ь). Такова приспособяване на чужди названия въ единъ языкъ е обяснимо и оправдаемо. Но какъ да се обясни това, гдѣто сегашни нѣмски учени изваждатъ името Теплице отъ келтски языкъ? Какво да кажемъ на туй, гдѣто нѣмцитѣ днесъ произволно и безсмислено измѣняватъ староврѣмскитѣ названия на нашитѣ селища, напр. на Рибаровъ — въ Райберсдорфъ, Властиборъ — въ Ластерхуръ, Радобилъ — въ Ротебойле и пр.? Въ тоя произволъ и въ тая

фриволностъ се крие варварството, което е знакъ на напѣтвающето душевно онадване на единъ народъ, който си служи съ подобно оржие. Толкостъ повече е наша длъжностъ да се поставиме срѣщу злото; участвуващитѣ въ първия съборъ на славянскитѣ вѣстникари се задължиха да пазятъ, щото въ тѣхнитѣ вѣстници да се споменуватъ венчки славянски названия на мѣста само въ истинскитѣ имъ имена и че ще дѣйствуватъ въ сѣщия смисълъ прѣдъ обществото, въ търговията и пр. — въобще въ всичкитѣ клонове на живота.

1898
 Първия съборъ стана въ Прага на 13 юний 1898. едноврѣменно съ празденството стогодишнината на нашия великъ патриотъ и историографъ Ф. Палацкый. Тържествата за Палацкый събраха въ Прага цѣлта на венчкото славянство, а всичкитѣ тия господа бѣха едноврѣменно и наши гости. Отъ памятята на никого отъ насъ нѣма да изчезне оня ораторски дуелъ, който се случи на нашия банкетъ между Русина В. В. Комаровъ и Поляка Алфредъ Шчепански.

|| Комаровъ припомни грунвалдската битка, 500-годишнината на която тъкмо тия дни се празденствува. Въ тая битка Поляци, Руси и Чехи разбиха и унищожиха силния орденъ на нѣмскитѣ рицари. Отъ това Комаровъ вадеше заключение, каква мисълъ и какъвъ духъ трѣбва и днесъ да събератъ славянитѣ за задружно дѣйствие. Слѣдъ това Полякътъ откровенно и отесчено, но въ елегантна форма, разирави за туй, което въ настояще врѣме раздѣля Поляка отъ Русина и затуй, което би трѣбвало прѣдварително да се направи. Отъ рѣчитѣ на двамата се разви, прѣдъ присѣществуващитѣ слушатели, въ всичката си острота, цѣлия руско-поляски въпросъ, обаче всица останахме при впечатлението, че Полякъ и Русинъ не сж непримирими противници, не сж неприятели на животъ и на смъртъ, което най-подиръ и двамата оратори потвърдиха, като си подадоха рѣцѣ. Старичкия Поляки

ученъ и публицистъ Владимиръ Спасовичъ констатира слѣдъ това, че руско-полскитѣ отношения постепенно се подобряватъ и че трѣбва търпение.

Привеждамъ тукъ това историческо ораторско състезание като възпоминателенъ епизодъ отъ нашия пръвъ съборъ.

Първиятъ славянски съборъ на вѣстникаритѣ произведе радостно впечатление въ славянския свѣтъ. Нѣколко седмици трѣбваше да минатъ, за да прѣстанатъ вѣстниците да пишатъ за него.

Още въ Прага членоветѣ на събора почувствуваха сполуката и затова се взе рѣшение, идущата година пакъ да се свика съборъ тоя нѣтъ въ Краковъ. Старославния градъ Краковъ, гдѣто прѣдседателтъ на нашия първи съборъ, главния редакторъ на в. „Часъ“, г. Михаилъ Хилипски, бѣ помощникъ кметъ, съ готовност ни покани и въ 1899 г. гостоприемно посрѣщна.

Слѣдъ това послѣдваха събори на славянскитѣ вѣстникари въ Люблиаъ, въ Дубровникъ, въ Пѣлзенъ, Опатя, въ Минхово-Градище, въ 1908 год. стана юбилейния съборъ на първото десетолѣтие, пакъ въ Люблиаъ.

Въ 1902 година се основа „Централния съюзъ на славянскитѣ вѣстникари“, задачата на който бѣ да събере вѣстникаритѣ отъ всѣки славянски народъ въ Австроунгария въ отдѣлни дружества, въ които да се поддържа духътъ на солидарността и да се защитаватъ общитѣ материялни и духовни интереси на членоветѣ. Тия отдѣлни дружества ситѣ влѣзоха като членове на Централния съюзъ.

Вѣстникаритѣ само отъ единъ славянски клонъ въ Австрия отказаха да влезатъ въ нашия съюзъ. Напраздно ги увѣщавахме, че задачата на нашия съюзъ не е политическа и че всѣки славянски вѣстникарь може да бѣде членъ безъ никакъвъ ущърбъ на убѣ-

ждението му въ народно, политическо и религиозно отношение. Отговориха ни съ обширно писмо, че славянитѣ биле тѣхни неприятели и нѣмцитѣ — приятели и подкрепители на тѣхнитѣ домогвания и че затова тѣхното мѣсто е до нѣмцитѣ, а не до славянитѣ.

Първиятъ прѣдставителъ на „Централния сѣюзъ на славянскитѣ вѣстникари“ бѣше полякътъ г. Михалъ Хилийски — мжжъ, който си спечели въ нашата срѣда всеобщо уважение; работитѣ на дружеството обаче се водѣха въ Прага, така че Прага бѣ центъръ, около който славянското вѣстникарство се организира.

Не мина много, въ насъ възникна мисълта да разшириме организацията на славянскитѣ вѣстникари и задъ границитѣ на Австро-Унгария, върху всичкитѣ земи и държави, въ които обитаватъ въ културенъ животъ славяни. Идеята, която намъ се харесваше, не се хареса на Виенското правителство. Три години изтекаха, до като се потвърди устава на Всеславянски журналистически сѣюзъ, който миналата година урежда първия свой сѣборъ.

Убѣдени сме, че тоя сѣборъ ще има едно трайно значение и че той ще бѣде паметенъ въ живота на цѣлото славянско вѣстникарство и въ пб-нататъшното развитие на славянската мисълъ, понеже е начало на органическото единение на единъ толкова важенъ факторъ на полето на обществената дѣятелностъ, какъвто е журналистиката. Организацията на славянското вѣстникарство до днешенъ день, когато Всеславянския журналистически сѣюзъ поема наследството на Централния сѣюзъ на славянскитѣ вѣстникари, се умножи съ едно българско и двѣ сръбски дружества.

Сега трѣбва да отговоримъ на въпроса: какъвъ плодъ донесе дѣятелността на нашата организация. Отговарямъ: тя донесе плодъ и тя излезе много по-

плодна, отъ колкото се надѣвахме, когато я захва-
нахме да я градимъ.

Казахъ по-горѣ, че тогава не се надѣвахме да
можемъ да съберемъ около една маса обществени
дѣятели отъ разни славянски народи безъ да се не-
скарать. Ако сравниме съ това съмнително начало
фактътъ, че въ нашата организация постепенно се
централизира славянското вѣстникарство отъ вси-
чкитѣ земи и държави, ние можемъ съ гордостъ и съ
радостъ да твърдимъ, че нашето дѣло успѣва и че
нашитѣ старания се осъществяватъ не само отъ дру-
гаритѣ по перо, но и отъ по-широкитѣ кръгове на
славянството. По нашия примѣръ организиратъ се
вече Славянитѣ и отъ други съсловия и звания. Ний
можемъ да констатираме съ удоволствие, че това
става по нашъ и отъ насъ даденъ потикъ и нашето
най-горѣщо желание е, щото тая дѣятелность за
сдружаване, която се сега развива въ цѣлото Сла-
вянство, никога вече да не ослабва, и да бѣде увѣн-
чана съ все по-блѣскави успѣхи.

Да видимъ сега доколко сж изпълнени приетитѣ
на първия съборъ резолюции. При това разглеждане
трѣбва да не изпускаме изъ прѣдъ видъ, че вѣ-
стникаритѣ сж скромни работници съ
перо и че тѣ изпълняватъ такава ра-
бота, каквато — квасѣтъ въ хлѣбното
тѣсто; тѣстото се подкваса и квасѣтъ
се изгубва въ него; неговото благотворно дѣй-
ствие е на явѣ, но самия него окото би търсило на-
празно. Дѣйствието отъ нашата работа се явява из-
вънъ нашата срѣда, въ обществото, въ отдѣлнитѣ
народи и въ всичкото Славянство като цѣлостъ. Ний,
извънъ своя кръгъ, никого не можемъ да задължа-
ваме туй да върши, онуй да не върши. Ний само
съвѣтваме, внушаваме, подемаме, а на други се пада
да осъществяватъ. Ние, при всичката си скромность
си присвояваме заслугата за подема.

Най-първо нека отбѣлѣжиме туй, че въ всичкитѣ славянски земи, гдѣто нашата организация е достигнала, взаимнитѣ отношения по цѣлата линия сѣ подобрили. Отдѣлнитѣ славянски народи се търсятъ и се сплотяватъ. Туй сплотяване се проявява, разбира се, най-първо между най-близкитѣ и най-сроднитѣ народи. А отъ туй явление, което по единъ естественъ нѣтъ прѣдъ нашитѣ очи се изиграва, можемъ да заключимъ, че първата задача на Славянството, въ нашето врѣме, е да се консолидиратъ отдѣлнитѣ негови групи. Такава консолидация проявява най-явено напрѣдъкъ въ славянския югъ. Като прѣкрасенъ примѣръ на това е сръбеко-хърватската коалиция въ Австро-Унгария, и ние храниме надежда, че не е далеко туй бѣдаще, когато ще се груниратъ въ здрава цѣлостъ и независимитѣ славянски държави на Балкана. Сжщо така се запълва повече и повече опал пронасть, която литературното разцѣпление между Чехи и Словаци отвори. Чехитѣ не налагатъ своя языкъ на Словацитѣ, но писменния словацки языкъ, колкото повече се обработва, толкосъ повече се връща къмъ ческия писменъ языкъ, въпрѣки противното усилие на маджарското правителство и на маджаронитѣ.

Сближаванието, въ областта на языка, на по-отдалеченитѣ славянски народи се показва за сега въ това, че тѣ разбиратъ единъ другиго. Още на първия съборъ забѣлѣжихме, че ние се разбираме достатъчно, като говори всѣки на своя бащинъ языкъ. Туй е изходна точка на по-нататъшната языкова практика. Всичкитѣ славянски язици иматъ еднакво право, всички сѣ приятни на нашия слухъ. Пб-честитѣ сношения ще улесняватъ повече и повече взаимното разбиране. Като оставяме свободно поле на естествения развой на нѣщата, ний пѣма да рѣшаваме въпроса за единъ всеславянски языкъ; обаче

ний можемъ да изтъкнемъ днесъ, като печалба на славянството, туй обстоятелство, че изтрихме отъ челото си туй клѣймо на срама, който го оскверняваше, до когато можеше да се говори, че общия языкъ на славянитѣ е нѣмскиятъ. Нѣмскиятъ языкъ не е всеславянски и такъвъ нѣма вече никога да бжде.

Въ продължение на дванайсетгодишното ни сношаване ни най-малко не се е явявало вѣроизповѣдно разногласие. Това донесе практическото доказателство, че разногласия между Славянитѣ за вѣра не могатъ вече да съществуваатъ; обаче трѣбба да бдимъ такива да не се явяватъ и въ останалитѣ части на народната ни община. Противъ туй сръдството е: да не търпимъ никаква вѣроизповѣдна пропаганда и такава пропаганда да не отождествяваме съ своето народно дѣло.

Слѣдъ еманципацията ни отъ нѣмския языкъ дойде освобождението ни отъ влиянието на нѣмската журналистика. Бѣше едно врѣме, когато Виенската журналистика бѣ святия духъ на славянската; тя бѣ извора на всички повини, тя опрѣдѣляше мисленето на едни славяни за други славяни, тя поддържаше тѣхнитѣ взаимни прѣдубѣждения; славянскитѣ вѣстници въ това врѣме не се занимаваха почти съ нищо друго, освѣнъ съ темитѣ, които имъ даваше Виенската журналистика; тѣ се сърдѣха и дразнѣха всекога, когато това поискваше Виенската журналистика; нейнитѣ клевети и обиди се вземаха въ внимание, полемизираше се по тѣхъ, защитавахме се сръщу тѣхъ, ала Виенската журналистика надмѣнно не обръщаше на тая зацита никакво внимание, и понеже никога тя не е била справедлива, къмъ Славянитѣ особено, вмѣсто удовлетворение, пушаше още повече своитѣ обиди.

Туй всичко е минало. Нѣмската журналистика ни е днесъ чужда, както френската и английската.

Новини за нази си черпимъ отъ свои извори, на славянскитѣ работи гледаме съ свои собствени очи, съ свой мозъкъ за тѣхъ разсѣждаме, съ свое сърдце чувствуваме. До първия нашъ съборъ само нѣкон славянски вѣстници имаха специални редактори по славянскитѣ работи; сега е изключение единъ вѣстникъ да нѣма и такъвъ редакторъ. Очевидно, това е голѣмъ напредъкъ; обаче ний трѣбва да идемъ още по-далеко. Тоя напредъкъ, който констатирамъ, се относя до политическата частъ. Ний още малко се занимаваме съ душевнитѣ работи и съ икономическата дѣятелностъ на славянскитѣ народи. На това поле има още да се работи. Азъ бихъ даже отишелъ по-далечъ: славянската журналистика да разгледва и отрицателнитѣ явления въ живота на славянскитѣ народи, така че тя да стане огледало на живота на своя народъ. Изоставяме ли неразгледани и отрицателнитѣ страни, ний причиняваме и закореняваме въ славянскитѣ читали прѣдубѣждението, че у славянитѣ всичко е хубаво, блѣсково и свършено. Сѣнки върху хубави образи, които отъ врѣме на врѣме се явяватъ прѣдъ очитѣ на нашето общество, причиняватъ въ тѣхъ разочарование, причината на което е едностранчивостъта на съобщенията за живота на славянитѣ. Нашитѣ вѣстници въ всѣки брой донасятъ изъ живота на западноевропейскитѣ народи съобщения, които сж черни сѣнки на живота имъ, и никой отъ тия народи не губи въ очитѣ на нашия читателъ. Затова, споредъ моето убѣждение, славянскитѣ вѣстници трѣбва да отварятъ прѣдъ славянскитѣ читатели цѣлата книга на славянския животъ. Разбира се, че при това трѣбва да се съблюдава една съразмѣрностъ между свѣтлината и сѣнката, за да не прѣдставляваме сѣнката повече отъ свѣтлината.

Съ утѣшение може да се констатира, че славянскитѣ вѣстници захванаха да обръщатъ повече вни-

мание на славянскитѣ литератури, на художеството и музиката; обаче за музиката трѣбва да изтъкна, че тъкмо туй, което е въ нея най-специфично, народно, това най-малко срѣща разбиране у другитѣ славяни. Не бива да подцѣняваме значението и задачата на музиката си. Знае се, що е направила музиката за народното пробуждане на нѣмцитѣ. Славянскитѣ сърдца сж пълни съ лиризмъ, и азъ бихъ казалъ, че славянското пробуждане нѣма да бжде пълно, до когато веѣки славяниниш нѣма да чувствува хубоститѣ на народната музика на всичкитѣ други славянски народи и до като се не згрѣе отъ народно-славянския елементъ въ искусствитѣ композиции.

Относително информационната служба за славянитѣ, ний работихме още отъ първия конгресъ за уреждане на една славянска канцелария по печата, не успѣхме обаче нищо да направимъ, най-повече за туй, че не разполагахме съ достатъченъ финансовъ фондъ. Тоя въпросъ прѣдаваме на общия славянски съборъ, който лесно ще го рѣши, щомъ бжде учрѣдена славянската банка.

Що се отнася до стопанствената борба, споредъ принципа „свой къмъ своя“, тукъ ний ще се докоснемъ само повърхностно, защото по своето сжщество той принадлежи на друго поле. Тоя сжщия принципъ отдавна прѣди насъ практикуваха нѣмцитѣ и тѣ собствено ни заставиха и тукъ да прибѣгнемъ до тѣхното оржие. Тѣмъ австрийското правителство никога не прѣпятствува да се управляватъ отъ тоя принципъ, намъ обаче прѣпятствува и съ това то дава да се разбере, че славянитѣ сж смѣтани за единъ прѣдметъ, експлоатицията на който е една призната привилегия на нѣмцитѣ и слѣд. тѣхната равноправностъ съ нѣмцитѣ е само на книга. Стопанствената борба намъ е наложена и тя е една защита. А защото между туй стопанственото нападение на нѣмцитѣ се отрази и на други славянски на-

роди, послѣдва това, що не можеше да не послѣдва: че тия братски народи подадоха ни рѣка за задружна защита. Туй дѣло е отъ голѣмо значение, но то е свързано и съ отговорность и то е доста трудно, защото много пѣти не може да се различи нѣмско произведение отъ наше и нѣмски капиталъ отъ нашъ. Случва се сжщо, че нѣкой чуждъ капиталъ взема славянска маска и съ нея смѣло нахлува между славянитѣ. Съ задача да контролира стопанствената борба, образува се въ Прага, отъ патриотични и безкористни мжже, „Народно-стопанско дружество“, което събира и раздава информации за наши фирми, слѣдъ като се е увѣрило въ тѣхното родолюбие и солидность. Подобни организации би трѣбвало да се уреждатъ и въ други славянски земи. Тая стопанска борба ще може, наистина, да се прѣдприеме само въ границитѣ на митническитѣ договори; обаче въ тия граници не бива да се изоставя и най-малката пжтека, която съединява стопанственитѣ интереси на славянитѣ. Още нѣщо. Ний Чехитѣ, отъ които тая борба излезе и се разширява, не си я прѣдставяваме така, за да отвори само намъ пжтъ за изтокъ и югъ. Тая борба, безъ взаимность, лесно би взела форма на нахлувание, а туй ний не шемъ. Ний желаемъ, щото на полето на стопанствената дѣйность да настѣпни между Славянитѣ такава взаимность, за каквато работимъ и въ душевно и др. отношения. Прѣди всичко суровитѣ материяли неиндустиалнитѣ славянски земи ще трѣбва да доставляватъ на индустриалнитѣ, за да настѣпни между тѣхъ търговска взаимность. Обаче особено широко поле за тая търговска взаимность се отваря съ отваряние пазари за ония издѣлия, въ които се проявява народния художественъ талантъ и вкусъ. Съ такива издѣлия се отличава руската Кустарна промишленость, сбирка отъ която, съставена отъ княгиня

Тешиншева, миналата година пътуваше по голѣмитѣ западни градове на Европа подѣ името „Талашкино“ и възбуждаше заслужено очудване на таланта, на вкуса и на изобретателността на руския мужикъ. Тукъ влизатъ чешкитѣ тантели и шевици, замечтателнитѣ сръбски платна, които недавно видѣхме въ Прага, на изложбата „Сръбска жена“, българскитѣ килими, босненскитѣ издѣлия за украшения и пр. Би трѣбвало тия прѣдмети да се търсятъ взаимно между славянитѣ. Въ задача на славянската журналистика е да дойде тукъ на помощъ и да бди надѣ чистотата на народно-славянското искусство и вкусъ, а това ще помага за развиване художественото славянско творчество къмъ по-висока степенъ.

По отношение резолюцията на първия славянски съборъ за запазване славянскитѣ названия на мѣста, мога да увѣдомя, че сега въ Прага печатаме рѣчника за тѣхъ и че той на есенъ ще излезе.

Съ туй очертахъ дѣятелността на нашата организация на дванадесетъ години. Тая дѣятелность никъкъ не е бѣдна и безпослѣдствена; но въ характера на журналистиката е, че главното ѣ значение и заслуга е въ идентѣ, които разпространява, потицитѣ които дава като сама стои скромно на страна. Сега е очевидно за всѣки славянинъ и неславянинъ, че отъ посѣяното на нашия първъ съборъ сѣме иде богата жетва. Всичкото славянство е обхванато отъ едно епохално движение. Всичкитѣ части на огромното славянско тѣло, които до сега неподвижно лежахъ една до друга като отсѣчени, се съживяватъ и групиратъ и ето, че прѣдъ насъ застава славянството въ своята истински образъ. И трѣбва да изповѣдваме, че тая форма ни изненадва. Когато други народи, при възраждането си сѣ всѣкога имали за идеалъ своята политическа сила, у насъ, както виждаме, е другоаче. Ние не образуваме общъ политически идеалъ и оста-

ваяме на всеѣки нашъ народъ свобода, той да си го образува самъ. Въобще е желателно, щото туй движение да се отклонява, колкото се може, отъ политиката и никой отъ нашитѣ народи да не поиска да го използва за свои политически цѣли, а всеѣкога да гледаме да го употрѣбяваме за народно и културно възраждане.

Като ви запознахме, драги братя българи и сърби, съ досегашната ни дѣйностъ и съ по-нататашнитѣ ни цѣли, викаме ви най-сърдечно и братски добръ дошле въ нашата срѣда! И жѣлаеме да станете въ нашата организация добри труженици. (Бурни рѣкоплѣсканя).

Исторически прѣгледъ и днешното положение на Българския печатъ.

Реферира г. В. Т. Велчевъ.

Господа,

Историята на българския периодиченъ печатъ датира отъ толкова скоро, щото ние днесъ още сме щастливи да виждаме между насъ нѣкои отъ първитѣ ѣ творители: ветеранитѣ Драганъ Цанковъ, Марко Балабановъ, Иокимъ Груевъ, Хр. Дановъ, Ив. Найденовъ, С. С. Бобчевъ. Не повече отъ 66 години има откакъ съществува български печатъ. И нищо по-високо не говори за неговата велика роль отъ факта, че тая възраст съвпада съ първитѣ искри на народното пробуждане.

Годината 1844, когато първия ратникъ на българското периодично печатно слово Константинъ Фотиновъ е основалъ своето ежемѣсечно списание „Любословіе“ въ Смирна, е година на пълненъ умственъ мракъ въ България. До тая дата българската

книжнина се е прѣдставлявала всичко отъ десетина книги, ръкописни и печатни, като историята на отца Паисия (1762 год.), Софронieto на Врачанския епископъ Софроний (1806 год.), рибяния букварь на Дръ Петръ Беронъ (1824 год.), енциклопедията на Неофитъ Бозвели (1835 год.), граматиката на Неофитъ Рилски отъ сжцата епоха, които книги сж се чели по килиитѣ и мѣнастиритѣ. Това сж били кандилца, които сж блѣщували изъ скрити мѣста и тѣхното блѣщукане е съставлявало всичката умствена просвѣта въ робска България. Основаването на първото българско периодическо списание, — „Любословие“ на Фотинова, — е и първия сериозенъ опитъ за разпръскване гжстия вѣковенъ мракъ и за разширение умствения кръгзоръ на българитѣ. Тѣмо тая задача, първата, която е имало да прѣдолжѣтъ труженицитѣ по народното пробуждане, си поставя „Любословие“. „Мое теплое желаніе, казва неговия основателъ Фотиновъ, и мое главное попеченіе и намереніе сось това по всемѣсечно списаніе е да възможимъ да опишемъ примѣры таквыя, щото дано би могли да ви настояватъ тѣя на всичко благополучіе и благодѣнствіе; да ви привождатъ на пжтъ правъ и благодателенъ, да удостоятъ онова, което ви е отъ Бога прѣблагаго дано да сте словесни неговч созданія, и да славите величіето всѣмъ какъ словесни, а не както безсловесни добици . . .“

Врѣмето, когато се е появило първото българско списание, е било врѣме на такъвъ непроницаемъ мракъ, на такава близка до първобитность простотия въ отечеството ни, щото не е имало ни една българска печатница, дѣто да се печати. Фотиновъ е печатилъ списанието си въ Смирна, въ печатницата на единъ грѣкъ. Не е имало никакви срѣдства за разпространението му. Прѣзъ море, безъ уредена поща въ тогавашната турска държава, почти безъ жптища, „Любословіе“ е трѣбвало да се промѣква

изъ българската земя да дири спомощници за сжествуването си. Нѣщо повече. Въ трънясалата нива, изъ която е тръгналъ да оре, Фотиновъ не е знааялъ съ какъвъ инструментъ да си служи: съ какъвъ езикъ, съ каква граматика, — защото въ онова врѣме не е било още опрѣдѣлено точно какъвъ езикъ българитѣ трѣбва да усвоятъ за своята нова писменость. Фотиновъ, движенъ отъ чувство, което е мило да се изгъне прѣдъ единъ славянски конгресъ, рѣшава въпроса въ полза на старославянския църковенъ езикъ. „Това церковное писаніе, казва той, което приведе по-болшая часть славянскаго міра во христіанство и Восточное вѣроисповѣданіе совокупи, да ли ще нѣкога собра весь славянскій міръ во соглашеніе и истое нарѣчіе, щото да се разумѣваме единъ другъ по между ни легко понятно! О прѣвождѣленное согласное нарѣчіе кога? . . .“

Съ каква гордость на славянинъ първия български журналистъ Фотиновъ е започналъ своята дѣйность, вижда се отъ слѣднитѣ думи, съ които той се обръща къмъ своитѣ четци: „Славянскій языкъ, человекѣ, приключава осемъдесять милліоны души; кажи ми, кой языкъ на свѣта има толкова многомножественъ народъ? Не си ли длъженъ за това да благодаришъ Бога, защото се намѣрувашъ и ти единъ между толкова многочисленно число, кои славятъ на тоя языкъ негово имя и пѣятъ величіе Его?“ Тоя позивъ на основателя на българската журналистика за любовь къмъ славянството, къмъ славянската писменость свидѣтелствува, че заедно съ пробуждането на народното съзнание у българитѣ е вървело и пробуждането на расовото съзнание, което обръща погледитѣ имъ съ вѣра къмъ великото славянско семейство, вѣра така блѣскаво оправдана отпослѣ.

При тежкитѣ условия, въ които Константинъ Фотиновъ е започналъ своето дѣло, неимовѣренъ подвигъ е, че то е могло да сжществува цѣли двѣ го-

дини. Въ края на втората си годишнина „Любословие“ спира. Но толчокътъ даденъ отъ него не спира. Веднага слѣдъ спирането на „Любословие“, на 20 априль 1846 год., Д-ръ Ив. А. Богоровъ основава въ Лайпцигъ „Български орелъ“. Слѣдъ едно нередовно излизане на тоя вѣстникъ, прѣменуванъ на втория му брой въ „Български народенъ извѣстникъ“, Богоровъ въ 1848 год. се прѣмѣства въ Цариградъ, дѣто туря основитѣ на важния „Цариградски Вѣстникъ“.

Това е първия български вѣстникъ въ истинската смисълъ на думата и името на основателя му Богоровъ заема еднакво мѣсто въ историята на българската журналистика съ това на Фотинова. „Цариградски Вѣстникъ“ е излизалъ седмично и е съществувалъ цѣли тринайсетъ години. Неговитѣ заслуги за българското пробуждане сж голѣми. По единъ по-системенъ начинъ, въоруженъ съ повече знания отъ прѣдшественика си, въдушевенъ отъ горещъ патриотизмъ, Богоровъ, при сжщитѣ условия, които убиха „Любословие“, продължава дѣлото на Фотинова.

Задачата на току-що зародилия се печатъ е още широка. Тя е „народното просвѣтление“ чрѣзъ прѣскане знания, чрѣзъ оповѣстяване на събитията въ живота, въ науката, въ литературата. „Цариградски Вѣстникъ“ прѣслѣдва тая задача съ удивителна за онова врѣме вещина и съ негѣроятна при голѣмитѣ несподи ревностъ и упоритостъ. По свидѣтелството на Раковски въ „Дунавски Лебедъ“, Богоровъ, зарѣзалъ лукративното тогава звание на лѣкаръ, самъ е работилъ въ печатницата, самъ е набиралъ по нѣкога, самъ е корегиралъ и самъ е разнасялъ вѣстника си на пощата. И тоя черенъ трудъ не му е попрѣчилъ да дава най-разнообразни и вѣщо стѣкмени материали по всички отрасли на знанията. Въ „Цариградски Вѣстникъ“ ние срѣщаме отдѣли, литерату-

ренъ, наученъ, стопански, които ни поразяватъ по грижливо уреждане и по интересъ. Въ тия отдѣли срѣщаме имената на първитѣ български литературни труженици, Филаретовъ, Палаузовъ, Славейковъ, Бълсковъ, Никола Михайловски, Д. Петковичъ и др.

Нуждата отъ печатни органи за просвѣта започва по-силно да се чувствува. Жаждата за знания, събудена отъ Фотинова и Богорова, се усилюва и ние виждаме въ 1857 год. да се основава въ Цариградъ „Българска книжовна община“, която си поставя за задача удовлетворението на тая жажда чрезъ поощрение на начинающата книжнина. Въ 1858 год. „Българска книжовна община“ основава „Български книжици“, мѣсечно списание съ грамадни заслуги за народното просвѣщение. „Български книжици“ сж излизали четире години и прѣзъ това врѣме сж дали нѣкон отъ най-цѣннитѣ трудове въ българската литература, които и днесъ не сж изгубили цѣната си. Тамъ сж помѣстени историческитѣ и филологически студии на Гаврилъ Кръстевича върху българската древност и върху мъчнотитѣ на българското правописание, знаменититѣ исторически трудове на Т. Бурмовъ върху началото и разпространението на християнската вѣра между българитѣ, първата хубава българска повѣсть „Нешастна фамилия“ отъ В. Друмевъ, отпослѣ митрополитъ Климентъ, и др.

„Български книжици“, редактирани послѣдователно отъ Д. Мутьовъ, П. Богоровъ, Гаврилъ Кръстевичъ и Т. Бурмовъ, по сериозно списване, сж играли въ оная мрачна епоха сжщата голѣма културно-просвѣтителна роля, която прѣди и слѣдъ освобождението игра „Периодическо Списание“. Най-солиднитѣ знания, особно изъ важнитѣ за всѣки пробуждающъ се народъ области на историята и филологията, сж били прѣскани най-първо отъ „Български Книжици“, чието появяване и съществуване съставлява епоха въ историята на българската журналистика.

Още прѣзъ тая епоха на съзидане, на туряне основитѣ на народната просвѣта, се проявява първото проблѣсване на българска обществена съвѣст и съзнание. Свѣтлинитѣ прѣскани отъ народнитѣ будители, отъ първитѣ наши журналисти, озаряватъ сияния народъ и му разкриватъ хоризонтитѣ на неговото бъдаше. Той се събужда и първата спънка, която вижда на пътя си, е духовното робство подъ гръцката църква. Съ изумителна вѣра въ себе си, съ ревностъ и упоритостъ, които се не укротяватъ до пълна побѣда, той, вчерашенъ робъ потъналъ въ мракъ, безграмотенъ, лишенъ отъ всѣко самосъзнание, се изирава на борба съ най-страшния си угнетител — гръцкото духовенство. Тая борба иска своитѣ оръдия, съществующитѣ списания не я задоволяватъ и тогава се появява оная славна плеада отъ политически вѣстници, която въ едно десетилѣтие довежда до тържество първата национална кауза — духовното освобождение на България, отдѣлянето на българската църква отъ гръцката. Въ 1859 год. се появява „България“ на Драганъ Цанковъ; въ 1863 г. — „Турция“ на Н. Геновичъ; същата година — „Свѣтникъ“ на Никола С. Михайловски; пакъ същата година знаменитата „Гайда“ на П. Р. Славейковъ; въ 1865 — „Врѣме“ на Т. С. Бурмовъ; въ 1866 — „Македония“ на П. Р. Славейковъ; въ 1869 — „Право“ на Ив. Найденовъ. Съ еднаква патриотическа ревностъ, макаръ не винаги съ еднакви схващания и срѣдства, всички тия вѣстници водятъ борбата за църковна независимостъ до пълна побѣда. Въ историята на българската журналистика тѣхнитѣ имена ще останатъ записани съ златни букви. Тѣ рисуваатъ най-свѣтлата епоха отъ нашето възрождане. И ако съврѣменнитѣ български журналисти искатъ да видятъ примѣри на най-безкористенъ патриотизъмъ, на прѣданно служене народу, трѣбва да разгърнатъ страницитѣ на горѣпоменатитѣ вѣстници.

Прѣвъ сжщата епоха на борба съ грѣцкото духовенство, вѣнъ отъ Цариградъ, който е билъ центъръ на българския духовенъ животъ, задъ граница сж се издавали нѣколко вѣстници, които, макаръ да не сж имали значението и влиянието на цариградскитѣ, сж ратували все за сжщата кауза. Ще спомена нѣкои отъ тия издания, защото съ тѣхъ е свързано едно голѣмо име въ историята на българекото възраждане: това на Сава Г. Раковски. Подъ влиянието на тоя буенъ патриотъ, когото легалната просвѣтителна борба не е задоволявала още прѣди черковното освобождение, Иоанъ Добровичъ (Иванъ Добровски) е основалъ въ 1850 год. въ Вѣна списанието „Мирозрѣніе“. Самъ Раковски основава въ Нови Садъ въ 1857 год. „Дневница“, а въ 1859 год. знаменития „Дунавски Лебедъ“ въ Бѣлградъ. Въ 1864 Раковски основава списание „Бжджщностъ“, отъ което излизатъ само десетина броя. Задъ граница сж излизали въ врѣмето на черковната борба още слѣднитѣ вѣстници: въ Браила „Българска пчела“ и „Дунавска Зора“ на Д. Войниковъ, въ Букурещъ „Народностъ“ на Богоровъ и Ив. Касабовъ и „Отечество“ на Паптелей Кисимовъ, въ Бѣлградъ „Въстокъ“, които още прѣвъ врѣме на борбата за черковната независимостъ сж проповѣждали революция за политическото освобождение на България.

Революционниятъ духъ скоро обзема жѣдната за борба българска интелигенция. Като логическа и немишуема послѣдница отъ духовното освобождение изпѣва идеала за политическо освобождение. По ратници съ перото за тоя идеалъ не можеха да се подвизаватъ въ Турция. Центъръ на новата борба става Букурещъ. Тамъ още въ 1869 год. Любенъ Каравеловъ започва издаването на „Свобода“. Тоя вѣстникъ, прѣименуванъ наскоро въ „Независимостъ“, прѣвъ започва систематически и съ огненъ езикъ проповѣдъта за революция. Скоро, обаче, Ка-

равеловъ, дошълъ до съзнание, че непросвѣтенъ народъ не може да се ползува отъ свободата, се оттегля отъ революционната борба и се прѣдава на просвѣтителна литературна дѣйностъ чрезъ образцовото и за днешно врѣме списание „Знаше“. Знамето на борбата поема великия български поетъ-революционеръ Ботевъ. Въ 1871 год. той издава въ Браила „Дума“, въ 1873 — „Будилникъ“ въ Букурещъ и въ 1874 пакъ въ Букурещъ „Знаме“, съ което въ рѣка слага буйната си глава за свободата при Вислецъ на 1876 год.

Наредъ съ революционнитѣ вѣстници задъ граница сж излизали и нѣколко чисто просвѣтителни издания, като „Славянско Братство“ въ Букурещъ, „Общи Трудъ“ — въ Болградъ, „Ступанъ“ въ Букурещъ и „Периодическо Списание“ въ Браила, което и днесъ сжществува и въ което сж взимали участие знаменити хора, като Маринъ Дриновъ, Жинзифовъ, Иречекъ и др. „Периодическо Списание“, основано въ Браила отъ „Българското Книжовно Дружество“ и прѣнесено слѣдъ освобождението въ София, бидѣ щастливо да види това дружество порастнало до „Българска Академия“, за каквато въ близко врѣме то ще бжде обявено официално.

Макаръ че центъръ на новата българска борба стана Букурещъ, цариградския печатъ и прѣзъ врѣме на тая борба не изгуби своето значение и изигра достойно ролята си на органъ на народнитѣ интереси. По необходимостъ запазилъ легалното си становище спрѣмо турската империя, той, обаче, съ голѣми рискове и жертви, стана смѣлъ изразителъ на народнитѣ болки прѣзъ врѣме на възстаническитѣ вълнсения настъжили наскоро слѣдъ рѣшението на черковния въпросъ. „Право“, спрѣлъ отъ турското правителство и прѣименуванъ отъ редактора му Ив. Найденовъ на „Напрѣдъкъ“, „Вѣкъ“, основанъ и редактиранъ отъ Марко Балабановъ, „Читалище“, ре-

дактирано отъ същия М. Балабановъ, Т. Икономовъ, Д. Цанковъ, Л. Иовчевъ, сега Екзархъ Иосифъ I, и „Денъ“ редактиранъ отъ С. С. Бобчевъ — сж четиритѣ толкова заслужили на българското дѣло цариградски издания прѣзъ бурната епоха на въстанията. Тѣ не само публикуваха оплаквания отъ разни крайща на България за турскитѣ звѣрства, но доста открито почваха причинитѣ на въстанията и съ една смѣлость удивителна за онова врѣме издигаха гласъ за реформи въ държавата, за правдини на християнитѣ.

Освободителната война прѣзъ 1887—78 г. прѣсече съ ножъ настаналото неспосно положение за българитѣ, тури край на тѣхнитѣ неволи и България видѣ осжществень свой блѣпъ за свобода.

Ролята на печата въ свободна България, разкъсана отъ берлинския конгресъ на двѣ части — Источна Румелия и княжество България — внезапно се измѣни. Политическитѣ борби, започнали отъ първия день на свободния животъ, фатално увлекоха печата и го раздѣлиха на лагери, които си обявиха война, често пжти отиваща до прискърно ожесточение. Това увеличение, което отбиваше вниманието на пово поникналитѣ вѣстници отъ общепароднитѣ въпроси, остана, уви! постоянна чѣрта на българския печатъ прѣзъ венчкото врѣме отъ освобождението и до днесъ. Отначало, до дѣто бѣхме близо до великата епоха на безкористни патриотически борби за възраждане и освобождение и до дѣто въ печата се подвизаваха още нѣкои отъ ратниците отъ тая епоха, въ повечето вѣстници продължаваше да прѣобладава грижата за народнитѣ интереси и за доброто уреждане на освободената страна. Особно въ южно-българскитѣ вѣстници, поради неправдата извършена въ Берлинъ съ разпожването на отечеството ни и оставянето Южна България подъ сузеренството на султана, се чув-

ставаше още силно стария патриотически духъ. „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, първитѣ вѣстници основани въ Пловдивъ слѣдъ освобождението, въ които пишеха хора като Ив. Вазовъ, К. Величковъ, Ив. Ев. Гешовъ, М. Маджаровъ, бѣха се обърнали на струни, на които изливаха горестѣта си за великата неправда извършена надъ Южна България.

Въ Севѣрна България печатътъ отъ първия день взима партиенъ колоритъ. Първитѣ вѣстници въ новото княжество, „Витоша“ и „Цѣлокушна България“, ставатъ органи на образувалитѣ се двѣ партии — първиятъ на консервативната, вториятъ на либералната. И двата тия органи въ първо врѣме ставатъ, като „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, изразители на всенародната скръбъ за разпокъшването на отечеството. Слѣдъ „Витоша“ консерваторитѣ основаватъ въ 1880 год. „Български Гласъ“, редактиранъ отъ Гр. Д. Начевичъ, а въ 1884 год. „Отечество“. Либералитѣ, слѣдъ „Цѣлокушна България“, основаватъ въ 1880 год. „Независимостъ“, подъ редакторството на П. Каравеловъ, въ 1882 год. „Свѣтлина“, подъ редакторството на Марко Балабановъ, и въ 1884 год. „Срѣдецъ“, подъ редакторството на Д-ръ С. Даневъ. „Свѣтлина“ и „Срѣдецъ“ ставатъ органи на Цанкововата фракция, а Каравеловата фракция се застъпва отъ начало отъ „Съзнание“, редактирано отъ Д-ръ Радославовъ, и послѣ отъ „Търновска Конституция“, редактирана отъ Славейковъ, Стамболовъ, Ризовъ, Мишевъ и др.

По край партийнитѣ органи отъ тая епоха въ Северна България излизаха цѣлъ редъ независими и полунезависими вѣстници, повечето ефемерни, отъ които ще спомена: „Работникъ“, „Братство“ и „Напрѣдъ“ на Г. А. Кърджиевъ, смѣтъ публицистъ, който изкупи своето винаги откровено и безкористно слово съ често лежеше изъ затворитѣ; „Съединение“ и „Свободенъ печатъ“ на Ст. Стамболовъ; „София-

нецъ“ на Ст. Михайловски; „Независимостъ“, „Народно Събрание“ и хумористичния „Свирка“ на Д. Петковъ; „Македонски гласъ“ на Д. Ризовъ; „Славянинъ“ на Тодоръ х. Станчевъ, и др.

Прѣзъ епохата до съединението (1885 г.) научния и литературенъ печатъ не се отличава съ голѣмъ разцвѣтъ. Въ Сѣверна България, край „Периодическо списание“, прѣнесено отъ Браила въ София въ 1882 г., въ което участвуватъ Иречекъ, Дриновъ, Златарски, П. Р. Славейковъ, Мих. Сарафовъ и др. съ сериозни научни трудове, не може да се спомене, като по-солодно издание, освѣтъ само „Българска Илюстрация“ на Янко С. Ковачевъ. Въ Южна България въ това отношение бѣше направено нѣщо повечко. Въ 1881 год. Вазовъ и Величковъ основаватъ списанието „Наука“, въ което двамата многообѣщающа писатели помѣтятъ игфон отъ първитѣ си и най-хубави произведения. Въ 1885 год. двамата поети основаватъ посрѣщнатото съ възторгъ чисто литературно списание „Зора“, което слѣдъ съединението спира съ шестата си книжка.

Бурнитѣ събития слѣдъ 6 септемврий 1885 год. спѣгнаха правилното развитие на българския печатъ. Сътрѣсеніята, които се поредиха слѣдъ съединението — Сръбско-Българската война, дестрониранието на Батемберга, бунтоветѣ прѣзъ врѣме на регентството — и настѣпилата слѣдъ тѣхъ реакция прѣзъ Стамболия режимъ, парализираха всѣко усилие за сериозна публицистика. Мнозина отъ виднитѣ труженици на перото бѣха принудени да напуснатъ отечеството си, други, останали въ България, слѣдъ слаби и не винаги безопасни опити, се оттеглиха отъ публицистическото поприще. Повечето списания спрѣха, а вѣстниците, които се появяваха и угасваха бържѣ, въ повечето случаи ставаха само проводници на лютитѣ страсти и ожесточения отъ онова

врѣме. Характеристиката на българския печатъ въ първата половина на тая смѣтна епоха даватъ вѣстниците „Независима България“, „Независимость“ и „Свобода“, въ които се подвизаваха съ голѣмъ шумъ Захарий Стояновъ и Д. Петковъ, и задграничните вѣстници „9 августъ“, „19 февруарий“ и „Народна Воля“, списвани отъ емигрантитѣ Д. К. Поповъ и Св. Миларовъ въ революционенъ духъ противъ Батемберга и послѣ противъ регентството и Стамболова. Опозиционното течение вѣтрѣ въ България въ онова врѣме се прѣдставляваше, отначало, отъ „Съединение“, органъ на съединителитѣ въ Пловдивъ, и отъ „Свѣтлина“, органъ на цанковиститѣ въ София, и подиръ падането на Радославова въ 1887 год. за кратко врѣме отъ „Народни Права“. Слѣдъ това угасва почти всѣки печатенъ протестъ противъ режима на Стамболова. Настава пълно безмълвие въ България. Извѣстно врѣме единствения политически вѣстникъ бѣше официозътъ „Свобода“. Прѣзъ тоя периодъ само Вазовата „Денница“ въ 1890 г. се вѣсти на бѣмния хоризонтъ и поиска да озари душитѣ съ редъ смѣли политически разкази и стихотворения, като „Епоха кърмачка“, „Тѣменъ Герой“ и др., но скоро угасна. Можѣ да изтрае три години само чисто литературното списание „Библиотека Св. Климентъ“, редактирано отъ П. Каравеловъ, и вѣстникъ „Балканска Зора“, който, обаче, слѣдъ нѣколко нерѣшителни опити за самостоятелностъ, стана правителственъ органъ.

Чакъ прѣзъ 1891 год. се започва едно окопитване. Списанията „Лжча“ въ Т. Пазарджикъ и „День“ въ Шуменъ нарушаватъ всеобщото мълчание и въ своитѣ обществени отдѣли заговорватъ противъ Стамболовото управление. Първитѣ искри падатъ върху възпалителна почва. Слѣдъ скоро врѣме се появяватъ цѣлъ редъ смѣли вѣстници противъ изключителния режимъ: „Правдина“ въ Шуменъ,

„Черно море“ въ Варна, „Прогресъ“ въ Т.-Пазарджикъ, „Борба“ въ Пловдивъ, „Нар. Воля“ въ Русе, „Св. Слово“ въ София, които събудиха опозиционния духъ въ страната и подготвиха падането на Стамболова въ 1894 год. Прѣзъ тоя периодъ, освѣнъ цѣль рой незначителни и мимолѣтни списания и безцвѣтни вѣстници, се появиха солиднитѣ научно-литературни списания „Български прѣгледъ“, редактирано отъ професоритѣ на новосъздадения университетъ, „Мисль“ на Д-ръ К. Кръстевъ и „Сборникъ“ за народни умотворения на Министерството на просвѣтата.

Слѣдъ падането на Стамболовата диктатура, която бѣше задушила и разнебитила всички партийни организации, послѣднитѣ възкрѣснаха и, както по-рано, увлекоха въ своитѣ борби цѣлия политически печатъ. Вѣстницитѣ, които продължиха своето съществуване слѣдъ Стамболовия режимъ, и ония, които се появиха послѣ, носеха почти всички партизански отенѣкъ. Партиитѣ основаха свои органи съ по нѣколко сателити, които почти изключително се посвѣтиха на партизански борби. Новообразуваната народна партия, властующа тогава, основа в. „Миръ“, Радославовата партия поднови нѣкогашния свой органъ „Народни Права“, Каравеловата основа „Знаме“, прѣименувано послѣ на „Прѣпорецъ“, Цанковата започна издаването на „България“, а Стамболовата продължаваше да се прѣдставлява отъ „Свобода“, прѣименувана послѣ въ „Новъ Вѣкъ“. Всички тия вѣстници съществуватъ и до днесъ. Къмъ тѣхъ се прибавиха, постъпено, органитѣ на новитѣ партии, които отпослѣ се появиха — социалистическата, раздѣлена на послѣдъкъ на двѣ фракции, съ органи „Работническа Борба“ и „Работническа България“, радикалната съ органи „Демократъ“ и „Демократически прѣгледъ“, и, най-сетнѣ, така наречената младо-либерална партия, отдѣлена отъ Радославовата, съ

органъ „Св. Слово“. Трѣбва да подчертаемъ особно силното развитие на социалистическия периодиченъ печатъ прѣзъ послѣднитѣ години. Социалистическата партия погълна най-енергичнитѣ млади сили и благодарение на тѣхното съдѣйствиe тая партия поддържа, освѣнъ една широка социалистическа литература, и цѣлъ редъ периодически издания посвѣтени на работническитѣ интереси.

Съ разведряване на политическата атмосфера диференцирането въ българския общественъ животъ започна да става по-опредѣлено и устойчиво и ние виждаме единъ голѣмъ разцвѣтъ на специалния периодиченъ печатъ, който застѣпва интереситѣ на разнитѣ съсловия. Появиха се цѣлъ редъ земледѣлски, промишлени, търговски, лѣкарски, юридически, учителски, църковни, технически и пр. вѣстници и списания, нѣкои отъ които достигнаха до голѣмо съвършенство.

Чисто литературния и наученъ печатъ прѣзъ тоя послѣденъ периодъ се развива съ голѣма колебливостъ. Като изключимъ „Периодическо списание“, „Българска Сбирка“, „Природа“, които и днесъ излизатъ, всички други, слѣдъ повече или по-малко продължителенъ животъ, спрѣха, а ония отъ новитѣ, които днесъ излизатъ, иматъ мѣчно съществуване.

Трѣбва да се отбѣлѣжи годината 1901, като една важна дата въ историята на българския печатъ. Въ тая година се тури сериозно начало на ежедневния печатъ.*) Опити за основаване ежедневни вѣстници сж правени и по-рано — прѣди освобождението въ

*) Нека забѣлѣжимъ, че въ 1893 год. г. Б. Конъ основа въ София в. „Български Търговски Вѣстникъ“, който вѣстникъ въ 1897 год. стана ежедневенъ, но ние считаме годината 1901 като начало на ежедневния политически печатъ, защото „Български Търговски Вѣстникъ“ носи повече търговски характеръ и третира прѣимуществено икономически въпроси.

1877 год. отъ Павелъ Бобсковъ съ „Всѣкидневенъ новинарь“, въ 1890 отъ Хар. Генадиевъ съ „Балканска Зора“, въ 1892 отъ Д. Петковъ съ „Свобода“, въ 1898 отъ П. А. Петровъ съ „Отзивъ“ — по въ 1901 год. се основа първия траенъ ежедневникъ „Вечерна Поща“, който бърже се послѣдва отъ „Дневникъ“, „День“, „Балканска Трибуна“, „Рѣчь“, „Камбана“, като не споменемъ освѣтъ отраялитѣ до днесъ. Ако пе може да се каже, че тия ежедневни вѣстници, които днесъ съставляватъ главното четиво на широката българска публика, сж достигнали въ материально и морално отношение висотата, на която трѣбва да стоятъ, може, обаче, да се каже, че тѣ упражняватъ вече едно значително влияние върху политическия и общественъ животъ въ страната.

Ще завърша тоя бѣгълъ прѣгледъ съ слѣдната статистика за българския печатъ прѣзъ 1908 год., за която сж събрани точни данни:

Въ цѣла България, до началото на 1909 год. сж излизали 180 вѣстници и 101 списания. Отъ вѣстниците 19 сж били ежедневни, 19 сж излизали 2 или 3 пѣти въ седмицата, 96 — седмично, 11 — три пѣти въ мѣсеца, 13 — прѣзъ двѣ седмици, 8 — мѣсечно, 2 — прѣзъ два мѣсеца, 1 — прѣзъ три мѣсеца, 11 случайно. По съдържание вѣстниците се разпрѣдѣлятъ така: 109 политически, 4 народно-стопански, 2 земледѣлски, 2 индустриално-технически, 4 сѣдебни, юридически и административни, 4 религиозни, 2 педагогически и за младежи, 3 по изкуство, домакинство, театръ и музика. Списания сж излизали: 77 мѣсечно, 12 двѣседмично, 4 тримѣсечно, 3 двумѣсечно, 2 седмично, 1 три пѣти въ мѣсець, 1 два пѣти въ седмицата, 1 неопрѣдѣлено. По съдържание списанията се разпрѣдѣлятъ така: 7 политически, 8 народно-стопански, 5 земледѣлски, 3 индустриално-технически, 12 медицински и научни, 9 сѣдебни, юри-

дически и административни, 13 религиозни, 9 педагогически, 7 географически, етнографически и историко-литературни. 13 по театър, музика, изкуство, мода и домакинство.

Всички днесъ съществуващи български вѣстници и списания, по отношение на славянската идея що ни е събрала тукъ, съ съвсѣмъ рѣдки изключения, мога да кажа, съ гордостъ, сж въодушевени отъ най-горѣщи симпатии, за които свидѣтелствува единодушния възторженъ привѣтъ, съ който тѣ, безъ разлика на направление и политически убѣждения, посрѣщнаха прѣдставителитѣ на нашитѣ събратия отъ славянскитѣ земи, драги гости на България и на столицата ѝ.

Прѣседателятъ **Бобчевъ**: Съ това се изчерпи дневния редъ. Пристигнаха нѣколко депеша, съ които се поздравява събора; тѣ ще могатъ да се прочетатъ утрѣ.

Моля всички участници въ конгреса, да заповѣдатъ на обѣдъ въ градското казино.

Засѣданието се дигна въ 12¹/₂ часа.

Обѣдъ въ градското казино.

Още при откриването на трапезата, се внесе най-приятно настроение на задушевност и взаимна искреност. Въ увертюрата оркестрътъ изпѣли всички славянски химнове, посрѣщани съ възторжни овации и съ благопожелания за нациитѣ.

Живѣли българи! Да живѣятъ чехитѣ! — Ура за сърбитѣ и хърватитѣ! — Живѣли поляци!

На банкета бидоха сложени 150 куверта. Присѣтствуваха освѣнѣ гоститѣ славяни, градския кметъ г. Кирковъ, Д-ръ Даневъ, народнитѣ прѣдставители г. г. Златановъ и Бончевъ, всички столични вѣстникари и много още наши публицисти и книжовници.

На трапезата бѣха сервирани ястиета по слѣдното славянско меню: хайверъ видински, тонъ марине, шунка желе, есетра плакия, зрази съ руска крупа, зеленъ грахъ по полски, пилета и патици съ македонска салата, чешко точено, сладоледъ три-кульоръ и пр. —

Започна редица тостове съ наздравици.

Прѣдседателтъ на конгреса г. С. С. Бобчевъ стана и заяви:

Отличниятъ славянофилъ и кметъ на столицата на царството има думата.

Г-нъ **Кирновъ** (верѣдъ бурни ржкоплѣскания)

Мили гости и граждани. Въ този моментъ азъ не мога да изкажа ония чувства, които се будятъ у менъ и у нашитѣ съграждани отъ вашето присѣствие тукъ. Тази картина — да виждаме на трапезата между насъ най-виднитѣ прѣдставители на славянскитѣ народи, борцитѣ за културното славянско единение — дава на всички ни гаранции за добрата ни воля за солидарността и взаимно разбирапе. Нека въ живота всички славянски народи вървятъ рамо до рамо. България, която вие днесъ посѣщавате, има честѣта да приеме мили гости днесъ — слѣдъ 33 години, прѣди която дата не е могла нито да живѣе съ такава мечта. И ако днесъ ние сме щастливи да седнемъ всички на една трапеза — това се дължи на потика, който всеславянската идея даде на нашитѣ освободители. Славянското племе е само достойно за такава гордостъ. И ако то има синове, които се жертвуватъ за брата си — славянското племе има голѣмо бждаще и първо мѣсто въ историята на челоуѣчеството.

Но, драги гости, то има и много неприятели, които се стремятъ да го натискатъ и унищожаватъ.

Нѣколко славянски народи гинатъ подъ тирания. Ние трѣбва да се стремимъ да бждемъ силни. Днесъ вѣкътъ е най-силния. Ако бжде и славянското племе силно, то ще бжде почитано и уважавано. То е мирно, женствено; то мисли за миръ, но трѣбва да се готви за бой.

Желая ви здраве; желая ви да се събираме често и така дружно да градимъ общо славянския прогресъ.

Да живѣятъ нашитѣ гости. (Ура и френетически ржкоплѣскания. При общи викове музиката подема „Шуми Марица“.)

Г-нъ **С. С. Бобчевъ** — вдигна тостъ за прѣдседателя на съюза на славянскитѣ журналисти — г. Холечека:

Съюзътъ на славянскитѣ журналисти, каза той, създаде днешното културно тържество. А кой създаде тоя съюзъ; кой прѣодоля толкова спѣнки и мѣнотии; кой накара съ постоянството си австрийскиятъ министъръ на вътрѣшнитѣ работи да утвърди устава на тоя съюзъ? Не ли нашия уважаванъ шефъ и прѣдседателъ, г. Холечекъ, тоя много заслужилъ славянски борець. (Бурни одобрителни рѣкоплѣскания). Е добръ, азъ прѣдлагамъ, и нека всички напиемъ сърдечна наздравица за прѣдседателътъ г. Холечекъ и за процвѣтяването на съюза.

Г-нъ **Хворика**, чехъ и публицистъ, изброява, гдѣ съ станали досегашнитѣ конгреси, описва красивия приемъ въ София, по случай на IX конгресъ, който приемъ никога пѣма да се забрави. Въ Цариградъ вече, каза той, намъ направиха братско посрѣщане; ние видѣхме за първи пѣтъ стройната българска войска, както и юнацитѣ съ тѣхнитѣ знамена и прѣзъ цѣлия си пѣтъ до София бѣхме най-сърдечно поздравявани. Видѣхме красиви мѣста и се одивляваме, на голѣмия напѣдъкъ, който сте направили. Тукъ въ красивата столица, посрѣщането ни бѣше сѣщо сърдечно, и градътъ показва чистото си славянско лице. Желая процвѣтяването на столицата и пия за здравето на г. кмета на прѣстолия градъ. Да живѣе! (Ура, наздаръ!)

Г-нъ **Габършчекъ**, словепецъ, депутатъ въ областния парламентъ и писателъ:

Десетъ години има отъ когато бѣхме се събрали, братя славяни отъ всички славянски краища, въ нашия Дубровникъ, на журналистическия съборъ. И тамъ можаха господа колегитѣ журналисти да видятъ, съ какви мѣнотии ние, южно-славянскитѣ писатели, имаме да се боримъ, и колко трудно е по-

стигането на едно по-добро бъдаще. А славянскитѣ журналисти сме показали, че могат да се отстранат голѣмитѣ мъчнотии и днесъ сме пакъ събрани тука, — доказателство, че каквото искаме, можемъ да го постигнемъ, като днесъ сме събрани въ красивата столица на България. Като можахме да надвишемъ разнитѣ мъчнотии, това ни дава енергия за по-пататъшна борба. И когато ще стѣпя пакъ на словенска земя, ще занеса отъ тука сърдеченъ поздравъ на своитѣ братя, които стоятъ на мъртва стража на западната граница на славянството, както висе българитѣ, стоите мъртва стража срѣщу азиатска страна. (Живно! Наздаръ! Ура!) И както тукъ свободно се пѣе „Шуми Марица“, така нека дойде врѣме и мой родъ, да пѣе свободно „Напрѣдъ за слава“. (Бурни ура и живоно!)

Г-нъ **Духовецки** — кореспондентъ на руската телеграфната агенция въ Цариградъ, говори на български езикъ.

— Азъ, каза г. Духовецки, се обръщамъ къмъ г. Киркова, достойния прѣдставителъ на прѣстолния градъ на българитѣ.

Позволете ми, г. Кирковъ, да ви поздравя за вашия хубавъ днешенъ день, въ който всички славяни сърдечно се радватъ на свободна България. Русия жертвува за свободата на България — това бѣше нейна длъжностъ, която тя съ достоинство и изпълнява още днесъ. Русия и днесъ пази всеславянската солидарностъ. И азъ, ако вдигамъ тостъ за славянската любовъ, пия наздравии за България, за Сърбия, за Черна-Гора . . .

Пия за Полша — дайте да се споразумѣемъ съ нея. (Рѣжкопльскания). Най-послѣ нека приемъ пакъ за България — любимото чедо на славянското сѣмейство.

(Общо ура! Да живѣе България).

Г-нъ Д-ръ **Баичъ**, отъ Нови-Садъ. — Неможете и да си помислите, драги братя, за нашата радостъ, съ която сме прѣизпълнени, за дѣто се намираме между васъ. България се радва на свобода, на собствена култура, на собствена преса.

Да живѣе българската преса. Да живѣятъ българските журналисти. (Пакъ нескончаеми ура!)

Г-нъ **М. Златановъ** — български депутатъ. — Азъ вдигамъ поздравница за чехитѣ, които като славяни помогнаха твърдѣ много намъ слѣдъ освобождението, както руситѣ за него. На свободния и младъ народъ братята чехи бѣха, които първи ни подадоха ржка за помощъ. Тѣ ни дадоха просвѣтени учители по всички науки. Тѣ ни дадоха и най-първитѣ и блѣскави уроци по стопанството. Нека напишемъ поздравница и извикаме: Да живѣятъ чехитѣ, да живѣе чешкия народъ, да живѣе Златна Прага.

(Бурни и продължителни акламации на чехитѣ)

Г-нъ **Швърлюга** — хърватски редакторъ на в. „Народна Отбрана“, изтъква заслугитѣ на г. Бобчева за славянската журналистика и прѣдложи поздравница за него, поерѣцината съ възторжени акламации.

Между другото той каза: Прѣди 30 години, когато бѣхте подъ турското иго, хърватитѣ приемаха съ голѣма радостъ вашитѣ синове за ученици въ своитѣ просвѣтени учебни заведения. Прѣди да дойда въ София, мислѣхъ, че пѣма по-хубавъ градъ отъ Загребъ въ славянския югъ, но сега се убѣдихъ, въ голѣмия напрѣдѣкъ, който столицата е направила въ краткия периодъ отъ освобождението насамъ. Ние сме ви подпомагали въ прѣдидиши врѣмена, а сега ние сами ще молимъ за вашата помощъ. Ние се удивляваме на вашия напрѣдѣкъ, ще съпровождаме съ симпатии вашата работа въ бъдащето, и ще се оглеждаме въ нея. Да живѣе свободна България! (Бурни ржкоплѣскания).

Г-нъ Д-ръ **Полянски** — отъ руска Галация, прѣд-
лсжи и всички го подѣха, тостъ за прѣуспѣването
на Всеславянския журналистически сѣюзъ.

Г-нъ **Вавринекъ** — чехъ, редакторъ на в. „Na-
godna politika“, като изтъкна сѣтрудничеството, което
българката е указвала на мъжътъ си въ най-тежкитѣ
врѣмена на робството и въ днешнитѣ свободни дни,
прѣдложи тостъ за българската жена, подетъ съ
шумни овации и послѣдвагъ отъ народния химнъ.

Г-нъ **Г. Т. Пѣевъ** — български журналистъ:

— Българската журналистика, каза г. Пѣевъ, е
още млада и неоформена. Често пжти, когато тя е
искала да създаде течения по извѣстна кауза, е
срѣщала голѣми мъжнотии.

Но само за смѣществуването на една идея — тя
има сѣтрудничество на цѣлия български народъ —
това бѣше днешния и ония конгреси, които иматъ
да се събиратъ тия дни въ София. Около славянската
идея всички български журналисти се обединяватъ,
защото само въ нея тѣ виждатъ спасението за сла-
вянскитѣ народи.

Ние сега за първи пжтъ посрѣщаме славянски
гости. Това, въ което всички трѣбва да вѣрватъ, че
овацията която днесъ ви прави българскиятъ
печатъ, е гласътъ на цѣлия народъ. Печатътъ става
само откликъ на колективното желание на народа,
което вие сами непосредствено ще констатирате въ
излетитѣ си въ царството. На всѣкъдѣ вие ще срѣщ-
нете сърдечнитѣ привѣти на българския народъ.
Всички българи днесъ викатъ и ние присѣдиняваме
своя гласъ: да живѣятъ славянскитѣ гости! да живѣе
славянската идея! (Живио! Ура! Живио бугари! —
Общи викоуе придружаватъ музиката, която за-
свири „Шуми Марица“.)

Тостоветѣ бидоха закрити съ наздравица за българитѣ, която полскиятъ професоръ **Грабовски** произнесе развълнуванъ. Г-нъ Габровски спомѣна за днешното тържество, за чувствата, които се будятъ у потиснатитѣ поляци отъ свободния животъ въ България, прѣдаде поздравленията на поляцитѣ и накрай пожела, щото всички славяни да копнеятъ за свободата на поляцитѣ, за да доде день, когато съ „Шуми Марица“ да се свири и химнитѣ на свободната Полша. Като направи апелъ къмъ всички славянски журналисти да пишатъ като славяни по полския въпросъ, г. Грабовски каза:

— Поляцитѣ хранятъ надежда и у българитѣ. Защото тѣ сж добритѣ славяни на югъ, защото тѣ сж доблестнитѣ борци противъ потисницитѣ. Да живѣятъ българитѣ! (Бурни ржкоплѣскания, викове: Ура, наздаръ, живо и пр.).

Кѣмъ паметника Левски.

Кѣмъ 4 часа, чешката колония, съ знаме, пристигна въ градското казино, носяща вѣнецъ отъ живи цвѣтя и лаврово клонче отъ срѣбро и злато, което чехитѣ, делегати на славянския журналистически сюзъ, носятъ отъ Прага, за да го положатъ на паметника „Левски“ въ знакъ на почитъ къмъ този български герой.

Гоститѣ се опжтиха за паметника по ул. „Царь Освободитель“.

Въ Народното Събрание.

Когато журналиститѣ потеглиха за паметника „Левски“, започна да вали доста силенъ дъждъ.

По прѣдложение на единъ български журналистъ отиѣниха маршрута си и отидоха въ Народното събрание до като спре дъжда.

Конгресиститѣ разгледаха заседателната зала, библиотеката, министерският кабинетъ и този на прѣдседателя и пр.

Особено хубаво впечатление направиха изложениѣ портрети въ бюфета на всички досегашни прѣдседатели на Народното събрание. Делегатитѣ най-много обърнаха внимание на лика на митрополитѣ Климентъ. Тѣ намѣриха идеята, инициатора на която е дѣдо Цанковъ, за отлична.

Понеже дѣжда не спираше, С. С. Бобчевъ прѣдложи щото г. Хейретъ, генераленъ секретаръ на всеславянския вѣстникарски сюзъ и редакторъ на прашкия в. „Народна Политика“, да произнесе рѣчьта си тукъ, вмѣсто при наметника на Левски.

Г-нъ **Хайретъ** описа биографіята на великия български борецъ и, слѣдъ като възпѣ неговитѣ добродѣтели и безграниченъ патриотизъмъ, посочи неговия примѣръ на поробенитѣ славяни.

Слѣдъ свършване на рѣчьта си талантливия чехски публицистѣ бѣ прѣдметъ на бурни овации отъ страна на журналиститѣ-конгресисти.

Лавровото клонче.

Лавровото клонче, изработено въ Прага, е едно доста красиво и артистично приготвено и подходящо за тази цѣль.

На долнята частъ на клончето сж издълбани на чехски езикъ, слѣднитѣ думи:

*Památce borce a mučedníka za svobodu bulharského naroda,
Vasíla Ivanovu Levského, Všeslovanský svaz novinářů.*

Sofia, 20. V 1910.

Прѣведено на български значи:

Въ споменъ на борецѣтъ и мъченика за свободата на българския народъ Василъ Левски. Отъ Всеславянския сюзъ на вѣстникаритѣ.

Народният прѣдставитель **М. Златановъ** благодарни на чехитѣ отъ страна на българското общество. Той тукъ припомни, че всичкитѣ народности трѣбва да търсятъ спасението и напрѣдка си въ народовластието. Слѣдъ още нѣколко прочувствени слова, той завърши съ громкитѣ думи: „да живѣятъ парламентитѣ на всички славянски страни“.

Прѣдъ паметника.

Слѣдъ спирането на дъжда, гоститѣ потеглиха за паметника. Тамъ г. Хейретъ произнесе още една кратка рѣчь, слѣдъ което подаде вѣнецъ отъ живи цвѣтя и лавровото клонче на г. Божиновъ, който ги постави на паметника. Този тържественъ актъ бѣше съпроводенъ съ шумни акламации.

Г-нъ **Бобчевъ** благодарни на това трогателно внимание ни чехитѣ спрямо българскитѣ борци.

Отъ тукъ гоститѣ се раздѣлиха на нѣколко групи и посѣтиха нѣкои видни мѣста въ града.

День втори.

22 юний 1910 година.

(Второ засѣдание)

Отворено отъ прѣдседателя С. С. Бобчевъ въ 10 ч. 15 м. прѣди пладнѣ. Обширната зала на аудитория № 45 на юридическия факултетъ е прѣпълнена отъ конгресисти и публика.

Прѣдседателъ С. С. Бобчевъ:

Второто засѣдание на всеславянския журналистически съборъ е отворено.

Прѣди всичко, ще ми позволите, г-да, да ви прочета депешата, съ която Негово Величество Царя на българитѣ благоволи да отговори на привѣтствената депеша, изпратена му отъ събора. (Чете).

Отъ Парижъ, прѣдседателю на всеславянския конгресъ на журналиститѣ, г. Бобчевъ.

Приятно ми е, че знатни славянски журналисти сж събрани на конгресъ въ българската столица. Тѣхния поздравъ, тѣхнитѣ благопожелания за нашия напрѣдъкъ ме радватъ. И азъ имъ прѣдавамъ искрената ми благодарностъ. Желая ви пълненъ успѣхъ за дѣлото на конгреса.

Фердинандъ.

Гласове: Живѣй! и да живѣе! (Бурни ржкоплѣскания).

Прѣдседателътъ С. С. Бобчевъ: Има една редица отъ привѣствени депеша отъ разни мѣста и ми се струва, че за економия на врѣмето, ще бѣде достатъчно, да помена само откъдѣ сѣ.

Гласове: Да!

Прѣдседателътъ С. С. Бобчевъ: Телеграмитѣ сѣ отъ:

Свободомислеща партия въ Прага.

Иванъ Хрибаръ, кметъ въ Люблина.

Прѣдседателя на академията на наукитѣ въ Прага.

Дружество на моравскитѣ новинари.

Проф. Борзенко — отъ Одеса.

Янко Епчевъ, отъ името на типографското дружество въ София.

Редакторъ на Руское Слово — Москва.

Веселички — Божидаровичъ отъ Лондонъ.

Редактора на „Търговински гласникъ“ изъ Бѣлградъ.

Д-ръ Грошъ, кметъ на столица Прага.

Организация на народната партия въ Прага.

Димитъръ Йоцевъ — Вратца.

Д-ръ Мазура — Загребъ.

Д-ръ Скърбина — Загребъ.

Димитъръ Цухлевъ — учителъ въ Видинъ.

Реакция на „Свободна воля“.

Сега ще пристѣпимъ къмъ дневния редъ. Първа точка отъ дневния редъ е: моя рефератъ, по въпроса за размѣната на славянскитѣ периодически списания. (Чете).

По въпроса за размѣната на славянскитѣ периодически издания.

Реферира г. С. С. Бобчевъ.

Размѣната, както на книги, така и на периодически издания, между списатели, уредници и издатели у славянскитѣ народности, е една необходи-

мостъ, дълбоко съзнавана, много пъти подчертавана, станала дори общо желание. На нея обърна внимание прѣдъ повече отъ половинъ столѣтие великиятъ патриархъ на учението за славянската културна взаимностъ Коларъ. Като едно отъ най-солиднитѣ сръдства за насаждане и ширене културна мисль Коларъ посочва размѣната на книжовнитѣ произведения.

На необходимостта за размѣна сж бивали посветявани не една статия, не една бесѣда, не единъ рефератъ при разни малки и голѣми славянски сръщи. Би било обидно, прочее, да се опитвамъ да убѣждавамъ кого и да било върху необходимостта на тоя редъ и обичай.

Ако азъ си позволявамъ да обърна внимание върху тоя въпросъ, то е главно, защото и до сега отъ врѣме на врѣме се сръщатъ недоразумѣния и даже оплаквания по поводъ на тая размѣна. Знамъ вѣстници и списания славянски, които се извиняватъ, че не могатъ да правятъ замѣна с а м о, защото не знаели славянския езикъ на изданието, което имъ се прѣдлага. Знамъ други, които просто се скжпятъ, казватъ си откровенно, че размѣната не имъ иде на смѣтка.

И когато казвамъ размѣна, азъ разбирамъ тукъ по-особно оная, която би трѣбвало да се прави между редакции и книжовници отъ разни славянски народности, въ каквито случаи изданието, което се дири, или мѣчно може да се достави, или и да е лесно доставянето му — уредникътъ намѣрва за обидна нѣкакси възможността да бжде въ пряма връзка съ единъ родственъ редакторъ или издателъ.

Извинението, че не се знае езика на изданието, което се прѣдлага за размѣна, е не само крайно несъстоятелно, но то е тъкмо обвинение противъ тогосъ, който отхвърля прѣдложението, особно когато се отнася до една добръ обставена редакция.

Такава би трѣбвало да има въ своята срѣда по единъ сътрудникъ — постояненъ или постороненъ — за главнитѣ славянски езици, каквито считамъ: руския, полския, чешкия, сърбо-хърватския, словенския и бѣлгарския. Другото извинение, че размѣната не иде на смѣтка, колко и да е вѣско отъ гледище на издателството, и като се има прѣдъ видъ възможността на много прѣдложения, би могло да се приеме само условно, а да се прѣмахне съ едно отъ слѣднитѣ положения, които прѣдлагамъ за уреждане въпроса по взаимността въ периодическитѣ издания:

1. Умѣстна е размѣната на периодически издания и вѣстници, които иматъ сщия характеръ, съдържание и специалность.

2. Умѣстна е размѣната на всѣки родъ периодическо издание, което има сщитѣ специалность и съдържание, нѣмайки сщия обемъ, стига да се направи прѣдложение отъ едната страна.

3. Желателна е размѣната между възможно повече ежедневни вѣстници, които излизаятъ въ столицитѣ и главнитѣ градове на славянскитѣ земи.

4. Желателно е всѣка редакция да използва възможно по-широко получаванитѣ периодически издания (вѣстници и списания) по всички културно-обществени въпроси, които интересуватъ една славянска народность и по-главнитѣ национални въпроси, които се извикватъ отъ нѣкое обществено събитие, за да може по тоя начинъ да се запознава читающата публика съ мѣстнитѣ възледи върху главнитѣ моменти на духовното, национално и културно движение у всѣки славянски народъ.

5. Желателно е издателството, което мисли, че ще е ошетенно отъ размѣната на несъразмѣрни по обемъ издания, да се съгласява пакъ на размѣната, като изиска пощенскитѣ разноски за прѣпровождането. Съ това условие не ще се накърняватъ почти

никакъ материалнитѣ интереси на изданието, което не ще се уврѣди, ако тегли пѣколко десетки тиража повече и не плаща за разпроваждането имъ.

6. Желателно е всѣки ученъ или издатель на научни литературни трудове да проваждатъ по единъ поне екземпляръ до всички столични народни библиотеки въ славянскитѣ земи, за да могатъ да се ползватъ мѣстнитѣ учени работници.

Ще свърша това мое прѣдложение, като помоля да се има прѣдъ видъ, че размѣната понѣкога сѣщо така задължава, както и всѣка услуга. Чрѣзъ нея ще се извърши неусѣтно онова постоянно духовно общение, което е необходимо за закрѣпване на тѣй сиравременно и тѣй горещо дирена славянска културна солидарностъ. (Шумни одобряния).

Прѣдседателятъ С. С. Бобчевъ: Господа, азъ нѣма да подлагамъ на гласуване тѣзи прѣдложения. Отъ вашитѣ ржкоплѣскания се разбира, че тѣ се усвояватъ.

Слѣдующиятъ дневенъ редъ е реферата на г. Бурилковъ, за уреждането на славянската книжна търговия.

Мѣркитѣ за повдигане книжната търговия между славянскитѣ страни.

Реферира г. Д. Т. Бурилковъ.

При културно-економическо единение на славянитѣ най-голѣма роля може и трѣбва да изиграе славянската литература въобще и периодическия печатъ частно. Благодарение само на литературата ние се запознаваме взаимно, изучаваме историята, бита, нравитѣ, обичаитѣ, литературнитѣ направления, политическитѣ тенденции на обществената мисль

и економическото развитие на всѣка славянска страна. Съ това взаимно изучаване ние, като че се проникваме духовно, размѣняме помежду си резултатитѣ на своя материаленъ и духовенъ животъ и заякчаваме тия връзки, които свързватъ всички славянски народи въ едно цѣло. И това цѣло ще бжде толкова по-трайно, колкото съставнитѣ му части сж по-еднородни, колкото връзкитѣ между тѣхъ сж по-яки и по-многобройни. А за тази еднородность и за уголемението и уякчението на връзкитѣ помага най-главно обмѣняването на продуктитѣ на духовния животъ. Това обстоятелство налага на насъ — славянскитѣ публицисти — да се запознаемъ по-отблизо съ този обмѣнъ и да помагаме за по-нататѣшното му развитие.

За конкретность и краткостъ азъ ще посоча като примѣръ, въ какво положение се намира днесъ търговията съ печатни произведения между Русия и България.

Грамадната часть отъ българската интелигенция, която жадува да разшири своя духовенъ хоризонтъ, се ползва главно отъ рускитѣ книги, списания и вѣстници. Макаръ че въ българскитѣ сръдни учебни заведения не се обръща достатѣчно внимание върху изучаването на руски езикъ, българската младежъ, благодарение голѣмото сходство между българския и руския езици, се ползува повече отъ послѣдния, отколкото отъ френски и нѣмски, за чието изучаване се стдѣля повече врѣме. Даже прѣди нѣколко години, когато руския езикъ не се изучаваше въ гимназитѣ, значителна часть отъ учебницитѣ въ горнитѣ класове бѣха руски. Благодарение голѣмата прилика и общность въ коренитѣ, българската младежъ, разбира се, въ началото съ рѣчникъ въ ржката, бързо почна съзнателно да се ползува отъ руската литература.

Потрѣбността отъ руски книги и периодични издания все повече расте всрѣдъ българската интелгенция и ние вече можемъ да посочимъ на многобройни опитвания да се турн на по-здрави и по-спосни начала търговията съ руски книги въ България. За съжаление и до днесъ тѣзи опитвания не сѣ се увѣнчали съ успѣхъ и изписването на руски книги и до сега изисква много врѣме и струва скъпо на българския купувачъ.

Най-първо свѣдѣнията за богатството на руската литература проникватъ между българитѣ съвсѣмъ случайно посредствомъ списанията, вѣстниците и библиографичнитѣ бѣлѣжки въ книгитѣ. Читателтъ, който случайно е узналъ за нѣкоя книга, която струва, да речемъ, една рубли, щомъ иска да я има, обръща се къмъ нѣкой книжаръ, който доставя руски книги. Съ пощенски записъ той (читателя) изпраща на книжара обкновено 3.20 л., като плаща и 20 ст. за пощенски записъ. Съ отдѣлно писмо той съобщава точния си адресъ и пълното заглавие на исканата книга. Минаватъ двѣ недѣли, а книгата я нѣма. Той пише въ книжарницата съ отговоръ платенъ. Минаватъ още двѣ недѣли, а книгата сѣ я нѣма. Търпението се изчерпва и ново писмо се отправя въ книжарницата. Но той трѣбва да бѣде доволенъ, ако получи книгата слѣдъ нови двѣ недѣли, а то твърдѣ често му отговарятъ, че поръчената отъ него книга не може да се достави. По такъвъ начинъ, за книга, която струва 2-70 л., българския купувачъ изпраща 3-60 л., чака 1½ мѣсеци и при това рискува най-накрай да не я получи съвсѣмъ.

Не въ по-добро положение се намиратъ и българскитѣ книжари, които доставятъ руски книги. Най-първо, поради горѣизложенитѣ неудобства има малко поръчки и затова разноскитѣ по изпращането и кореспонденцията сѣ по-голѣми; второ, книжарницитѣ, отъ които тѣ доставятъ, сами изписватъ ис-

капитѣ книги по отдѣлни екземпляри отъ издателитѣ и затова харчатъ много врѣме и не могатъ да правятъ голѣма отстъпка. Вслѣдствие на всичко това доставянето на руски книги, въпрѣки голѣмата потребностъ отъ тѣхъ, всички отчайва. За 6 или най-много 10 дни вие можете да имате тука, въ София, каквато искате френска или нѣмска книга за цѣната показана въ каталога. А пъкъ за руска книга, слѣдъ като заплатите $1\frac{1}{2}$ пѣтъ повече, вие не можете да я имате и слѣдъ 6 седмици. Такива сж фактитѣ!

И въпроса за периодическитѣ издания не е оставенъ по-добрѣ. Понеже пощенскитѣ такси за външната кореспонденция сж много по-високи отъ ония за вътрѣшната, то всички руски вѣстници и списания струватъ много по-скъпо за българитѣ. Така, напримеръ, „Новое Время“ струва въ Русия 17 рубли, а за България — 34; „Рѣчь“ и „Русское Слово“, които струватъ всеѣки по 12 рубли въ Русия, за България струватъ по 18 рубли; „Русское Богатство“ вмѣсто 9 струва 12 рубли, а „Запросы Жизни“ вмѣсто 5 — 7.

Всички тия условия, които сжществуватъ и въ другитѣ славянски страни, задържатъ литературния обмѣнъ между славянитѣ и едно отъ най-могъщнитѣ орждия за единение остава, слѣдователно, недостатъчно използвано. Относно пъкъ полската, чехската и сръбската литератури, то въ България малцина ги познаватъ, понеже липсватъ дори елементарни свѣдѣния по тия езици.

И така, за улеснение и усиляване на идейния обмѣнъ до сега бъркатъ недостатъчното знаене на славянскитѣ езици, неорганизоваността на книжната търговия и високитѣ пощенски такси на периодическитѣ издания. Затова, споредъ мене, съборътъ ще направи важна услуга на славянското единение, като приеме и се погрижи, до колкото се може, да осществи слѣднитѣ положения:

1. Да се организиратъ въ по-голѣмитѣ славянски градове зимни вечерни курсове за практическо запознаване на желающитѣ съ славянскитѣ езици;

2. Да се прѣпорѣча на по-голѣмитѣ славянски издателски кжши да организиратъ въ всичкитѣ славянски столици постоянни бюра за разпространение на славянскитѣ книги, и

3. Да се ходатайствува прѣдъ правителствата на славянскитѣ страни, въ това число Турция и Австрия, щото пощенската такса за изпращанитѣ въ славянскитѣ страни периодически издания да не бѣде по-висока отъ оная, съ която се облагатъ вжтрѣ въ страната. (Ржкоплѣскания).

Г-нъ **Д. Т. Бурилювъ**: Господа, отъ изложеното въ реферата ми виждате, че азъ съмъ затрогналъ единъ горѣщъ въпросъ въ славянското единение. Дѣйствиелно срѣщатъ се такива трудности, такива прѣпятствия, щото веѣки се е замислялъ, какъ да се уреди този въпросъ. Азъ не мога да укажа по какъвъ начинъ, по какъвъ способъ да се устрои това; азъ не мога да укажа на механизма на неговото устройство. Азъ мисля да се постави въпроса пакъ на дневенъ редъ, да се разтълкува добрѣ и лицата, които познаватъ тази търговия, да се изкажатъ.

Прѣседателъ **С. С. Бобчевъ**: Иска ли нѣкой думата по този въпросъ? (Никой не иска).

Г-нъ **Ховорна**, чехъ: Искамъ думата! (Дава му се) Той се свежда къмъ това, че окончателно оформяне на прѣдложението и, слѣдователно, и на резолюциитѣ, които има да се зематъ по въпроса за книжната търговия между славянскитѣ страни, да се прѣдостави на всеобщия славянски конгресъ въ София.

Азъ вѣрвамъ, господа, — казва той — че нѣма никой да бѣде противъ, защото разрѣшението на този въпросъ ще зависи твърдѣ много отъ по-мѣро-

давинитѣ кръгове, но-властнитѣ лица, за да могатъ да осъществятъ това прѣдложение. Както се знае, въ всеобщия славянски конгресъ засѣдаватъ хора, които засѣдаватъ и въ разнитѣ държавни парламенти, и тѣ биха могли, чрѣзъ прокарване на съотвѣтнитѣ законоположения, не само да реализиратъ нашата идея, но и да я поставятъ на здрава почва. (Ржкоплѣскания).

Г-нъ **Габършчекъ**, словинецъ:

Прѣди 3 години въ Прага бѣше прѣдложенъ рефератъ отъ менъ, въ който е кратко и точно изложено всичко, каквото би трѣбвало, за да се уреди по славянската книжовна търговия. Имаше двѣ засѣдния, прѣди славянския конгресъ, въ които рефератътъ бѣше прѣгледанъ, и ако славянскитѣ книгопродавци се съгласятъ съ този рефератъ, то центъра на книжната търговия ще бѣде не Виена, а Прага. Подигна се въпросъ за обезщетение на Лаипцигъ, гдѣто нѣкои книжари иматъ своитѣ търговски сношения. Ще трѣбва ние, заинтересуванитѣ, да работимъ още нѣколко години, за да дойдемъ до уреждането на книжната търговия. И затова трѣбва да достигнемъ (гласове: Добрѣ!) По настоящемъ сж дѣйствително скандалиозни отношенията по книжната търговия: ако искате нѣкоя руска книга, трѣбва да я изписваме чрѣзъ Лаипцигъ и да чакаме шесть седмици и повече, а ако я изписваме направо отъ Русия, трае и шесть мѣсеци до пристигането на книгата. По-нѣкогажъ се изгубватъ паритѣ, изпратени за книгата. Търговецътъ рекламира десетъ пжти, и най-послѣ не получава нито книгата, нито паритѣ си. За това нужно е, да се споразумѣятъ книжаритѣ, които иматъ най-голѣмъ интересъ въ това отношение, и въ по-скоро врѣме да се дойде до желаниия резултатъ, и слѣдъ това въпросътъ да се постави на дневенъ редъ въ славянския конгресъ (Ржкоплѣскания).

Г-нъ Д. Т. Бурилновъ, референтъ:

Присмамъ прѣдложението на другаря, г. Габършчекъ, и вѣрвамъ, че въ бѣдѣще този въпросъ ще може да се уреди по-добрѣ.

Прѣдседателтъ С. С. Бобчевъ:

Прѣдложението на г. Бурилкова и на г. Габършчекъ се свеждатъ въ туй, че окончателното уформяване на въпроса и на резолюцията, която прѣдстои да се вземе по уреждането на книжната търговия, трѣбва да се прѣдоставятъ на всеобщия славянски конгресъ въ София. Вѣрвамъ, че никой нѣма нищо противъ това. Въ всеславянския конгресъ засѣдаватъ хора отъ парламентитѣ, и могатъ да направятъ съотвѣтнитѣ прѣдложения въ областнитѣ и държавни събрания (Гласове: Съгласни!)

Минаваме на слѣдната точка отъ дневния редъ. Г-нъ Козакъ-Чермакъ има думата, за прочитане на своя рефератъ.

По устройството на всеславянска телеграфна служба. -

Реферира г. Е. Козакъ-Чермакъ.

Господа,

Вѣроучителтъ на новославянщината, нашия всеуважаемъ прѣдседателъ г-нъ Холечекъ, изтъкна, въ вчерашния си рефератъ, печалния фактъ, че ние славянитѣ, свѣдѣнията за взаимното съжитие беремъ изъ нѣмски източници. Учрѣдяването на една всеславянска телеграфна агенция се явява като най-цѣлесъобразно срѣдство за отстранението на тоя недѣгъ. Изцѣло готова и усвѣршенствана такава агенция, поради липса на срѣдства, за сега не може да се учрѣди. Но ако искаме да бѣдеме хора на

дѣйствие, то трѣбва да наредимъ поне нѣщо врѣменно, или по-добрѣ казано, да положиме незабавно основитѣ за най-модерното срѣдство на обединението, каквото прѣдставляватъ бързитѣ и стрѣмителни телеграфически съобщения.

За тая цѣль азъ, като имамъ прѣдъ видъ съществуването на три официални славянски телеграфни агенции — руска, сръбска и българска, поднасямъ на вниманието на компетентнитѣ лица слѣдния проектъ:

I. Славянитѣ отъ Австро-Унгария, заедно съ поляцитѣ, или безъ тѣзи, ще си наредятъ една частна телеграфна агенция.

Тая агенция ще се състои, по начало, отъ единъ кореспондентъ, съ сѣдалище въ Виена, назначенъ и стоящъ подъ разпореждането на всеславянския изпълнителенъ комитетъ, или поне на неговитѣ членове отъ Австро-Унгария.

Главната задача на тоя кореспондентъ е освѣдомяването на споменатитѣ официални славянски агенции за политическо-парламентарнитѣ борби на австро-унгарскитѣ славяни.

Покрай тоя главенъ кореспондентъ ще бждатъ назначени, по същия, или подобенъ начинъ, второстепенни кореспонденти въ главнитѣ центрове на австро-унгарскитѣ славяни, които ще освѣдомяватъ официалнитѣ агенции за националнитѣ борби, за културнитѣ и други подвизи на славянитѣ.

II. Виенската славянска телеграфна агенция ще си осигури, частнимъ образомъ, съобщения съ официалнитѣ телеграфни агенции въ Петербургъ, Вѣлградъ и София. За тая цѣль всеславянския изпълнителенъ комитетъ, още сега, да влезе въ споразумѣние съ респективнитѣ правителства.

Виенската славянска агенция, отъ своя страна, поема върху си задължението, да даде въ австро-унгарския славянски печатъ широка гласностъ на

свѣдѣніята, които въ даденъ случай, ще ѝ се доставятъ отъ официалнитѣ агенции въ Петербургъ, Бѣлградъ и София.

За тая цѣль Виенската славянска агенция ще влезе въ тѣсни сношения съ иностраннитѣ кореспонденти въ Виена.

III. Разходитѣ за поддържането на Виенската славянска агенция ще сж за смѣтка на ония славянски групи въ Виенския парламентъ, които ще заявятъ затова готовността си. Второстепеннитѣ кореспонденти ще издържа респективната народностъ, т. е. централната ѝ народна организация.

IV. Исклучени сж отъ размѣнната служба между тритѣ официални и Виенската славянска телеграфна канцелария въпроси, които засѣгатъ политическитѣ борби между самитѣ славяни.

Прѣимуществата на моя проектъ сж, по мое разбиране, слѣднитѣ:

а) Той е лесно осществимъ, понеже Виенската славянска агенция може да встъпи въ дѣйствиe съ единъ годишенъ разходъ не по-голямъ отъ 12—15 хиляди лева, които не ще бжде мѣчно, да събератъ по между си напр. членовѣтъ на „Slovansky svaz“.

б) Неговата трайностъ и дѣйиспособностъ е осигурена, понеже новата агенция ще намѣри здрава опора въ сществуующитѣ вече славянски агенции, и то толкова повече, че услугитѣ имъ ще бждатъ взаимни.

в) Проектътъ като, до извѣстна степенъ, централизира австрийскитѣ славяни, остава, чрѣзъ създаването на кореспондентитѣ на народноститѣ, на послѣднитѣ широко поле за състезание въ областта на славянскитѣ сношения.

Слѣдователно, осществень, той вече неможе да загише и изчезне, каквото и да би станало, изцѣло и безслѣдно. Веѣ нѣщо ще остане отъ него. (Бурни ржконлѣскания).

Прѣдседателътъ С. С. Бобчевъ:

Г-нъ Иванъ Ивановичъ има думата, за да направи пѣткою кореспондентни бѣлѣжки по сѣщия въпросъ.

Славянска вѣстникарска телеграфна агенция.

Нейната цѣль, срѣдства и организация за работа.

Реферира г. Иванъ Ивановичъ.

Въпросътъ за устройството на всеславянска вѣстникарска телеграфна служба, или агенция, не е новъ. Съ този въпросъ се занимавахме обширно още прѣзъ 1905 г. на конгреса на журналиститѣ въ Опатия-Волоска, и пѣткою повече: почти въ всѣки славянски журналистически конгресъ слѣдъ това. И резултатитѣ отъ ставалитѣ разисквания не сж били само признаването на нуждата отъ тази агенция, но и сме се отъ това врѣме насамъ значително приближили къмъ осъществението ѝ. Днесъ вече нашитѣ славянски другари разполагатъ въ Чехия, Моравия, Галиция и Словиния ако и не съ голѣма, но все пакъ значителна главня за основаването на агенцията. И ние, останалитѣ славяни, изпълняваме приятна длѣжностъ, като изкажемъ на споменатитѣ си славянски братя, особено на чехитѣ, сърдечна похвала, за дѣто сж започнали този толкова важенъ за славянството въпросъ, като сж го довели скоро до окончателното му разрѣшение, т. е. почти до създаването на славянска вѣстникарска телеграфна агенция. Въ тѣхъ не само е изникнала този мисълъ, но сж и започнали да работятъ за реализирането ѝ.

Слѣдъ онова, което въ днешното засѣданне на конгреса чухме по подигнатия въпросъ отъ уважаемия колега и референта г. Е. Козакъ-Чермакъ,

менъ остава само да изкажа нѣколко мисли за причина, срѣдствата и условията, за дѣятелността на славянската телеграфна агенция, т. е. за възможността на нейното създаване и успѣшно дѣйствие.

Всички ние славянски журналисти усѣщаме дълбоко нуждата отъ това създаване, което е дори и за останалия свѣтъ очевидно, че било би излишно да се доказва повече. Достатъчно е да погледнемъ на ползата и успѣха и развоя на голѣмитѣ и малки телеграфни агенции у останалитѣ народи. И до когато останалитѣ неславянски народи иматъ голѣмо число свои телеграфни агенции, до толкова славянитѣ разполагатъ само съ три агенции, наречени Пресбюра (въ Петербургъ, София и Бѣлградъ), обаче тѣхната дѣятелность поради официалния имъ характеръ, е ограничена на половина. Нашата бъдаща телеграфна агенция, независима и неофициална, би трѣбвало да има широкъ дѣлокръгъ, и да служи на всѣки славянски народъ отдѣлно и на всичкитѣ славяни и на великата славянска мисль изобщо. А поле за работа има твърдѣ обширно. Освѣнъ това нужно е да се парализира врѣдната дѣятелность на телеграфнитѣ агенции, които служатъ на германскитѣ тенденции и аспирации. Доволно е, да се покаже на успѣха на познатитѣ бюра въ Виена, Будапеща и Берлинъ, на които съдѣйствуватъ и разни „кореспонденции“ въ тѣзи столици, и които, за да имъ се цѣни повече думата, касателно славянскитѣ въпроси, сж си приказли произволно и противозаконно названията „руски“, „славянски“, „хърватски“, „босненски“ и пр. „Кореспонденции“, макаръ тѣхнитѣ уредници и да не сж славяни! Всички тѣ заедно сж успѣли, работящи години подъ редъ въ едно направление, да придобиятъ голѣма часть отъ европейското общественно мнѣние за цѣлитѣ на своята славянска, а специално балканска политика, и тѣхното влияние е толкова силно, че дори и славянския печатъ, унжтеиъ един-

ственно отъ тѣхнитѣ телеграфни извѣстия, гледа върху много въпроси съ тѣхнитѣ очи, и говори съ тѣхния езикъ. Това се вижда особено въ оцѣката на ония въпроси, които не засѣгатъ непосредствено интереситѣ на този или оизи славянски народъ, по косвенно все пакъ би могло да има за тѣхъ значение, тъй че върдно е за славянскитѣ интереси, като славянския печатъ усвоява гледището на ония, що не могатъ да се нарекатъ славянски приятели.

Парализираното работата на тия бюра и кореспонденции съ противославянски тенденции трѣбва да бѣде главната задача на нашата агенция.

Очибиющъ е резултата отъ умното рѣководене на печата, посредствомъ добри телеграфни агенции, въ ония успѣхи, които сѣ постигнали романскитѣ народи въ своитѣ пропаганди за обединението си, чрезъ телеграфнитѣ си агенции; а че въ това отношение Англия е постигнала грамаденъ успѣхъ отсамъ и отататкъ Оксана — върху това не можемъ и да се съмнѣваме.

Като се знае, че въ широкитѣ славянски народни слоеве още не е доволно проникнала идеята за потрѣбата, или по-право за опасността за славянското обединение въ всички направления, тогава вече става ясно, каква полза биха имали всички славяни отъ добръ уредена славянска телеграфна агенция, и какви загуби ни очакватъ по-нататкъ, ако за започването ѝ би се чакало още дълго врѣме.

*

Всѣко нѣщо трѣбва да е организирано споредъ цѣльта, която се гони да се постигне отъ неговата работа. Но у славянитѣ е, — истината не бива да се крие — нужно това да се повече пѣти изтъква, защото често забравяме и за самата права задача на организацията.

Азъ намирамъ, че славянската вѣстникарска телеграфна агенция трѣбва покрай ясно вече отбѣлѣзанитѣ ѝ задачи и работа за великата славянска мисълъ, да постигне и тѣзи цѣли:

I. Да добие рѣшително влияние върху мнѣнието на цѣлокупната славянска журналистика въ Европа и Америка, и то:

а) за всички славяни, като значението на веѣки славянски народъ се подигне въ очитѣ на всички останали славяни, тѣй че веѣки славянинъ да гледа съ довѣрие на славянството, и съ надежда, че само отъ неговата сила и отъ неговото величие може да очаква по-добра бѣдащностъ;

б) за всички въпроси и явления у славянството, за да се у всички славянски народи, до най-затѣнитѣ краища дори, отъ славянина лужичанинъ въ Прусия и Саксония до ония около Владивостокъ и до Олимпийскитѣ долини въ Тесалия, развие чувството за чуждата отъ тѣхното единство. Веѣки славянски край трѣбва да усѣща, че не е осамотенъ, че не е оставенъ самъ — самничъкъ въ борбата си за съществуване, но че неговитѣ неволи усѣща цѣлокупното славянство;

в) за всички въпроси отъ европейската политика, които могатъ посредствено или непосредствено да се докосватъ до интереситѣ на цѣлокупното славянство или до която и да е негова часть (дѣлъ), та да се види и прѣдъ неславянитѣ да се документира, че цѣлокупното славянство, по възможность еднакво схваща интереситѣ си, че е солидарно и готово да ги защищава отъ външна опасность.

II. Да парализира неблагоприятното писане въ чужбина за славянството отъ неразположения къмъ него печатъ, и то:

а) чрезъ подбиване въ независимитѣ, почтени и видни европейски вѣстници пенетринскитѣ и тенденциознитѣ извѣстия на неприятелскитѣ печати;

б) чрезъ публикуване въ добръ разположенитѣ къмъ славянитѣ вѣстници истински и благоприятни извѣстия за славянскитѣ работи.

III. Да се добне колкото се може повече европейския, а парочно приятелски разположения печать на романскитѣ народи и на английския, за да пише колкото е възможно повече за славянитѣ, да се завзема, по възможностъ, за тѣхнитѣ, на славянитѣ, интереси, и като гледа правилно на славянскитѣ въпроси, разслабвайки се влиянието на виенскитѣ и пещански бюра, които досега бѣха монополизирани прѣдъ Европа информационната служба, на първо мѣсто касателно насъ, балканцитѣ и балканскитѣ работи, а послѣ и касателно останалитѣ славяни.

За да се постигнатъ тия цѣли, азъ намирамъ че е пужно:

1) славянската агенция на врѣме, бързо, и точно да бѣде извѣстявана за всички работи у всички славянски земи, а управлението на агенцията да бѣде турено въ течение — до колко това не е държавна или партийна тайна — на всички намѣрения, прѣдначинания и политиката на меродавнитѣ фактори и управляющии на даденъ славянски народъ или държава;

2) да получава отъ тия фактори, посрѣдствомъ своитѣ кореспонденти или бюра на пресата въ свободнитѣ славянски страни, редовни извѣстия, размѣва се, съ горѣизложенитѣ ограничения;

3) телеграфнитѣ агенции и бюра на пресата въ славянскитѣ държави да встѣпатъ задължително чрезъ договори въ връзки съ славянската агенция, да сж длѣжни чрезъ това да ѝ помагатъ, на макаръ и съ цѣната на скъсване досегашнитѣ си връзки и договори съ чуждитѣ, неславянски агенции;

Споменатитѣ информации и съобщения изъ славянскитѣ земи да бждатъ пазени като държавна тайна отъ всички агенции и редакции на вѣстници, тъй че чуждестраннитѣ и славянскитѣ вѣстници да бждатъ принудени, да очакватъ най-важнитѣ вѣсти и информации само отъ славянската агенция, която по този начинъ, и по възможность, ще монополизира въ най-главнитѣ въпроси информационната служба относително славянскитѣ народи;

5) по този начинъ славянската агенция да придобие име въ Европа като най-добръ информирано мѣсто за всички славянски въпроси, и за всички славянски народи, тъй че съ изпращането на вѣрни телеграми и информации до славянскитѣ и чуждитѣ вѣстници, да придобие значение като единственъ източникъ за освѣтление на европейския и всесвѣтския печатъ върху балканскитѣ, рускитѣ и всички славянски работи;

6) за да постигне първата си цѣль, славянската агенция би могла, въ началото на съществуването си, да влѣзе въ договорни сношения съ чуждестраннитѣ телеграфни агенции, въ всички европейски столици. Ако би главнитѣ агенции биха били вече увързани съ договори на други страни, тогава да влѣзе въ договорни сношения и съ по-малкитѣ агенции, които като независими, млади и крѣпки, често ползватъ много повече, неже ли старитѣ, богатитѣ или официалнитѣ агенции. Въ това съмъ се увѣрилъ отъ практиката като шефъ (началникъ) на сръбското Пресбюро въ Бѣлградъ, въ продължение на 3½ години, прѣзъ което врѣме съмъ билъ въ положение, да влѣза въ връзки съ другитѣ телеграфни агенции: въ София, Петербургъ, Цариградъ, Берлинъ, Будапеща, Парижъ, Римъ и Атина;

7) славянската агенция трѣбва да си намѣри въ всички славянски центрове кореспонденти по профе-

сия, а не доброволци, защото отъ послѣднитѣ ползата е слаба, тъй че за цѣлия славянски печатъ да стане единственъ изворъ за славянски новини;

8) да има способни, добръ информирани, кореспонденти въ всички европейски столици, и отъ тѣхъ, както и отъ европейскитѣ телеграфни агенции, съ които би била въ сношения (врѣзки) да получава ежедневно телеграфически извѣстия, за всички важни събития въ свѣта, както това прилича на една голѣма телеграфна агенция, която въ своята задача има поставено още да увѣдомява цѣлия славянски печатъ за всичко каквото се случва, тъй че послѣдниятъ, въ моралния и материяленъ интересъ на самата агенция, напусне абонамента на телеграмитѣ къмъ чуждитѣ телеграфни бюра въ Виена, Пеца и Берлинъ, и се абонира на телеграмитѣ отъ славянската агенция, тъй че по този начинъ да гледа на европейскитѣ работи чрѣзъ чисто славянска призма, а не прѣзъ мѣтното стѣкло на германскитѣ тенденции;

9) освѣнъ телеграмитѣ, които би изпращала на славянскитѣ и неславянски вѣстници, и за които би се наплащала по установената тарифа, каквато въ началото би могла да бѣде по-низка отъ тарифата и тъй наричаната комисиона на чуждитѣ агенции, славянската агенция трѣбва да издава редовно и „Славянска Кореспонденция“, на руски, французски и нѣмски езици, която би могла да се даде срѣщу малка прѣдплатена цѣна на славянитѣ и чужди вѣстници и агенции;

10) за да се улесни материялно задачата на агенцията, членоветѣ на конгреса и всички добри славянски журналисти, трѣбва да направятъ каквото могатъ, тъй че щомъ славянската агенция започне своята работа, всички славянски листове да откажатъ абонамента си къмъ другитѣ телеграфни бюра

и да се абониратъ на телеграмитѣ и Корреспонденцията на славянската агенция, на която съществуването ще бжде осигурено, ако само половината отъ цѣлото число на славянскитѣ политически листове станатъ нейни абонати. На сжщо толкова, а може би и повече приходи агенцията може да разчита отъ чуждия печатъ, ако съ своята работа успѣе да го увѣри, че нейнитѣ вѣсти изъ славянскитѣ земи сж точни, бързи и по-солидни отъ ония вѣсти, които виено-берлинскитѣ агенции даватъ за славянитѣ;

11) за да заячи още повече своето материялно положение, славянската агенция трѣбва, едноврѣменно съ започване на работа си, да открие и отдѣлъ за разгласи, Славянско Анонсъ Бюро. Посрѣдницитѣ между славянитѣ и чужденцитѣ, които искатъ да печататъ обявленията си въ славянскитѣ листове, както и славянитѣ, които даватъ обявленията си въ чуждитѣ листове, ще се отърватъ изъ ржцѣтѣ на разнитѣ неславянски Anoncen-Bureau и Anoncen-Expedition (Haasenstein und Vogler, Moser, Deutsche Anonzen-Expedition etc.), които сега извличатъ грамидни суми отъ славянитѣ — и тази работа да прѣдатъ на славянската агенция, както казва половицата: своето на своитѣ;

12) славянската агенция трѣбва да бжде въ пълната смисълъ на думата независима, та ни съ една своя постѣпка да не прѣдизвика у независимитѣ вѣстници ни най-макло съмнѣние за своята самостоятелностъ. Заради това всѣкаква субсидия, подъ каквато и да бжде форма, трѣбва да се изключи. Славянската агенция не смѣ и не трѣбва да бжде нито официална, нито официозна, да не принадлежи нито на една славянска партия, на нито една славянска организация. Тя трѣбва да бжде еднакво обща за всичкитѣ славяни, тѣхенъ безпристрастенъ органъ за общественото мнѣние и прѣдставителъ на сла-

вяпеката пълнота прѣдъ неславянитѣ. Тя трѣбва високо да носи знамето на Славянската Мисль, която ни е събрала тукъ, въ хубавата столица на българския народъ. Славянската агенция трѣбва да остане само славянска, а не сръбска, руска, чехска, българска, полска, хърватска и прочее. И заради това тя не смѣе да зачеква болнитѣ мѣста въ славянския организъмъ, да разправя спорове и междуособици било измежду русина и поляка, било между сърбинъ и българинъ, между хърватъ и сърбинъ и т. п. Когато единъ такъвъ въпросъ изникне на явѣ, агенцията трѣбва да регистрира само събитията, но не и да се впуска въ коментирането имъ, което, впрочемъ, отъ една телеграфна агенция и не се иска. Азъ държа, че отъ изпълнението на тази точка на първо мѣсто ще зависи и обстановката и напрѣдъка на славянската агенция.

*

Тѣй азъ замислювамъ бѣдацето на славянската агенция. По такъвъ начинъ и начертанъ ижъ трѣбва да се организира агенцията.

Отъ нейнитѣ сътрудници най-много ще зависи успѣха ѝ. Нейнитѣ прѣдставители въ централата и филиялитѣ, нейнитѣ кореспонденти въ славянскитѣ земи и въ странство трѣбва на първо мѣсто да сж по народностъ славяни, а по занятие истински въстаникари. Тия сж първитѣ условия и квалификации, покрай които дохождатъ и слѣднитѣ: да владѣятъ освѣпъ това поне единъ славянски и чужди езикъ, да познаватъ миналото и положението на работитѣ въ земята, отъ гдѣто сж кореспонденти, както и въобще и политическитѣ цѣли на **дадения народъ** — и търговскитѣ, финансовитѣ и дѣловитѣ въпроси на тази земя; да иматъ добро въобще образование; да познаватъ славянското минало и настояще, тѣй че да иматъ въ това направление въдушевеностъ

и потребнитѣ знания, да работятъ за цѣлитѣ на славянството, та да оправдаятъ довѣрието за мѣстото, гдѣто сж поставени.

Гдѣ ще бжде централата на славянската агенция, това е въпросъ, който тепърва ще трѣбва да се рѣши окончателно. Азъ съмъ на миѣние, щото централата да не бжде на периферията (по краищата) на Европа, но въ центъра ѝ. Клоноветѣ (филиали) и кореспондентитѣ трѣбва да се намиратъ, както вече казахъ, въ славянскитѣ центрове и въ чуждитѣ столици. Подробноститѣ трѣбва да се установяватъ по-послѣ; но по този поводъ азъ бихъ ималъ, на свършване, да изнеса тукъ още една мисль. Подчерквамъ, че това не ще бжде едно прѣдложение, но само мисль.

Години подъ редъ, и като началникъ на сръбското Пресбюро и като служащъ 15 години въ разни сръбски мисии въ турско, азъ съмъ проучвалъ, понеже съмъ публицистъ, въпроса: коя е най-сгодната точка на Балканитѣ, отъ гдѣто може да се тръгне като изходенъ пунктъ за извѣстия отъ Балканитѣ за въ Европа и за цѣлия свѣтъ — и обратно, и въ кои разни точки на Балканитѣ ще се събиратъ и концентриратъ свѣдѣнията, за да могатъ отъ тамъ да се прѣдадатъ въ централната славянска агенция.

Споредъ менъ, това е Бѣлградъ. По своето географическо положение и по своитѣ срѣдства за съобщения той е най-сгоденъ да бжде вратата за информативната служба на Балканитѣ, както инакъ е вече такъвъ по отношение на географическото си положение.

Да се разберемъ. Това не ви говори само сърбинъ; това е миѣнието за качествата на Бѣлградъ на много чуждестранни кореспонденти, които, бидѣйки на Балканитѣ, сж си служили съ Бѣлградъ въ този смисль и открито признаватъ, въ своитѣ вѣстници, че Бѣлградъ въ туй отношение е безъ

конкуренция на Балканитѣ. Това сѣщото ми сѣ казвали и на международния конгресъ на печата въ Берлинъ прѣзъ 1908 г., и въ Лондонъ прѣзъ 1909 г. първитѣ капацитети и директори на най-големитѣ свѣтски телеграфни агенции, които прибавятъ, че като сѣ искали да откриятъ клопъ за Балканитѣ, и за неговъ центъръ сѣ избрали Бѣлградъ, сръбското правителство не имъ било дало нужната концесия — защото то мислѣло, самѣ да открие сръбска агенция — защото, казватъ тѣ, нѣма по-добъръ центъръ за тази цѣль отъ Бѣлградъ. Все пакъ Бѣлградъ и до днесъ нѣма телеграфна агенция.

Азъ ще посоча тутакси доказателствата въ полза на моето гледище за Бѣлградъ, събрани отъ практика и съображения. Прѣзъ врѣме на възстанието въ турско, 1903 г., замѣствахъ нѣколко врѣме изъ Скопие военния сътрудникъ на в. „Таймсъ“. Всичкитѣ си телеграми изпращахъ до сръбската гранична телеграфна станция Ристовацъ и тѣ сѣ много по-скоро стигали на прѣдначанението си, нежели телеграмитѣ на кореспондентитѣ изъ турската столица Цариградъ, които сѣ се чудили, какъ може тѣхния колега да имъ конкурира по бързина изъ Сърбия, и то за въпроси отъ чисто турски характеръ. Сѣщото прѣимущество съмъ ималъ и като дългогодишенъ дописникъ изъ турско на чехския в. „Народни Листи“ и още на нѣколко чуждестранни вѣстници и телеграфни агенции въ Лондонъ и Парижъ.

По-късно, прѣзъ врѣмето отъ 1905 до 1908 г., лѣтно врѣме, съмъ правилъ много опити изъ самия Бѣлградъ, въ качеството си началникъ на Пресбюро. Дописницитѣ изъ Солунъ и Скопие сѣ пращали повинитѣ си съ писма (защото телеграми не сѣ могли да изпращатъ, поради строгата турска цензура) до край граничната телеграфна станция въ Ристовацъ. Когато солунскиятъ кореспондентъ прѣдаде писмото си сутринята въ 6 часа, а скопския — въ 2 ч. слѣдъ

платидѣ, тѣхнитѣ писма стигатъ въ 6 ч. вечеръ въ Гистовацъ; отъ тамъ съобщенията се протелеграфиратъ, пристигатъ въ Бѣлградъ на 7—8 ч. вечерята, а отъ тукъ могатъ да се прѣдадатъ по телефона или въ Будапеща, или да се протелеграфиратъ прѣзъ нощта въ Берлинъ, Парижъ, Лондонъ и пр., гдѣто ще пристигнатъ около 10—11 часа, и ще могатъ да бждатъ напечатани въ сутрешнитѣ издания на вѣстниците. Тази бързина е до толкова успѣла, че всички телеграфни агенции въ Европа се обърнаха до Бѣлградъ за новини, защото тѣхнитѣ изпращани новини изъ Цариградъ (отъ тѣхната филиала Agence de Constantinople) сж имъ пристигали късно. За да се разбере това, ето обясненията: до когато ние въ Бѣлградъ получаваме сжщия день вечерята новинитѣ, които въ Солунъ сутринята или въ Скопие слѣдъ обѣдъ сж прѣдавани на пощата, — на сжщитѣ новини отъ Солунъ и Скопие е трѣбвало 26 и 36 часа, за да стигнатъ въ Цариградъ по пощата. Ако тѣзи новини сж били изпращани въ Цариградъ на адресъ на кореспондентитѣ, тогава тѣ все пакъ ще пристигнатъ наврѣме; ако ли сж били прѣдадени на Великата порта — тогава трѣбва да чакатъ по цѣли дни, за да ги получатъ. Но и като ги получатъ, настѣпва питането: какъ да ги изпратятъ въ странство. Изъ Цариградъ това е почти невъзможно, защото цензурата е строга, а телеграфнитѣ такси сж голѣми. Тогава кореспондентитѣ прибѣгватъ пакъ до пощата: изпращатъ новинитѣ си въ Търново-Сейменъ, българо-турска граница, отъ гдѣто се прѣдаватъ по телеграфа за въ странство, но все пакъ съ високи такси. Между това, до когато тѣзи новини стигнатъ въ Европа, новинитѣ които ние сме изпратили прѣди три дена изъ Бѣлградъ, биле сж вече отдавна публикувани, и дори забравени. Цариградскитѣ кореспонденти сж били много недоволни и силно сж роштали противъ тази конкуренция, която

бъше правена само за опитъ, изъ Бѣлградъ. И тѣ се успокоиха само, когато ги увѣрихме, че всичко що правимъ — е само опитъ.

Който би помислилъ, че всичко туй е могло да бжде тѣй, само защото до 1909 г. въ турско е съществувала цензура, а сега нѣма вече такава — той се лъже. Макаръ и да е смегчена цензурата за вѣстникарскитѣ телеграми изъ Турция, отдалечеността между мѣстата на произшествия (напр. Албания сега) и Цариградъ остава сжщата, тѣй че телеграфирането прѣзъ Ристовацъ—Бѣлградъ си остава все пакъ по-бързо и ефтино, нежели отъ Солунъ, Цариградъ и Търново-Сейменъ. И въ това моитѣ приятели кореспонденти се увѣриха миналата година, които телеграфираха на берлински и лондонски телеграфни агенции новинитѣ, добити отъ своитѣ хора въ Солунъ и Скопие по пощата до Ристовацъ, а отъ тамъ до Бѣлградъ — по телеграфа. И азъ чувахъ тогава, бидѣйки на служба въ Цариградъ, оплаквания отъ цариградскитѣ кореспонденти, че „отъ Бѣлградъ не могатъ да живѣятъ“, защото бѣлградскитѣ кореспонденти имъ конкуриратъ, като изпращатъ въ странство новинитѣ си за събитията въ турско по-скоро дори по пощата изъ Бѣлградъ.

Къмъ това трѣбва още да се прибави, че Бѣлградъ има ефтино телеграфно съобщение съ Буда-Пеща, а прѣзъ нея — съ Виена и Берлинъ, което съобщение всѣки кореспондентъ използва; че изъ Бѣлградъ може да се изпращатъ въ Буда-Пеще, Виена, Прага, Брюнъ, Любляна, Краковъ, Львовъ, Тур. Св. Мартинъ, Черновицъ, Нови-Садъ, Загребъ, Река, Задаръ, Триестъ, Дубровникъ, Котаръ, Сараево, Баниялъкъ, Мостаръ и т. н. ефтини телеграми по 7 стотинки думата, а ако се направи трудъ, да се изпратятъ телеграмитѣ съ парахода до Земунъ (половинъ часъ отъ Бѣлградъ), ще се заплаща за всѣка дума на подаденитѣ вѣстникарски телеграми само 2 ст. за цѣлата тери-

тория на Австро-Унгария, а само 7 ст. за Берлинъ и цѣла Германия, когато сега изъ Турция думата за Австро-Унгария и Германия се плаща съ 33 ст., а изъ България близо 20 ст. За обширнитѣ вѣстникарски телеграми тази разлика въ цѣната е колосална.

Естествено е, че балканската филиала на славянската агенция въ Бѣлградъ ще се ползува отъ всички изброени отлични прѣимущества на сръбската столица, за кореспондентски и телеграфни съобщения, както и отъ прѣимуществата, които прѣдставлява съседния австро-унгарски градъ Земунъ (Землинъ), за прѣдаване на новинитѣ въ Австро-Унгария и Германия, гдѣто живѣятъ милиони души славяни. Въ това отношение, очевидно е, че на Бѣлградъ не може да конкурира ни едно друго мѣсто на Балканитѣ. Единствена още Цетина има за своитѣ извѣстия ефтина и бърза телеграфна връзка прѣдъ Котаръ съ Австро-Унгария и Германия, и черногорската филиала на славянската агенция ще знае да използва условията.

Сърбия, собственно, нищо не би добила отъ това, ако балканската филиала на славянската агенция би била въ нея. Отъ това би се ползувала само славянската идея, защото по този начинъ славянската агенция още въ началото на работата си би могла да прѣдстави отъ себе си солидна конкуренция на останалитѣ неславянски телеграфни агентури, и да излѣзе побѣдителка въ тая конкуренция.

Въ останало, бѣлградската филиала би била само сборно мѣсто за другитѣ филиали въ София, Цариградъ, Солунъ и Скопие. Филиала за вѣтрѣшнитѣ мѣста на Турция би билъ крайграничния градъ Ристонацъ, до гдѣто извѣстията ще отиватъ по пощата, а отъ тамъ протелеграфирани въ Бѣлградъ. Цариградската филиала би изпращала извѣстията си съ пощата до Търново-Сейменъ (и то твърдѣ важнитѣ телеграфически отъ Търново-Сейменъ направо въ

Европа), и отъ тамъ по телеграфа до София или Бѣлградъ, като се ползува отъ сръбско-българската телеграфна тарифа 5 ст. за думата, а софийската филияла сѣщо така би изпращала телеграмитѣ си съ 5 ст. за думата, до Бѣлградъ. Отъ тукъ всичкитѣ балкански материялъ, тѣй както е прнетъ, безъ никакви измѣнения, ще се прѣпраща телеграфически или телефонически до централната славянска агенция въ Европа.

Както вече рекохъ, това сж само мисли, дори това не е едно прѣдложение. За всичко има още достатъчно време да се разрѣши, както би било най-добрѣ. И както азъ считамъ за длъжностъ да кажа какво мисля, тѣй ще и останалитѣ славянски колеги съ своитѣ мисли и сѣвѣти сега, и при самото създаване на славянската агенция, да помогнатъ, да се създаде тя още въ началото си на солидни основи, и да се уплати най-правилно и полезно.

Неоспоримо е желанието на всички ни, че славянската агенция трѣбва колкото се може по-скоро да започне работата си, която да бѣде щастлива и успѣшна. И нека бжде тѣй!

Прѣдседателтъ **С. С. Бобчевъ:**

Има ли нѣкой да иска думата по прочетения рефератъ отъ г. Ив. Иванича?

Има думата г. Ховорка.

Г-нъ **Ховорка**, чехъ:

Въ Краковъ, прѣди 10 години, Д-ръ Грегерьъ направи прѣдложение, за образуването на една славянска телеграфна агенция. Въ Прага обмислювахме по-нататѣкъ върху този въпросъ, въ единъ комитетъ подъ прѣдседателството на г. Холечекъ, въ който комитетъ азъ сѣмъ секретаръ. Ние разбрахме, че за тази цѣль трѣбватъ пари и захванахме да събираме пари и събрахме 11000 корони. Днесъ сумата пора-

стила на 17000 корони и е вложена въ една банка. Прѣвъ врѣмето на руско-японската война мислехме, че е най-удобното врѣме, да се уреди такава агенция. Г-нъ Холчекъ отиде за тази цѣль въ Петербургъ; азъ отидохъ въ Загребъ до Д-ръ Мазура. Въ Загребъ всички партни бѣха съгласни; също така въ Люблиана и въ Триестъ. Въ тѣзи градове щѣхме да имаме агентури, а централата въ Прага. Въ Австрия ни искаха да се сдобиемъ съ концесия, както е напри-мѣръ съ книжаритѣ и печатаритѣ. Готовъ бѣше г. Грегеръ да поиска тази концесия. Но правителството намѣрило, че „*curriculum vitae*“ на г. Грегера не е чистъ, и за това не му дадоха концесия. Сега въ поиска концесията Д-ръ Прансъ, но и у него съ пѣщо напли. Това трая 2—3 години, и концесията не се даде. Прѣдприехме всичко възможно — за да изпълнимъ нуждитѣ формалности; изминаха се 3 години, и пакъ нищо. Обърнахме се до чехския министъръ Пацакъ, който нищо не издѣйствува. Паднаха шестъ министри, а концесията още я нѣма. Прѣди 3 години имаме конгресъ въ Прага, на който бѣха и руски журналисти; присѣтствува и г. Д-ръ Крамаржъ. И при най-добрата воля отъ наша страна, реализирането на идеята бѣше невъзможно.

Господа, главната работа съ паритѣ. Ако би да уредимъ славянско телеграфно бюро, подиръ половинъ година то може да банкрутира, а това би било твърдѣ врѣдительно за нашето дѣло. Прѣди нѣкое врѣме дохожда въ Прага притежателятъ на телеграфната агенция, г. Хиршъ, и прѣдложи на г. Холчекъ, ако обичае да купимъ неговата канцелария за единъ милионъ марки. Той мислеше, че имаме много пари.

Въ София имате своя телеграфна агенция, въ Сърбия също, въ Русия още би трѣбвало да се уреди такава. Въ Загребъ професоръ Шулминъ искаше да прѣдложи въ събора, да гласува една субвенция отъ

40000 корони. Това би било възможно, но отъ чехски съборъ не може да се очаква подобна субвенция, защото въ него имаме много пѣмци. И на поляцитѣ не можемъ да се облѣгаме. Телеграфната агенция австрийска по-рано ни изирачаше денешни на нѣмски езикъ; днесъ вече, по наше настояване ни праща на чехски — чехитѣ сж искали своя филияла на телеграфна агенция, а поляци — не, понеже сж persona grata въ Виена. Впрочемъ, тѣ иматъ сега агенция въ Львовъ и една филияла въ Краковъ.

Ние прѣсмѣтнахме, че годишно би трѣбвало 50000 франка за такава агенция, тя би могла да информира венчикитѣ славянски вѣстници, а може би и френски и нѣкои нѣмски. Стига да се уреди, ползата отъ нея би била много голѣма.

Г-нъ Д-ръ **Хайнъ**, чехъ:

Въпросътъ за славянската кореспонденция се разисква вече доста врѣме и осжществлението ѝ се памира за необходимо, защото само чрѣзъ нея можемъ да се боримъ противъ неприятелскитѣ на славянитѣ агенции. Последнитѣ замѣлчаватъ работи, които сж намъ благоприятни, а изкривяватъ фактитѣ по такъвъ начинъ, че ставатъ за насъ не благоприятни. Да посочимъ за примѣръ чехскитѣ соколи въ Лондонъ, гдѣто тѣ получиха първа награда — сребъренъ щитъ. За тѣхъ агенцията казва, че сж били австрийски турнери, а не че сж били чехи. Въ виенския парламентъ има осемъ народности. По прѣди се е говорило прѣимущественно нѣмски, а сега все повече захващатъ разнитѣ народности, да говорятъ на свои езици. Нѣмскитѣ говори се стенографираатъ официално, а другитѣ — не, понеже нѣма стенографи, които да разумѣятъ тия рѣчи. Сжщо и въ пресата, шомъ нѣкон доущатъ славянски или чехски говори, тя не споменава нищо за него, или само казва, че се е говорило на еди-кой езикъ. Ние,

славянитѣ, имаме право да искаме, да се нареди и славянско кореспондентно бюро, и да се издава особена стенографска кореспонденция на Раихсрата, за славянитѣ, макаръ била тя и на нѣмски езикъ, само да сѣ рѣчитѣ вѣрно прѣдадени.

Ние имаме разни славянски банки, които иматъ свои филиали въ по-главнитѣ градове на монархията: за тѣхното развитие много спомогнаха чехскитѣ журналисти и славянскитѣ такива въобще. А затова би трѣбвало чехскитѣ банки, да дадатъ реваншъ. Чехско телеграфно бюро всекога ще вземе въ защита чехскитѣ банки и послѣднитѣ иматъ голѣмъ интересъ и длъжностъ да ни подпомогнатъ. Тѣ бѣха готови, да дадатъ 70000 корони, но трѣбвало би, да дадатъ единъ милионъ корони на годината. И тогава, ако достигне веднажъ до тамъ, то щомъ Хиршъ ни иска единъ милионъ, ще можемъ да кажемъ, че това е една дреболия (багатель). Ако ние ще бъдемъ съгласни, ще постигнемъ чехско телеграфно бюро. На славянския конгресъ, гдѣто сѣмъ делегатъ, ще говоря по-подробно за това. Ние трѣбва да изберемъ единъ изпълнителенъ комитетъ, който ще се грижи, за постигане на цѣльта. (Гласове: Vyborně! т. е. отлично!)

Г-нъ **Хайретъ**, чехъ:

Въ теорията ние всички сме съгласни, но за практическото разрѣшение на въпроси трѣбватъ пари. Нека се вземе подобна резолюция въ славянския съборъ. (Гласове: Vyborně!)

Г-нъ **Вавринекъ**, чехъ:

Нека да се вземѣ резолюция, че всека група отъ славянскитѣ журналисти, да работи за сдобиване финансови срѣдства и въ идущия съборъ, да се прѣдставятъ резултатитѣ. Ние трѣбва да молимъ всеславянския съюзъ, да не отлага този въпросъ.

Г-нъ **Хайретъ**, чехъ:

Десетъ години вече работимъ по този въпросъ, и убѣдихме се всинца, че идеята е добра. Остава само да се намѣрятъ пари. Само да не се отлага работата, и славянския конгресъ да рѣши нужното за практическото разрѣшение на въпроса.

Г-нъ **Габършчекъ**, словинецъ:

Този важенъ въпросъ да се прѣдостави на комитета, който ще се избере тѣзи дни отъ славянския конгресъ въ София. Много години вече говоримъ по този въпросъ, чухме красиви рѣчи на нашитѣ събрания, а днесъ стоимъ тамъ, гдѣто бѣхме въ началото. Ние трѣбва да прѣминемъ отъ думи къмъ дѣла. Да прѣдоставимъ това на прѣдставителитѣ на всички славянски народи, които ще се събератъ тѣзи дни въ София. (Гласове: Така е!)

Г-нъ **Георги Т. Пѣвъ**, българинъ:

Въпросътъ е доволно обясненъ, и прѣдлагамъ да се избере изгълнителна комисия, която да опрѣдѣли пачина за основаването на славянската телеграфна агенция. Въ комисията прѣдлагамъ г. г. Е. Козакъ-Чермакъ, Ивапъ Иваничъ, Габършчекъ, Ховорка, Д-ръ Ханичъ, Духовецки, Бацовъ, Расто Пустослемпекъ и Швѣрлюга. Тази комисия да изработи единъ докладъ до славянския съборъ. (Гласове: прието).

Прѣдседателятъ даде на гласуване прѣдложението на г. Пѣвъ, което се прие.

Прѣдседателятъ **С. С. Бобчевъ** направи слѣдното прѣдложение, относително свикването на слѣдующия всеславянски журналистически съборъ въ столицата на братска намъ Сърбия, което прѣдложение се приема съ продължителни ржконпѣскания:

„Като съм увѣренъ, че столицата на братското намъ сръбско кралство, вѣковенъ културенъ центъръ за славянския югъ, не би отказали да даде гостоприемство на слѣдующия всеславянски съборъ на журналиститѣ, че духовнитѣ сили на независима Сърбия сигурно ще създадатъ една великолѣпна почва за богата и ползотворна работа въ областта на славянската взаимность и че ратниците на печатното слово ще почерпятъ сила и настроение за плодovitа въ областта на печатното слово работа, моля почитаемия всеславянски съборъ на журналиститѣ да се присѣдини къмъ слѣдующето ми прѣдложение: Желателно е слѣдующия всеславянски съборъ на журналиститѣ да бѣде свиканъ идущата година въ столицата на братека намъ Сърбия“.

Прѣдложението на г. Бобчевъ се посрѣшна съ френетически ура.

Прѣдседателтъ **С. С. Бобчевъ:**

Прѣдседателтъ на новинарското сдружение въ Сърбия, г-нъ Чурчичъ, има думата.

Г-нъ **Ст. Чурчичъ:**

Почтени г-да, съ най-голѣмо удовлетвение сръбското сдружение и всички сръбски новинари въ Бѣлградъ приематъ изражението на това желание — X всеславянски журналистически конгресъ да се събере въ столицата на кралство Сърбия. (Ржкоплѣскания). Азъ моля всички присѣтствующи, и всички които не сж тукъ, и братски ги каня да благоволятъ и дойдатъ въ Бѣлградъ, за да работимъ задружно за напрѣдка на славянскитѣ журналисти и за културния напрѣдъкъ на славянскитѣ народи. (Продължителни ржкоплѣскания).

Прѣдседателтъ **С. С. Бобчевъ:**

Има ли още нѣкой да говори? (Гласове: нѣма).
Азъ има да кажа накрай слѣдното.

Завършихме нашата работа. Азъ смѣя да кажа, че я завършихме благополучно. Както казахъ въ началото, нашата задача бѣше скромна: запознаване помежду ни и обсъждане на пѣкои общи цужди на печата на славянитѣ. Приетитѣ резолюции и прѣдложения не сж безъ значение. Освежаватъ се и се подтикватъ въпроситѣ за разрѣшаване начина за размѣната на периодически издания, а сжщо така и за уреждане на едно славянско информационно бюро. Азъ си позволявамъ да кажа още слѣдующето: едното това, че прѣдставителитѣ на печатното слово се събиратъ въ младата столица на най-младата славянека независима държава, сърдечно се привѣтствуватъ и си даватъ рѣка за солидарна работа и за дружно шествие низъ друма на печатната областъ е единъ голѣмъ плодъ въ великото дѣло на славянското единение. Бъдащото културно обединение между борцитѣ съ перо доби нова яка почва и носителитѣ на хоругвата за славянската духовна солидарность иматъ право горещо да се поздравятъ съ тази нова придобивка.

Пълната готовность, съ която вие приехте пожеланието ми щото слѣдующия славянски съборъ да стане въ братската намъ Сърбия, е сжщо така единъ прѣкрасенъ жестъ, който вѣрваме, ще се оцѣни както подобава.

Най-послѣ, уважаеми господа и драги събратия, позволете ми отъ името на бюрото, което вие избрахте, да ви поднеса нашата сърдечна благодарность за усърдието, съ което се отнесохте къмъ задачата и работата на събора и да ви помоля да занесете, веѣки у дома си една мисль — тази, че само искреното и толерантно отнасяне едни къмъ други, съ оставяне на страна дреболиитѣ и въ прѣслѣдване великата цѣль на културното ни общение и успоредна дѣятелность, е спасението на славянството.

Въ този редъ на мисли азъ ви казвамъ: „Много здраве въ хубавитѣ славянски земи отъ дѣто сте дошли. Наздаръ, живѣли, ура!“

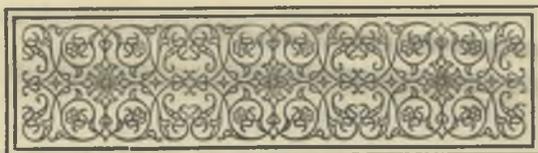
Г-нъ **П. Деспотовичъ**, сърбинъ:

Къмъ г. Вобчева, прѣдседателъ на събора, за неморимата му дѣйностъ прѣдлагамъ да изкажемъ своята благодарностъ. (Общъ възкликъ: браво! и шумни ржкоплѣскания) Къмъ неговата искрена дѣйностъ, къмъ искреното славянско гостолубие на българина, което ни е обаяло, ние всички тукъ сме ви благодарни и особено ви благодаримъ за хубавия и сърдеченъ приемъ и казваме по този случай: да живѣе българския народъ! (Общъ възкликъ: Да живѣе — бурни ржкоплѣскания).

Прѣдседателтъ **С. С. Бобчевъ**: Съ това, г-да, IX сборъ на славянскитѣ журналисти въ София се закрива. (Продължителни ржкоплѣскания).

Засѣданieto се вдигна въ 12¹/₂ часа.

День трети.

23 юний 1910 година.

Всеславянски Журналистически Съюзъ.

Общо годишно събрание държано въ залата на болшинството въ зданието на Народното Събрание.

Прѣдседателствува прѣдседателтъ г. Йосифъ Холчекъ. Присѣтсвувать 24 делегати.

Дѣловодителтъ г. Янъ Хейретъ — Прага, дава отчетъ за изтеклата 1909 год.: Настоятелството на ВЖС се посвети на организирането на Съюза и на Софийския журналистически конгресъ. То се събра деветъ пѣти въ годината. По настоящемъ въ ВЖС сж записани слѣднитѣ журналистически дружества: Spolek českých žurnalistů — Прага, (73 члена); Jednota českých novinářů — Прага, (77 члена); Sdružení českých žurnalistů na Moravě a ve Slezsku — Простѣвъ (Моравия), (16 члена); Towarzystwo dziennikarzy polskich — Лвовъ (Галиция), (67 члена); Общество русскихъ журналистовъ — Лвовъ, (16 члена); Društvo slovenskih časnikarjev — Люблина, (27 члена); Дружество на българскитѣ публицисти — София, (70 члена); Српско новинарско сдружение — Бѣлградъ, и Дружество српскихъ публициста и новинаре — Бѣлградъ, (55 члена), всичко сдружени въ ВЖС 400 члена.

Прѣзъ изтеклата година се поминаха дружественичѣ членове: членѣтъ на настоятелството О. А. Марковъ, главенъ редакторъ на в. „Галичанинъ“ въ гр. Лвовъ; полската писателка Елиза Оржешкова, почетна членка на „Towarzystwo“ въ гр. Лвовъ; Хуго Дворжакъ — Прага и Й. К. Майеръ — гр. Ческе Будѣйовице, и Д-ръ Адамъ Биенковски, членъ „Towarzystwo“ и висшъ чиновникъ при министерския съвѣтъ въ Виена. (Събраието става на крака въ знакъ на почитъ къмъ паметъта на другаритѣ покойници).

Настоящия софийски съборъ е първи всеславянски съборъ на журналиститѣ, и ние обичаме да вѣрваме, че чрѣзъ него сж турени основи за понататъшна работа, така щото и останалитѣ журналистически славянски организации да се присъединатъ къмъ съюза, а тамъ гдѣто нѣма подобни, да се сформируватъ тѣ, за да спомогнатъ въ задружната работа въ полза на общитѣ професионални, неполитически интереси и на културното единение на славянитѣ. (Ръкоплѣскане).

Г-нъ Фр. Ховорка — Прага и г-нъ Ив. Ивановичъ — Бѣлградъ, прѣпоръчватъ на славянскитѣ журналистически дружества, да се запишатъ за членове въ *Fédération internationale de la Presse*.

При произведенитѣ слѣдъ туй избори за централното настоятелство на ВЖС бидоха избрани:

Чехи: Й. Холечекъ, Р. Цейнекъ, Й. Хейретъ, И. Куфнеръ, К. С. Соколъ, Й. Мишковски, Фр. Крець, В. Червинка и А. Кунта; допълнителни членове: Й. Вейвара, К. Жакъ и Шмидъ Боше.

Поляци: Д-ръ Осташевски — Барански, В. Ласковници, В. Прошекъ и Ал. Карсъ.

Малоруси: Пелехъ, допълнителенъ членъ Д-ръ Глебовицки.

Словинци: Р. Пустослемшекъ, допълнителенъ членъ А. Търстенякъ.

Българи: С. С. Бобчевъ, В. Т. Велчевъ, Мих. Георгиевъ и Ст. Н. Коледаровъ; допълнителни членове: Г. Т. Пѣевъ, Д-ръ Н. Ивановъ.

Сърби: Ст. Чурчичъ, Ив. Иваничъ и И. Деспотовичъ; допълнителенъ членъ Божа Поповичъ.

Ревизори: В. Бенешъ, В. Вайнерекъ; допълнителни членове: Г. Пихълъ, Я. Лоукота — всички отъ Прага.

Помирителенъ създъ: Й. Анижъ, депутатъ, и И. Куфнеръ — Прага, А. Говекаръ — Люблина, Пелехъ и Д-ръ Осташевски — Барански — Львовъ; допълнителни членове: Д-ръ С. Хелеръ, К. Каднеръ — Прага, Й. Калвасъ — Чаславъ, Вл. Ос. Щавинскій — Виена и Мир. Маливѣрхъ — Люблина.

Прѣдседателъ Холецекъ благодари на членоветѣ за тѣхното присѣствие и закрива събранието.

Новоизбраното настоятелство веднага се събра на засѣдание и избра: за прѣдседателъ г-нъ Й. Холецекъ — Прага, за подирѣдседатели: Чурчичъ — Бѣлградъ, Д-ръ Осташевски — Барански — Львовъ.

За секретаръ: Янъ Хейретъ — Прага.

За каснеръ: Й. Мишковски — Чехски Бродъ.

Прощаленъ банкетъ.

На 23 юний 1910 год. вечерята комитетътъ по уреждане на всеславянския журналистически съборъ даде на гоститѣ — делегати въ събора и други поканени лица прощаленъ банкетъ, въ голѣмата зала на софийското офицерско събрание (военния клубъ).

Концерта.

Прѣзъ врѣме на вечерята струнниятъ оркестъръ на Лейбъ-гвардейския на Негово Величество Царя полкъ, подъ управлението на капелмайстора г. Мацакъ, даде единъ хубавъ концертъ .

Р ѣ ч и т ѣ .

Къмъ края на разкошно сервираната вечеря започнаха рѣчитѣ.

Г-нъ **И. Холечекъ**, прѣдседателъ на съюза, дигна пръвъ чаша. Като констатира удивителния напредъкъ направенъ отъ България въ сравнително късото врѣме на своето съществуване, — пѣ за нейното прѣуспѣване.

Г-нъ **Башмаковъ**, русинъ, проникнатъ отъ чувството на голѣми симпатии къмъ нашия народъ, като сравни нѣкогашния пашалкъ съ днешното положение на България, каза на български, че още прѣди 25 години бѣ явно, какво българската раса е прѣд-

назначена да играе важна роля на Балканитѣ. Ако журналистическия съборъ се извърши тъй благополучно, това се дължи на особения характеръ на тази раса. Слѣдъ това припомни библейския разказъ за зърната въ фараоновото царство, запазени прѣзъ цѣли вѣкове и уподоби силитѣ на българския народъ на тѣзи зърна. Щомъ тия зърна се поставиха на добра почва, удивиха свѣта съ своя рѣстъ и своитѣ плодове. За тия зърна, паднали на добра почва, за „тоя чуденъ народъ“ г. Башмаковъ ни поздраве.

Г-нъ **Ст. Чурчичъ**, сърбинъ, изказа дълбока благодарностъ отъ страна на гоститѣ за даденото имъ въ столицата на България гостоприметство. За какво отивате въ София? — прибави г. Чурчичъ — питаха ни нашитѣ противници. Да градите вавилонска кула? Обаче, ние се разумѣхме. „Да бждемъ реални политици“, — завърши ораторътъ, и вдигна чаша за трайно споразумѣние между двата братски народи: българии и сърби.

Г-нъ **Антонъ Тръстенякъ** отъ Люблина. Той изтъкна упоритостта на словинския елементъ за самозапазване: нѣмцитѣ колонисти минаватъ прѣзъ Словиния, но не могатъ да се задържатъ тамъ. Изказа благодарностъ къмъ Англия, Франция и Италия за съчувствието имъ къмъ славянитѣ. Говори за голѣмата нужда отъ славянски кредитни учрѣждения и вдигна чашата за пионеритѣ, които ще работятъ за създаването на такива учрѣждения.

Г-нъ **В. Пасковъ**, българинъ, редакторъ на в. „Прѣпорецъ“, като изтъкна, че за малкитѣ славянски народи, които се намиратъ подъ чуждо владичество, е необходимо да се борятъ енергично и непрѣкъснато, за да се запазятъ отъ прѣтопяване, отъ икономическо заробване и да могатъ да се развиватъ и напредватъ, г. Пасковъ каза, че досега само единъ отъ тия народи — чешкиятъ братски

народъ, който води вѣковна упорита борба, за да запази своя езикъ, своята култура и своята икономическа пезависимостъ, показва най-добрѣ, какъ трѣбва да се води борба по всички линии срѣдъ единъ противникъ, силенъ, безогледенъ, незнаещъ да прави изборъ на срѣдствата. Благодарение на своята жизнеспособностъ, сговоръ, методичностъ и смѣлостъ; благодарение на една беззавѣтна любовъ къмъ своята родина — Чехия, къмъ нейното славно минало, къмъ нейнитѣ свѣтли бѣднини — чешкиятъ народъ не само успѣва при тежки условия да запази това що има, но и нови придобивки прави. Чехия, като голѣмъ оазисъ срѣдъ нѣмекото море, въпрѣки всички спънки, що отъ всички страни ѝ се правятъ, е достигнала до една висока култура. Чехия се развива, напрѣдва, цѣвти. За ония наши братя, които се намиратъ подъ малко или по-голѣмо чуждо потисничество, доблѣстнитѣ чехи даватъ блѣскавъ примѣръ, какъ трѣбва да се отстоятъ придобити права, да се защищаватъ жизнени интереси и какъ трѣбва да се прѣслѣдва извоюването на нови придобивки. А съ грамаднитѣ резултати, които съ своята удивителна борба сж постигнали и постигатъ, чехитѣ вдъхватъ насърчение на потиснатитѣ славяни, по-голѣма вѣра въ собственитѣ имъ сили и по-голѣми надежди за едно добро бѣдаще. — За борцитѣ славяни, за ония, които даватъ примѣръ и поука на неопитнитѣ въ борбата свои по-слаби братя; за ония, които вдъхватъ мъжество въ сърцата на нерѣшителнитѣ, надежди на обезнадеженитѣ и вѣра въ собственитѣ сили на опѣзи, които не знаятъ да разчитатъ на себе си — за братята чехи, гордостъ и слава на славянството, позволете, любезни другари, да вдигна тази чаша!

Г-нъ **П. Вавринекъ**, чехъ, казва: У насъ, не биха и помислили, че е възможно единъ журналистически съборъ да се открие въ единъ воененъ клубъ. На-

шиятъ съборъ въ София се откри въ военния клубъ, на журналиститѣ се дава прощаленъ банкетъ. Това показва, че вашата войска е близка до сърцето на народа, че тя е войска народна. Позволете за тоя народъ, който съ такива удивителни крачки върви напредъ и който ни дава примѣръ да го слѣдваме, да вдигна тази наздравница.

Г-нъ **Т. А. Духовецки**, русинъ, взе думата. Печатътъ, каза той, е мощна сила. Колкото повече ще се засилва единението между славянскитѣ журналисти, толкова повече ще печели нашето славянско дѣло. Пия за това единение и за тоя печатъ!

Г-нъ **Стоянь С. Шанговъ**, българинъ, прочете слѣдното стихотворение:

Отъ върха на Балкана — до нежнитѣ зюлфиди
В' лѣглата на руслата, потоци, скали чудни
В' долината на рози очи си да обърнемъ,
Природата славянска да зърнемъ и прѣгърнемъ!

Тамъ дѣ звѣздитѣ сѣйни свѣтатъ с'по-неженъ
блѣсъкъ,

Дѣ първа в'нощъ чаровна зората се вѣсти,
Дѣ слънце свѣтло, сѣйно и буря с'адски трѣсъкъ
Се смѣнятъ кат' завѣси подъ Феба, кой лети . . .

Да приемъ за Балкана, дѣ день се с'нощъ сбо-
гுவать,

По чийто вуаль горски в'рой вилитѣ ношувать,
Издигатъ се и падатъ при своитѣ церкви горски,
Що в'вълни черноморски се къпятъ и плѣтатъ,

По чийто конусъ сяенъ, по-бѣлъ отъ алабастръ,
Лѣтуватъ снѣговетѣ и виятъ се мъглигѣ,
Къмъ Шипка и Бозлуджа, дѣ мжтятъ в'миръ
орлитѣ

И хоръ отъ самодиви възпѣва горский пастиръ,

Нек' нашитѣ мисли, думи, русалки в' хорѣ при-
насятъ
По дивнитѣ рѣтлини на чудния Карпаты,
По Висла, Прутъ и Неманъ, на Волга що при-
гласятъ,
Дѣ храбрый Янъ Собески съсъ рицари си спатъ.

Нек' литнатъ по Волинѣя и Прага свѣтлозлатна.
Що мисли и идеи сѣ свързали с' Хемусъ,
Тамъ, в' чийто пантеони орисница позната
Хламидата ѣ хвърлила на Кирила и Хусъ. . .

Нек' поздрава ни гласенъ тѣ в' своитѣ литания
На крила си понесѣтъ къмъ Фебъ и Орионъ,
Къмъ сѣверъ, дѣ почиватъ надежди и мечтания,
Къмъ Киевъ, Москва, Кремль славянския Сионъ.

Да приемъ за земята, що рай е и адъ била,
За рода ни славянски, що светци ѣ откърмила,
Която и днесъ крие сто Алпи, Пиринеи,
Полята на Адидже, с' градинитѣ край неи;

За югъ, къмъ буйни разцвѣтъ на сроднитѣ язици,
Дѣ лъвове съсъ орли утроби си дератъ,
Що общи светци славатъ и общи мъченици,
Кат' Сава, Дунавъ, Драва, в' едно да се себератъ.

Г-нъ **В. Сватковски**, русинъ, като взе поводъ отъ
думитѣ на г. Башмаковъ, говори за чудното въз-
раждане на българския народъ, станало за смѣтка
на нѣмцитѣ, и пи наздравница за прѣуспѣването на
България.

Г-нъ **С. С. Бобчевъ**, прѣдседателя на конгреса,
произнесе слѣдната рѣчь:

Драги сътрапезници,

Подиръ завършването на нашитѣ конгресни ра-
боти, ние имаме пълно право да се привѣтствуваме.

Наистина, не сме направили Богъ знае колко много, нашата дѣятелность бѣше скромна, но ние и не си задавахме широки задачи и не си начертахме голѣмъ дневенъ редъ още въ началото, когато пристѣпвахме къмъ работа.

Малкото рѣшения и пожелания, които се взеха въ срѣдата на нашия журналистически съборъ, се отнасятъ до взаимността въ периодическиятъ издания, до взаимность въ културната работа, касаятъ се за уреждането на книжната търговия и до устройството на една славянска телеграфна агенция. Малко, но и туй малко ако се изпълни, ще бѣде много.

Сега, когато се прощаваме, нека си пожелаемъ добро виждане въ Бѣлградъ.

Вие си отивате изъ нашата Бѣлгария, и азъ бихъ желалъ, да отнесете изъ нашия край само хубави спомени, и да забравите възможнитъ малки или голѣми незгоди, които бѣхте срѣщнали тукъ. Отнесете само хубавитъ възпоминания и подържете въ вашитъ срѣди съ перо и слово домогванията на бѣлгарския народъ, домогвания легитимни и нѣмащи нищо не само противъ нѣкой славянски народъ, но и противъ който да било другъ.

Ние желаемъ на всички славяни да бѣдатъ силни у дома си, силни културно и икономически; защото тогава цѣлото славянство ще бѣде яко, властно и гласа му ще се чува гдѣто трѣбва.

Ние, бѣлгаритъ, се мѣчимъ именно да направимъ отъ Бѣлгария една такава силна славянска единица. И тази Бѣлгария, която е малка по обемъ, мога да ви увѣра, е голѣма по своя стремежъ къмъ култура. Тя е слаба, взета отдѣлно, но тя се усѣща силна като часть отъ великото и мощно славянство.

Бѣлгарскиятъ народъ е проникнатъ инстинктивно отъ чувства на солидарность съ цѣлото славянство. Вѣрвамъ, вие се увѣрихте въ туй прѣзъ кратковрѣменото си прѣбывание между насъ. Вие още по-

вече се бихте увѣрили, ако изучехте този народъ по-отблизо, и оиѣзи, които могатъ, желателно е, да останатъ още нѣколко дена въ България.

За да се обикнемъ и сплотимъ, ние трѣбва да се разберемъ. А за да се разберемъ, ние трѣбва по между си да се изучимъ и запознаемъ. Въ изучаването единъ-другото е алфата и омегата на славянската солидарностъ.

Съ тѣзи мисли като ви благодаря още единъ пътъ, за гдѣто избрахте за мѣсто на конгреса столицата на млада България, дигамъ тази чаша за здравето на всички ви, другари конгресисти, съ пожелание добро пътуване, щастливо възвръщане въ своя си, и добро видение.

Както подиръ веѣка една отъ рѣчитѣ, тѣй и слѣдъ думитѣ на г. Бобчевъ залата се изпълняше съ възторжени възклициания: наздаръ, живо, ура, и се съпровождаха отъ изсвирване отъ военната музика разнитѣ национални химнове.

Късно, до 2 ч. прѣзъ нощта, гоститѣ на банкета се разотидоха доволни, съ най-топли и сърдечни благопожелания единъ къмъ другъ за здраво и щастливо виждане до година на X всеславянски журналистически съборъ, опрѣдѣленъ да се състои въ сръбската столица — Вѣлградъ.

Славянска вечерь.

Градинско увеселение.

Славянскитѣ тържества въ София, по случай на конгреситѣ, се завършиха съ една феерическа славянска вечерь, устроена въ градската градина и градското казино.

Младта българска столица, смѣло може да се каже, за пръвъ пѣть видѣ едно великолѣпие въ градската градина, косто ще остане за винаги въ паметъта на всички участвуещи въ увеселението, а сѣщо и на ония, които по едни или други причини можаха да видятъ фееричната градинска гледка отъ вънъ, отъ далечъ.

Идеята на славянската вечерь бѣ, да се прѣдстави цѣлокупно славянството чрѣзъ отдѣлни павилиони, въ които всѣка народностъ да даде до колкото мѣстото и срѣдствата позволяватъ изразъ на своята мощъ, а всички заедно да прѣдставятъ славянското единство.

На лицето на градината, срѣщу двореца, бѣ издигнатъ великолѣпенъ павилионъ на старата руска столица Москва, разкошно декориранъ съ руски и български знамена, прѣдставляющъ силата и величието на Русия, който павилионъ държеше първенство между другитѣ. Отъ двѣтѣ му страни се издигаха павилионитѣ на Прага и Бѣлградъ.

Въ срѣдата на градината, разположени въ симетрия, бѣха павилионитѣ на другитѣ славянски столици: Загребъ, Любляна, Львовъ и София. А въ самия центъръ на градината се намираше централната телеграфна и телефонна станция, свързана съ всички славянски центрове — символъ на общение между славянитѣ.

Тази бѣше генералната идея на славянската вечерь.

Наредбата и украсяването на всички павилиони бѣ артистично извършено. Цѣлата градина е осветлена съ безбройни книжни лампиончета, навървени на гирлянди, и отъ безчетъ електрически лампи. Пламъцитѣ се полюлѣваха отъ вѣтѣра и даваха на гледката вълшебството на майската ливада, въ затишието на която трепкачъ чуднитѣ полски цвѣтя, създадени отъ природата за удовлетворение на окото, за почивка на сърцето.

Къмъ тази чаровна гледка се прибавяха нѣжнитѣ, засѣгащи дълбоко душата и сърцето, звукове на три восни оркестри, свирящи славянски национални химнове и прѣимуществено славянски пѣсни. Човѣкъ се чувствуваше напълно владанъ отъ славянската идея и ширеше далечъ своята мисль въ безкрайнитѣ пространства на славянския океанъ, прѣдначенъ да играе важна роля въ всесвѣтската култура и въ отношенията на челоуѣчеството.

Навалицитѣ.

Входнитѣ врати на градината сж затворени. Оставени сж открити само двѣ: една на източната страна, друга на западната. Тукъ членоветѣ на българското журналистическо съсловие сж вратари. Тѣ посрѣщатъ гоститѣ, тѣ издаватъ билетитѣ, тѣ приематъ поканитѣ.

Навалицитѣ на вратитѣ сж голѣми. Нетърпѣнието създава блѣсканицата, мачканницата.

Многохлядно множество е обсадило градината. То се трупа около желѣзнитѣ рамки и се губи, древно, подѣ тъмнозеленитѣ сѣнки на надвисналитѣ къмъ тротоаритѣ градински клонища. Пристигатѣ съ трѣсѣкъ файтони, отъ които слизатѣ потънали въ парфюми госпожици, дами и кавалери. Бѣлитѣ облекла говорятѣ, че тѣ сѣ готови за танци, за балъ. Кавалеритѣ сѣ съ цилиндри, фракове, бѣли рѣкавици и засукани мустаци.

Между влизачитѣ се намиратѣ гости отъ славанскитѣ земи. Тѣ посятъ значитѣ си, които издаватѣ, че сѣ отъ далечни, но братски страни.

Уморени, неуморени, тѣ влизатѣ да видятѣ, какве е стѣкмено за тѣхъ

Около павилионитѣ.

Пространната градина е буквално прѣтълнена съ народѣ — звуковтѣ на музиката приятно се сливатѣ съ веселия хохотѣ, съ разговоритѣ, шепненитѣ и поздравитѣ на множеството. Особено силно е натиска около павилионитѣ, гдѣто всички се блѣскаатѣ да видятѣ наредбитѣ вътрѣ и да си прѣдставятѣ въ въображението, че се намиратѣ наистина въ Москва, Прага, Бѣлградѣ, Загребѣ или Люблина.

Павилицата се увеличава все повече и повече и къмъ полунощ достигна върха си.

Повечето отъ чуждитѣ гости сѣ насѣдали около маситѣ въ градското казино; други сѣ около павилионитѣ, за да посрѣщатѣ столичанитѣ и да приематѣ ласкави поздрави. Въ самитѣ павилиони елогантни госпожици отъ външния столиченъ свѣтъ, отъ дипломатическото тѣло и млади дипломати прислужватѣ съ усърдие на публиката, като се надпрѣварватѣ въ любезности.

Започна бой съ конфети, раздавани даромѣ отъ павилионитѣ. Щомъ въ единъ павилионъ се свършиха конфетитѣ, телефонираше се въ други павилионъ, за да се изискатѣ такива.

Боятъ е въ разгара си. Милионнитѣ книжни парченца лѣтятъ въ въздуха, удрятъ по красивитѣ лица, обсипватъ шапкитѣ и падатъ на земята тихо, за да образуватъ единъ дебелъ пластъ, по който се стѣпва меко, безшумно, като по персийски килими.

Въ казиното.

То е освѣтлено вълшебно. Тукъ се трупа най-елегантния свѣтъ на София, тукъ сж и повечето отъ гоститѣ. Музиката свири, танцитѣ се мѣнятъ единъ слѣдъ други, и се носятъ въ вихъръ.

Тази бѣше въ общи черти картината на славянската вечеръ, която ще остане памятна не поради своя разкошъ и блѣсъкъ, но поради онзи дълбокъ избликъ на братски чувства и нѣжности, който е само частиченъ изразъ на бѣдация великъ триумфъ на обединението на славянскитѣ народи, въ полза не само на славянитѣ, но и на цѣлото челоувѣчество.

Българска журналистика прѣзъ 1910 г.

Вестник „МИРЪ“ едина издателница

ОСТАВ НА ИСТОЧНО-
ВЪ БЪЛГАРИЯ:
ВЪ РЕДИКА — Платеност 100 лева
и месно отплаща 10
— при износ 10
ВЪ СТРАНСТВО:
ВЪ РЕДИКА — Платеност 100 лева
и месно отплаща 10
— при износ 10
Всичко в год.
Всичко в год.

МИРЪ

ОРГАНЪ НА НАРОДНАТА ПАРТИЯ

Като се състои от вестника и списанието на Народната партия

Въ издателство на „МИРЪ“

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Като се издава в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

ВЪЛГАРСКА
ТЪРГОВСКА БАНКА
Всичко в год. в София
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
Капитал в налични пари за лв. 2,500,000
Резервни средства „ „ 500,000
Въ Русе, Камено въ СОФИЯ, БАРНА,
БУРГАСЪ, ГАРВОРЪ,
ВЪ РЕДИКА — Платеност 100 лева
и месно отплаща 10
— при износ 10
Всичко в год. в София
Всичко в год.

Белгия и нейната изборна система.

Рефератъ на г-нъ Ив. Ев. Германъ.

След избора на новия парламент в Белгия, който се състои от 100 депутати, изборната система в тази държава е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Съобщение в Търговския вестник
Никола Д. Ковачевъ
Всичко в год. в София
Всичко в год. в София

Понскайте
издателят вестника на Народна
Партията в София
„Бадканъ“
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата
Въ София, в края на Плевнския път, в брой № 10, в двата

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

Изборната система в Белгия е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати. В Белгия изборната система е била предмет на много интересни дебати.

АКАДЕМИЯ
 ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ
 И НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ
 САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

ДНЕВНИКЪ

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ
 № 10 1918 г. 10-е число

Радко Елпидович Филипповъ
Александръ Богдановъ

ИВЕРЬ ПИКОВЪ
 ПИКОВЪ ИВЕРЬ ПИКОВЪ

Полное издание
 Полное издание... (text continues)

Д-ръ Крамаржъ

САНКТ-ПЕТЕРБУРГЪ
 САНКТ-ПЕТЕРБУРГЪ

Д-ръ А. К. Колевъ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

КОРЕСПОНДЕНТЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Коникъ Колосаль

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

въ санаториума на Д-ръ Крайселски
 от венерическихъ и гинекологическихъ болестей

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Модерна индустрия

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Модерна индустрия

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Романскіе братія

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Романскіе братія

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Романскіе братія

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Immailn
 Иммайлн

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Immailn
 Иммайлн

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Immailn
 Иммайлн

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Immailn
 Иммайлн

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Райна Мадьяркова
 Златошница

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Д-ръ К. ВАПЦОВЪ
 янушевъ гинекологъ

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Д-ръ К. ВАПЦОВЪ
 янушевъ гинекологъ

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Д-ръ К. ВАПЦОВЪ
 янушевъ гинекологъ

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Д-ръ К. ВАПЦОВЪ
 янушевъ гинекологъ

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

Д-ръ К. ВАПЦОВЪ
 янушевъ гинекологъ

ВАНДЪ СЕРГЕНЬЕВЪ ГЛАВЪ

Д-ръ ЛЕВОНЪ ЗЛОТОВИЧЪ

Д-ръ Крамаржъ

БЪЛГАРСКА ТРИБУНА

— Орган на народа — LA TRIBUNE DES BALKANS — Задържащ се вярно

Телефон № 869

Grand journal quotidien

Téléphon № 869

Един брой 5 стотинки

Един брой 5 стотинки

Всичко отнасящо се до България и чужбина

всѣкидневенъ вѣстникъ

Всичко отнасящо се до България и чужбина

„Логаноситъ подъ расето“

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Агент Карчевъ — Бургас

Всичко отнасящо се до България и чужбина

„НАША БАНКА“ в Амстердам, Виена и в С.и. Славия

Създадена на 1 януари 1910 год.

Якововъ и Димитровъ — в Банско

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Дочо Банковъ — в Варна

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Няко П. Гуревъ — Добрич

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Бр. Шанковъ и Бр. Георгиевски — Сестрима

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Димитровъ и М. Димитровъ

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Уредително Агенство Дружество „НАША“ в Бургас
Société des agents de Crédit „НАША“ à Bourgas.

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Измѣненята въ конституцията.

Това ето законътъ, който предвижда измѣненята въ конституцията. Законътъ е предложенъ отъ министъра на правосъдието, г-нъ Димитровъ. Законътъ предвижда измѣненята въ конституцията, които са необходими за да се осъществи реформата въ управлението на държавата. Законътъ предвижда измѣненята въ конституцията, които са необходими за да се осъществи реформата въ управлението на държавата.

Бриджити на мисльота.

Бриджити на мисльота — това ето изразътъ за мисльотата, която е необходима за да се осъществи реформата въ управлението на държавата.

Въпроса за мисльота.

Въпроса за мисльота — това ето изразътъ за мисльотата, която е необходима за да се осъществи реформата въ управлението на държавата.

Г-нъ Димитровъ и г-нъ Карчевъ

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Законътъ за мисльота

Всичко отнасящо се до България и чужбина

Цър. Вѣстникъ

излиза всѣхъ седмици
в прѣсненото четвъртъ
дане въ гарнизонъ

Годишната цена
за Църковенъ вѣстникъ, издаванъ въ гарнизонъ, е 10 лева, а за селскитѣ 12 лева.

Казакъ Брой 18 отъ

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

— СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ —

Въсвещаванъ е гласилъ въ вѣстникъ прѣзъ пазенъ.

Всѣхъ свѣтлинъ за да вѣстникъ се издава въ прѣсненото четвъртъ въ гарнизонъ, а за селскитѣ 12 лева.

За обявлени се плаща на първата по 20 ст на редъ съ гарнизонъ за всѣхъ повторения по 18

Издателъ вѣстникъ е Църковенъ вѣстникъ — издаванъ въ гарнизонъ, а за селскитѣ 12 лева.

СЪДЪРЖАНИЕ.

1. Училищнитѣ привилегии въ Турция подиръ 1879 г. — Д. Митшевъ.
2. Самоубийството. — М. Митовичъ.
3. Справедливостъ и милосърдие. — Прѣв. Ур. Пя Поповъ.
4. Християнството и науката. — Прѣв. А. М.
5. Св. Царь Борисъ. — Г. Митовичъ.
6. Движения. — Покривалото на св. Вероника. — Прѣв. А. М.
7. Изъ църковно-общественни работи.
8. Синодальни решения и резолюции.
9. Църковно-общественни акадѣмски.
10. Обявления.

Училищнитѣ привилегии въ Турция подиръ 1879 г.

Подиръ 1879 г. просвѣтното българско дѣло въ вилаетитѣ мина прѣзъ критиченъ периодъ. Прѣзъ 1879 г. нашитѣ сънародници въ вилаетитѣ останаха извѣстно врѣме безъ родна Църква, община и училище. Това бѣ единъ потрохъ за тѣхъ. Тѣ се почувствуваха не само изоставени и застрашени, но и безъ центъръ и надежда. Българската ецкархия съществувае само по име. Нейното положение бѣ разклатено. Нейното селациецо бѣ въпросъ за политичитѣ. Единъ турко селациецо и въ Търново, а други въ Пловдивъ. Единци настояваха да остане въ Цариградъ. Амбуланта прѣзъ 1879 и 1880 г., неприваваия и нетачена отъ властитѣ, Екзархията не може да издигне гласъ за паството си, за да укрѣпи вѣрбата му и да засили надеждитѣ му въ бъдещето. Сама тя треперѣше за своето съществуване. Тя бѣ безъ епархии и почти безъ паство. Велеската, Охридската и Скопската епархии, признати официално до 1872 г. за чисто български и подвѣдомствени ней, бѣха останали безъ кириарси. Ни единъ български кириархъ въ вилаетитѣ не бѣ оставенъ прѣзъ врѣме на руско-турската война. А подиръ рѣшенята на берлинския конгресъ, които поинагнаха слоенията отъ рускитѣ побѣди, турски духъ, Високата порта не искаше да чусе за възвращае statu-quo-to на Българската ецкархия въ вилаетитѣ до войната. Тя още не бѣ рѣшила за себе глания въпросъ — да остави ли въ прѣдѣлитѣ на империята Българската ецкархия. А това бѣ глания и съществени въпросъ за турскитѣ държавници. Той стоеше прѣди въпроситѣ за реставриране българскитѣ митрополитски катедри въ Велесе, Охридъ и Скопие и прѣди тоя за българскитѣ училища въ вилаетитѣ.

Турското правителство бѣ противъ Българската ецкархия. То смѣташе Екзархията за най-

крупна грѣшка на султанъ Азиса. Ала надъ него и надъ Екзархията стоеше фермантъ, който не бѣ онищоженъ, стоеше и правото на българитѣ въ вилаетитѣ да се молятъ и учатъ на езика си, стоеше и общобългарскитѣ дългъ да се остои тога право. И както до създаването на Българската ецкархия, борбата за училищнитѣ права прѣдшествова тая за църковнитѣ, така стана и подиръ 1879 г. Историята се повтори съ промяна на лицата, но не и на задачитѣ. Почната за българското училище, борбата се свърши съ реставрирането statu-quo-to на Екзархията въ вилаетитѣ.

Интересна е историята на българското училище въ вилаетитѣ подиръ освобождението на България и създаването на автономната българска област, наречена отъ берлинския конгресъ Източна Румелия и приименувана Южна България отъ населението, което я обитаваше Българското княжество и Южна България бѣха двѣ греди въ очитѣ на турчинитѣ. Турското население въ вилаетитѣ, у което споменитѣ отъ ужаситѣ на руско-турската война бѣха прѣсни, считаше българитѣ прѣки виновници за погрома на империята и за своитѣ несѣитни бѣди.

Така гледаше на тѣхъ и турското правителство. Положението на нашитѣ сънародници стана особено тежко отъ необимсленитѣ движения, които се почнаха на западната граница, а оттамъ се прѣнесоха въ вѣтрѣшността на Сѣрския санджакъ. Това бѣ фатална грѣшка. Злочеститѣ опити съ движенията направиха още по-тежко и несносно положението на българитѣ въ вилаетитѣ. Въползвани отъ движенията, турскитѣ власти дигнаха прѣрешнитѣ, свещеницитѣ и учителитѣ изъ градоветѣ и селата въ Сѣрско. Затворитѣ въ Сѣръ и Солунъ, се напълниха съ българи. Цѣлтъ на българското население отъ Сѣрския санджакъ се изпрати на заточение въ Мала-Азия. Това отчая още повече нашитѣ сънародници. Тѣ видѣха, че сѣ изоставени и че за тѣхъ никой не се застъпва. Това накара най-събуденитѣ да криятъ своитѣ чувства къмъ Екзархията, както и да таятъ своята народностъ. Така бѣ въ Неврокопската, Разложката, Мелишката, Охридската, Скопската, Велеската и пр. български кази. Навредъ нашитѣ сънародници се пританка. Тѣ чакаха да мине грозната буря, силно вѣрващи, че, като се потайваха, тя не ще ги закачи. И до 1880 година тѣ не се обидиха. Тѣ минаваха безъ да даватъ знакъ за колективна културенъ животъ, като чакаха да видятъ какво ще стане съ Екзархията. Когато прѣзъ 1881 година се събра международната европейска комисия въ Цариградъ да изработи проекта за реформитѣ въ вилаетитѣ, тогава народъ и Екзархия си дадоха ръка и се застъпиха за своитѣ права — Екзархията за statu-quo-to и за положението, което и ги-